

KĀVYĀDARŚA

EDITED BY
ANUKUL CHANDRA BANERJEE, M.A.

UNIVERSITY OF CALCUTTA
1939

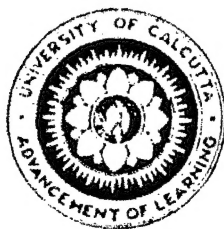
KĀVYĀDARŚA

SANSKRIT AND TIBETAN TEXT

EDITED BY

ANUKUL CHANDRA BANERJEE, M.A

CALCUTTA UNIVERSITY

PUBLISHED BY THE
UNIVERSITY OF CALCUTTA

1939

Printed by
J. C. Sarkhel at the
CALCUTTA ORIENTAL PRESS Ltd.
9, Panchanan Ghosh Lane
CALCUTTA.

HUMBLY DEDICATED
TO
DR. SYAMAPRASAD MOOKERJEE,
M.A., B.L., D.LITT., M.L.A., BARRISTER-AT-LAW,
PRESIDENT,
COUNCIL OF POST-GRADUATE TEACHING IN ARTS,
IN TOKEN OF
ESTEEM AND GRATITUDE
OF THE EDITOR FOR THE KEEN PERSONAL
INTEREST ALWAYS EVINCED BY
HIM IN HIS TIBETAN STUDIES
AND RESEARCHES.

Printed by
J. C. Sarkhel at the
CALCUTTA ORIENTAL PRESS Ltd.
9, Panchanan Ghosh Lane
CALCUTTA.

HUMBLY DEDICATED
TO
DR. SYAMAPRASAD MOOKERJEE,
M.A., B.L., D.LITT., M.L.A., BARRISTER-AT-LAW,
PRESIDENT,
COUNCIL OF POST-GRADUATE TEACHING IN ARTS,
IN TOKEN OF
ESTEEM AND GRATITUDE
OF THE EDITOR FOR THE KEEN PERSONAL
INTEREST ALWAYS EVINCED BY
HIM IN HIS TIBETAN STUDIES
AND RESEARCHES.

CONTENTS

Preface xi

CHAPTER I

Ślo

मङ्गलाचरण (वग्ग'पैस'वड्डे'व)	...
वाक्प्रशंसा (के'व'वसु'व'व)	...
काव्यप्रशंसा (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
दुष्टकाव्यनिन्दा (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
काव्यलक्षण (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
काव्यभेद (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
महाकाव्यलक्षण (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
गद्यकाव्यभेद (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
मिश्रकाव्यभेद (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
श्लेषगुण (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
श्लेषगुणलक्षण (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
प्रसादगुणलक्षण (ण्ण'व'व'व'व'व)	...
समतागुणलक्षण (ण्ण'व'व'व'व'व)	...

	Sloka
चटूपमा (षट्स'पदे' दसि)	... 35
तत्त्वाख्यानोपमा (दै'ते'न'स'हे'न'प'दे' दसि)	... 36
असाधारणोपमा (स्रु'न'स'हे'न'प'दे' दसि)	... 37
अभूतोपमा (स्रु'न'स'हे'न'प'दे' दसि)	... 58
असम्भावितोपमा (स्रु'न'स'हे'न'प'दे' दसि)	... 39
बहूपमा (षट्स'पदे' दसि)	... 40
विक्रियोपमा (षट्स'पदे' दसि)	... 41
मालोपमा (स्रु'न'स'हे'न'प'दे' दसि)	... 42
वाक्यार्थोपमा (दस'पदे' दसि)	... 43
प्रतिवस्तूपमा (स्रु'न'स'हे'न'प'दे' दसि)	... 46
तुल्ययोगोपमा (षट्स'पदे' दसि)	... 48
हेतूपमा (स्रु'न'स'हे'न'प'दे' दसि)	... 50
उपमादोषविचार (दस'पदे' स्रु'न'स'हे'न'प'दे' दसि)	... 51
उपमाबोधकशब्द (दस'पदे' स्रु'न'स'हे'न'प'दे' दसि)	... 57
रूपकलक्षण (षट्स'पदे' दसि)	... 65
समस्तरूपक (षट्स'पदे' दसि)	... 65
व्यस्तरूपक (षट्स'पदे' दसि)	... 66

CONTENTS

ix

xi

	Sloka	śloka
समस्तव्यस्यरूपक (गङ्गायाः उद्वेगः सङ्घातः सङ्घातः स) ...	67	146
सकलरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	69	148
अवयवरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	71	150
अवयविरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	72	152
एकाङ्गरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	74	154
युक्तरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	76	156
अयुक्तरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	77	158
विषमरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	78	160
सविशेषणरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	80	162
विरुद्धरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	82	164
हेतुरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	84	166
स्मिष्टरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	86	167
उपमाव्यतिरेकरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	87	177
आक्षेपरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	90	178
समाधानरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	91	180
रूपकरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	92	182
नव्यापहरूपक (सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः सङ्घातः) ...	93	83

	Sloka
दीपक (गणन-पुन)	96
मालादीपक (श्रुत-पुन- गणन-पुन)	106
विरुद्धार्थदीपक (गणन-पुन- द्रव्य-पुन- गणन-पुन)	108
एकार्थदीपक (द्रव्य-पुन- गणन-पुन)	110
श्लिष्टार्थदीपक (श्रुत-पुन- द्रव्य-पुन- गणन-पुन)	112
आवृत्तिभेद (वस्तु-पुन- पुन-पुन)	115
आक्षेपभेद (गणन-पुन- पुन-पुन)	119
धर्माक्षेप (कर्म-पुन-पुन)	127
धर्म्याक्षेप (कर्म-पुन-पुन-पुन)	128
कारणाक्षेप (श्रुत-पुन-पुन)	130
कार्याक्षेप (गणन-पुन-पुन-पुन)	133
अनुज्ञाक्षेप (कर्म-पुन-पुन-पुन)	134
प्रभुत्वाक्षेप (गणन-पुन-पुन-पुन)	136
अनादराक्षेप (कर्म-पुन-पुन-पुन)	138
आशीर्वाचनाक्षेप (कर्म-पुन-पुन-पुन)	140
परुषाक्षेप (कर्म-पुन-पुन-पुन)	142
साचिद्व्याक्षेप (कर्म-पुन-पुन-पुन)	144

CONTENTS

xi

	Sloka
यत्नाक्षेप (འབད་པས་ འགོག་པ)	... 146
परवशाक्षेप (གཞན་དབང་ འགོག་པ)	... 148
उपायाक्षेप (བཀས་ཀྱིས་ འགོག་པ)	... 150
रोषाक्षेप (ཁྲི་བས་ འགོག་པ)	... 152
अनुक्रोशाक्षेप (ལྷོང་ཇེས་ འགོག་པ)	... 154
अनुशयाक्षेप (འགྲོད་པས་ འགོག་པ)	... 156
संशयाक्षेप (ཐེ་ཚེས་ འགོག་པ)	... 158
स्मिष्टाक्षेप (ལྷུང་པས་ འགོག་པ)	... 160
अर्थान्तराक्षेप (རོན་གཞན་ འགོག་པ)	... 162
हेत्वाक्षेप (ལྷུས་ འགོག་པ)	... 164
अर्थान्तरन्यास (རོན་གཞན་བཀོད་པ)	... 166
अर्थान्तरन्यासभेद (རོན་གཞན་བཀོད་པའི་ དབྱེ་བ)	... 167
व्यतिरेक (ལྷོག་པ་ཅན)	... 177
एकव्यतिरेक (གཅིག་གི་ ལྷོག་པ་ཅན)	... 178
उभयव्यतिरेक (གཉི་གའི་ ལྷོག་པ་ཅན)	... 180
सश्लेषव्यतिरेक (ལྷུང་པ་ཅན་གྱི་ ལྷོག་པ་ཅན)	... 182
साक्षेपसहेतुव्यतिरेक (འགོག་པ་ཅན་དང་གཏན་ཚིགས་ ཀྱི་ ལྷོག་པ་ཅན)	... 183

प्रतीयमानसादृश्यव्यतिरेक (རྟོགས་པར་གྱུར་པ་མཚུངས་པ་ ལྗོགས་པ་ཅན)	...	186
सादृश्यव्यतिरेकभेद (མཚུངས་པའི་ ལྗོགས་པ་ཅན་གྱི་ དབྱེ་བ)	...	189
विभावना (ལྗེད་པ་ཅན)	...	196
समासोक्ति (བསྐྱས་པ་བཞེད་པ)	...	202
समासोक्तिभेद (བསྐྱས་པ་བཞེད་པའི་ དབྱེ་བ)	...	205
अपूर्वसमासोक्ति (སྒྲོན་མེད་བསྐྱས་པར་བཞེད་པ)	...	210
अतिशयोक्ति (སྤལ་དུ་གྱུར་བར་བཞེད་པ)	...	211
अतिशयोक्तिप्रशंसा (སྤལ་དུ་གྱུར་བར་བཞེད་པའི་ བསྐྱུགས་པ)	...	217
उत्प्रेक्षा (རབ་རྟོག་པ)	...	218
उत्प्रेक्षಾವ्यञ्जकशब्द (རབ་བདགས་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ སྒྲ)	...	231
हेतुभेद (སྒྱུའི་ དབྱེ་བ)	...	232
सूक्ष्म (སྤ་མོ)	...	257
लेश (ཏ)	...	262
क्रम (རིས་པ)	...	270
प्रेयरसवदूर्जखिलक्षण (དགའ་བ་ཉམས་ལྡན་གཟི་བཞིན་གྱི་ མཚན་མ)	...	272
पर्यायोक्त (རྣམ་གྱུངས་བཞེད་པ)	..	292

CONTENTS

xiii

Sloka

समाहित (गुरुन्तुषकं)	...	295
उदात्त (गुरुं)	...	297
अपहृति (वस्तुनन्तं)	...	301
श्लेष (सुतं)	...	306
श्लेषभेद (सुतं वरं नृपे)	...	311
विशेषोक्ति (सुतं वरं वरं)	...	320
तुल्ययोगिता (सुतं वरं वरं)	...	327
विरोध (नृपं)	...	330
अप्रस्तुतप्रशंसा (सुतं वरं वरं)	...	337
व्याजस्तुति (सुतं वरं वरं)	...	340
निदर्शन (सुतं वरं वरं)	...	345
सहोक्ति (सुतं वरं वरं)	...	348
परिवृत्ति (सुतं वरं वरं)	...	348
आशिसु (सुतं वरं वरं)	...	354
संरुष्टि (सुतं वरं वरं)	...	356
संरुष्टिभेद (सुतं वरं वरं)	...	357

		Sloka
भाविक (दशोदस'प'तक)	...	360
भाविकभेद (दशोदस'प'तक'ग्री' दशे'प)	...	361

CHAPTER III

यमक (त्रु'द'त'त)	...	1
गोमुत्रिका (व'द'त'त'त)	...	78
अर्द्धभ्रम (त्रु'द'त'त'त)	...	80
सर्वतोभद्र (त्रु'द'त'त'त)	...	80
स्वरस्थानवर्णनियम (दशोदस'द'त't')		83
प्रहेलिका (त्रु'द'त'त'त)	...	96
प्रहेलिकास्थान (त्रु'द'त'त'त'त'त'त'त't')	...	97
समागता प्रहेलिका (त्रु'द'त'त'त'त'त'त'त't')	...	91
वञ्चिता प्रहेलिका (त्रु'द'त'त'त't')	...	91
व्युत्क्रान्ता, (त्रु'द'त'त't')	...	99
प्रमुषिता (त्रु'द'त'त't')	...	99
समानरूपा (त्रु'द'त'त'त't')	...	100
परुषा (त्रु'द'त't')	...	100
संख्याता (त्रु'द'त't')	...	101

CONTENTS

xv

	Sloka
•प्रकल्पिता (२२'२५'२६'२७')	101
नामान्तरिता (२८'२९'३०'३१')	102
निवृत्ता (३२'३३'३४')	102
समानशब्द (३५'३६'३७')	103
संमूढ (३८'३९'४०')	103
परिहारिका (४१'४२'४३')	104
एकच्छन्ना (४४'४५'४६')	104
उभयच्छन्ना (४७'४८'४९')	105
संकीर्णा (५०'५१'५२')	105
दोषविभाग (५३'५४'५५')	125
अपार्थ (५६'५७')	128
व्यर्थ (५८'५९')	131
एकार्थ (६०'६१')	135
ससंशय (६२'६३')	139
अपक्रम (६४'६५')	144
शब्दहीन (६६'६७')	148
यतिभ्रष्ट (६८'६९')	152

	Śloka
वृत्तभङ्ग (श्लेषः श्रुतः कृतः च)	... 156
विसन्धि (सङ्गतिः श्रुतः प्रत्ययः च)	... 159
देशकालकलालोकन्यायागमविरोध (प्रुलः दः दृषः दः श्रुः कः दः दैवः हेतुः दः विमलः दः प्रुलः दः दः च)	... 162
देशविरोधोदाहरण (प्रुलः दः दः च)	... 165, 166
कालविरोधोदाहरण (दृषः दः दः च)	... 167, 168
कलविरोधोदाहरण (श्रुः कः दः दः च)	... 170
लोकविरोधोदाहरण (दैवः हेतुः दः दः च)	... 172
न्यायविरोधोदाहरण (विमलः दः दः च)	... 174, 175
आगमविरोधोदाहरण (प्रुलः दः दः च)	... 177, 178
देशविरोधगुण (प्रुलः दः दः च)	... 180
कालविरोधगुण (दृषः दः दः च)	... 181
कलविरोधगुण (श्रुः कः दः दः च)	... 182
लोकविरोधगुण (दैवः हेतुः दः दः च)	... 183
न्यायविरोधगुण (विमलः दः दः च)	... 184
आगमविरोधगुण (प्रुलः दः दः च)	... 185

PREFACE

It is not without a feeling of joy that I am offering in the following pages a new edition of the *Kāvyaḍarśa* of Daṇḍin. It is on the basis of a Tibetan manuscript, a portion of which was copied out by the late Rai Sarat Chandra Das Bahadur, C.I.E. I rejoiced not only to get hold of but to utilize Das's manuscript preserved in the University Tibetan Seminar. The *Kāvyaḍarśa* was translated into Tibetan by Śrīlakṣmīkara and Śoñ. ston. Lo. tsā. ba and others in the great Sa-skya monastery of Western Tibet. It is collected in Tanjur, Mdo, Vol. Se of the Sde.dge. edition; Cordier, III, p. 465. This xylograph contains both the transliteration of the Sanskrit text in the Tibetan script as well as its Tibetan translation. The Sanskrit text presented in this volume is taken from this xylograph. It is compared with the Tibetan version. There is also an independent Tibetan commentary on the text by Mi. pham. dge. legs. rnam. rgyal. As it came into my hands when the printing of the present text neared its completion, it could not be utilized by me.

Of the different editions of the Sanskrit text of the *Kāvyaḍarśa* I have mainly used that of the Bibliotheca Indica, 1863.

The manuscript from which the xylograph was made appears to have been written by more than one hand; so there is a lack of uniformity in the xylograph. In order to give an idea of the method of transcribing the Sanskrit text adopted by the scribe I have followed him excepting some cases noted below.

In Buddhist Sanskrit texts at the end of a sentence *m* is generally changed to *anusvāra*. This is, however, not always found in the present work. The consonants after *r* are sometimes found doubled; e.g., I. 95 उद्दीरणं ; 103 मार्गः, II. 9 वरणं, 10 घूरिर्णतेक्षणः ; etc. Though such 'doubling' of consonants is sanctioned by the rules of grammar, I have dispensed with it in this edition. Besides, there are several inaccuracies that have been corrected by me; e.g.

Chap. I. 30^a श्रुि for श्रुिः ; 42^a एषां विपर्ययः for एषाम्बिपर्ययः ; 83^b बध्नन्त्योजखिनीगिरः ; for बध्नन्त्योजखिनीगिरः 90^a °पातधौत for °पातःधौत.

Chap. II. 5^a उत्प्रेक्षा for उत्प्रेक्षो ; 6^a व्याज for व्यज ; 11^a बध्नन्नङ्गेषु for बध्नन्नङ्गेषु ; 14^a प्रपञ्चोयं for प्रपञ्चायं ; 20^a पद्मन्तावत् for षड्मन्तावत् ; 24^{a-b} पद्मं सुभ्रु for पद्मसुभ्रू ; 27^a निर्णयोपमा for निर्ल्लयोपमा ; 28^b सञ्ज for सञ्जः ; 38^a प्रभासारः for प्रभासारं ; 47^a पारिजातस्य for परिजातः ; 49^a रक्षायै for राक्षायै ; 49^a सावलेपा for सावलेया ; 54^a सौभाग्यं for सौभग्यं ; 58^a संवादि for सम्बादि ; 81^a स्रुं स्रु for स्रुं स्रु ; 87^a रूपकद्वितयं for रूपकाद्वितयं ; 100^a दैवतर्धयः for देवतर्धयः ; 120^a पुष्पैः for पौष्पैः ; 152^a अयतापि for अयातापि ; 156^a सकलं वयः for सकलम्बयः ; 158^b किंवा for किम्बा ; 158^a °संवादि for °सम्बादि ; 165^a दिशान्येपि for दिशन्येपि ; 188^a रे'रुणस for रे'रुणस ; 234^a उद्दिष्टं for हृष्टं ; 274^b वृत्तिः for वृत्तिः ; 281^a स'स for स'सः ; 302^a स्रुणस for स्रुण ; 329^a मृगाक्षीणां for मृगाक्षीनान्.

Chap. III. 8^a किन्निवदं for कीन्निदं ; 23^a दशां for देशां ; 118^a कलभाषिणि for कलभाषिणी ; 134^a श्रुि for श्रुिः ; 174^{a-b} संस्कृताभङ्गः [सत्यमेवोदितोऽपि चेत्] for संस्कारभङ्गं सत्येन च क्षिताहिवै ; 176^{a-b} गतिर्न्यायविरोधस्य सैषा सर्वत्र

दृश्यते for न्यायावपि च विरोधमादर्शिता यमल्ययं—which can in no way be supported. The Tibetan text supports the reading in the printed text. 176^d अथागमविरोधस्य प्रवेश उपदिश्यते for अथागमविरुद्धं ते प्रवेशावपि दर्शिताः—which does not give any suitable sense, nor is correct grammatically.

Sanskrit readings found in the Tibetan xylograph differ in many places from those known to us in the printed edition referred to; e.g.

Chap. I. 1^o दीर्घं for नित्यं ; 2^b उपलक्ष्य for उपलभ्य ; 10^b अलंकारः for अलंकाराः ; 12^o विविचूणां for तित्तीर्षूणां ; 13^o अंश for अंग ; 15^o आयत्तं for उपेतं ; 19^a सर्गान्तैः for वृत्तान्तैः ; 19^b रञ्जनं for रञ्जकं ; 20^b वर्ज्यते for दुष्यति ; 22^d कथनं for वर्णनं ; 25^d कारणं for लक्षणं ; 26^b साश्वासत्वं for सोच्छ्वासत्वं ; 27^d आश्वासः for उच्छ्वासः ; 29^d न ते for नैते ; 32^d आप्ताः for आर्याः ; 36^b स्थितिः for स्मृताः ; 35^o शास्त्रे for शास्त्रेषु ; 37^b स्कन्धकादि यत् for स्कन्धकादिर्कं ; 37^o ओसरादीनि for आसारादीनि ; 38^a कथादि for कथाहि ; 38^b पठ्यते for वध्यते ; 38^o त्वाहुः for प्राहुः ; 39^a शाम्भ्यादि for शल्यादि ; 42^d लक्ष्यते for दृश्यते ; 49^d आननं for मुखं ; 50^o ववृते for ववृधे ; 51^b स्थितः for स्थितिः ; 52^o तद्रूपादि for तद्रूपाहि ; 53^o तदा for ततः ; 54^d ईप्सितं for इष्यते ; 57^d कर्तुं for हन्तुं ; 63^d वैरस्यायैव कल्पते for वैरस्याय प्रकल्पते ; 67^a परं for खरं ; 69^o हि for तु ; 71^d मुखं for मनः ; 72^o क्षपितः for क्षयितः 78^o अन्यच्च for अन्यत् ; 85^d विद्यते for दृश्यते ; 89^d यथा for जनाः ; 97^d मतो for स्मृतो ; 99^o इह for इमे ; 99^d अन्यत् for अप्यत्.

Chap. II. 2^o प्रतिसंस्कर्तुम् for परिसंस्कर्तुम् ; 3^d अद्य for अन्यत् ; 6^a श्लिष्ट for श्लेष ; 7^b संसृष्टिः for संस्कीर्णम् ; 10^o परिक्षिप्य for परिभ्रम्य ; 14^d प्रदर्श्यते

for निदर्शयते ; 15^d प्रकाशनात् for प्रदर्शनात् ; 17^a त्वद् for तव ; 28^d मता for स्मृता ; 30ⁱ मता for स्मृता ; 31^d इष्यते for उच्यते ; 33^d उदिता for मता ; 40^d प्रथयन्ती for बोधयन्ती ; 42^d एव सा for मता ; 48^a समाहृत्य for समीकृत्य ; 50^d स्मृता for मता ; 54^a इत्येवमादि for इत्येवमादौ ; 54^c च for एव ; 56^b त्वत् for तव ; 60^b अन्यूनार्थवाचिनः for अन्यूनार्थवादिनः ; 62^a संरुन्धे for सन्धते ; 64^d सादृश्यसूचिनः for सादृश्यसूचकाः ; 65^b इष्यते for उच्यते ; 71^a धर्म्माम्बु for धर्म्माम्भः ; 74^o मुग्धे for मुग्धः ; 75^b च for अपि ; 82^d पश्यति for कल्पते ; 97^o नवाय च नताङ्गीनां for स एवावनताङ्गीनां ; 100^d देवतर्धयः for दैवतर्धयः ; 105^a वर्णात्पलं for नीलोत्पलं ; 113^b अपि for तथा ; 114^o अनुगति for अवगति ; 115^b इत्यपि for एव च ; 116^b कुटजोद्धमाः for कुटजद्रुमाः ; 117^b वर्गं for वृन्दं ; 117^o अद्य for एष ; 118^a अद्य for अत्र ; 128^d तत्र नाश्रयः for न तदाश्रयः ; 129^o अत्र for एव and तद् for यद् ; 132ⁱ न्वहं for न्विदं ; 137^a प्रत्याचक्षाण्या for इत्या-
चक्षाण्या ; 137^b विबन्धिनः for अनुबन्धिनः ; 137^d ईदृशः for उच्यते ; 144^d प्रतिबन्धिनः for परिपन्थिनः ; 145^d एकान्तरक्त्या for एवानुरक्त्या ; 146^b मत्प्रियं for त्वत्प्रियं and त्वत्प्रियैषिणी for मत्प्रियैषिणी ; 149^d उपसूचनात् for उप-
दर्शनात् ; 153^d निवार्यते for निषिध्यते ; 154^d जीर्णं for नीलं ; 161^o दर्श-
यित्वेति for दर्शयित्वेह ; 162^b तृप्यति for शाम्यति ; 163^b अयं निवर्त्यते for
यन्निवार्त्यते ; 172^a आह्लादयति for आनन्दयति ; 180^d च्छविः for युतिः ; 182^a
इयता for अयन्तु ; 182^d जलात्मा for जडात्मा ; 186^d सोनुविधीयते for
सोप्यभिधीयते ; 190^d लोलदृष्टि for लोलनेत्रं ; 192^b वियदम्भसोः for चन्द्र-
हंसयोः ; 192^d चन्द्रहंसयोः for वियदम्भसोः ; 195^d अदर्शयत् for अदर्शयत् ;
197^o सूक्ष्म for शुद्ध ; 199^b हेतुकं for हेतुजं ; 207^o सच्छायः for सुच्छायः ;

215^c अनुपपत्त्यैव for नोपपद्यते ; 215^d स्थितेः for स्थितिः ; 219^d उत्सुकः for उद्यतः ; 222^c चैवन्तु for चेत्येवं ; 222^d कथ्यते for वर्यते ; 224^b जन्यते for जायते ; 226^d अनुन्मत्तो for उन्मत्तो ; 230^d उत्प्रेक्षित for उत्प्रेक्षत and इतीष्यते for इतीष्यतां ; 236^d मनोज्ञारोचके for मदनाग्न्यातुरे ; 240^b कृतां for स्थितां ; 243^d व्याक्रियन्ते for व्याहियन्ते ; 245^d आश्रये for आश्रमे ; 260^a त्वदर्पित for मदर्पित ; 266^a एव for एष ; 276^d अनुगम्यतां for अवगम्यतां , 277^c सैवावन्ती for सैषा तन्त्री ; 283^c देवी for तन्वी ; 291^a इति मुक्तः for एवमुक्त्वा ; 295^b दैववलात् for दैववशात् ; 296^a तस्याः for अस्याः ; 296^b नमस्यतः for पतिष्यतः ; 300^c अतिव्यक्तं for इति प्रोक्तं ; 302^d शीता किल for मयि शीता ; 304^b नाम नो for नामतो ; 311^c वा for च ; 323^d कुलं for बलं ; 325^d जगन्नयं for नभस्तलं ; 326^d कल्प्यते for कल्पने ; 327^d स्मृता for मता ; 329^b अपि for च ; 335^d लोचनम् for लोचने ; 337^d अप्रक्रान्तेप्सिता for अभ्रक्रान्तेषु या ; 344^d प्रविस्तरः for विस्तरः ; 346^a एव for एष ; 348^b सह-भावस्य for सहभावेन ; 348^d यथा for स्मृता ; 349^c पाण्डराः for पाण्डुराः ; 350^d अश्रुभिः for असुभिः ; 352^d निरूपणं for निदर्शनं ; 353^d पाण्डरं for पाण्डुरं ; 355^d कीर्तितं for दर्शितं ; 356^d संलुष्टिः कथ्यते पुनः for सङ्कीर्णान्तु निगद्यते ; 360^d यः स्थितः for संस्थितः.

Chap. III. 6^b साम्प्रतं for सत्पतिं ; 8^d किन्निवदं for किन्तु ते ; 21^c वा for च ; 38^b ईप्सिताः for ईहिताः ; 41^c आमोद for आनन्द ; 41^d न मे फलं किञ्चन for प्रयोजनं नास्ति हि ; 55^d तापनेन for तायनेन ; 63^d पिष्टपस्य for विष्टपस्य ; 80^a आहुः for प्राहुः ; 111^d तायवो for वायवो ; 117^a जनं for नरं ; 119^b रषा for क्रुधा ; 127^b च for वा ; 129^{a-b} सोयमहमय for देवैरहमस्मि ; 129^d ऐरावतः for ऐरावणः ; 132^a कुलं for बलं ; 132^c न च ते कोपि for तव नैकोऽपि ; 137^d

अलङ्कृतिः for अलङ्किया ; 145^b अजाः for अमी ; 146^d न दोषं सूरयो यथा for सूरयो नैव दूषणं ; 153^d एष for एवं ; 156^c यत्र for तत्र ; 158^a विमुक्ता for विमुक्ता ; 158^c मदनबाणा for स्मरस्य बाणा ; 158^d मृगेक्षणा for वामेक्षणा ; 160^d अस्मन्मनस्यपि for अस्मद्वपुष्यपि ; 161^d न्यङ्गं for न्यस्तं ; 165^a अस्पर्शा for अमर्श ; 174^{a-b} सुगतैः संस्कृताभङ्गः [सत्यमेवोदितोऽपि चेत्] for सत्यमेवाह सुगतः संस्कारानविनश्वरान् ; 176^d प्रवेश उपदिश्यते for प्रस्थानमुपदिश्यते ; 184^b सकलः for सफलः and निष्कलः for निष्फलः ; 185^b कन्यका for पुत्रिका.

The differences between our readings of the text and those of Dr. F. W. Thomas (JRAS., 1903, pp. 349-354) are noted below for comparison:—

Chap. I. 12^o विविच्छूणां for तितीर्षूणां ; 13^o अंश for अंग ; 20^o उपात्तेषु सम्पत्तिः for उपात्तार्थसम्पत्तिः ; 60^b नियच्छति for निगच्छति ; 62^o एनं for एतं ; 80^b एतद् for तद्.

Chap. II. 2^o प्रतिसंस्कृतं for परिसंस्कृतं ; 10^o परिक्षिप्य for परिवृत्त्य ; 62^a संरुन्धे for सन्धते ; 64^d सूचिनः for सूचकः ; 82^d पश्यति for यस्यति ; 134^c यातव्यं for याहि त्वं ; 142^a रन्ध्रावेक्षणा for रन्ध्रान्वेषणा ; 148^c त्वं for ते ; 149^d अस्त्यार्थस्य for तस्यार्थस्यैव ; 155^b सानुकोशमिवोत्पले for सानुकोशोऽयमाक्षेपः ; 182^c इयता for अयं तु ; 197^o सूक्ष्मान्बु for शुद्धान्बु ; 255^a रागबालातपः for रविबालातपः ; 300^o अतिव्यक्तं for प्रोक्तं ; 310^b यद् for यत्तु ; 343^a संसक्ता for संक्रान्ता ; 350^a अश्रुभिः for असुभिः ; 364^a एष for एव.

Chap. III. 38^d वार्यन्ते for वक्ष्यन्ते ; 41^o आमोद for आनन्द ; 70^o तस्यापि for तत्रापि ; 158^c मदनबाणा for स्मरस्य बाणा.

With reference to the xylograph used by Dr. F. W. Thomas he himself observes that in some cases (viz. II. 155, 362, and III. 128) it is scarcely decipherable. Sometimes he has given the Tibetan readings only, and not also the Sanskrit ones; as for instance, II. 109, 118; III. 141.

There is a peculiar word in the Tibetan transliteration which should be noted here. In II. 116^b we read कुटजोद्गमाः for कुटजद्रुम. It seems that *uṅgama* in *Kuṭajongama* is from Sanskrit *udgama* through Prakrit *uggama* owing to spontaneous nasalisation. Cf. *pūṅgala* in Buddhist Sanskrit for *pudgala*. The word *udgama*, literally 'shootingforth' appears to mean 'a bud.'

Asterisks are put to indicate the difference between the two texts, Sanskrit and Tibetan. According to the printed Sanskrit text, one line in II. 56 and another in II. 65 are not to be found in the Tibetan xylograph, and consequently the number of the ślokas has differed in the two. Thus the śloka II. 65 in our text is II. 66 in the printed Sanskrit text, and so on. Again, ślokas II. 155, 156 and 362 are omitted in our xylograph. Discrepancy is also noticed in the arrangement of some of the ślokas; e.g. II. 156, 160 and 161 in our text are II. 161, 159 and 160 respectively in the printed text. Again according to the printed Sanskrit text, both the Sanskrit and Tibetan of a line in III. 161 are missing, but the Sanskrit has been adjusted in our text omitting the Tibetan and consequently there have been put some dots in the Tibetan portion to indicate the omission. In a rare instance, e.g., in śloka III. 64, the second line

in the xylograph stands as third, and the third line as second in the printed Sanskrit text.

Incidentally it may be observed here that the *Kāvyaṇḍarśa* is not the only Sanskrit text transliterated in Tibetan script; it is just one of the many. The study of the remaining works may prove equally useful and interesting.

Before concluding this preface, I have to fulfil the agreeable duty of acknowledging my indebtedness to Mahāmahopādhyāya Professor Vidhushekhara Bhattacharya, Asutosh Professor of Sanskrit, Calcutta University, who initiated me into Tibetan Studies and has provided me with facilities for work in various ways. Thanks are due to Lama Lobzang Mingyur Dorje, Instructor in Tibetan, Calcutta University, for kindly revising the text in proofs. I must also thank my friends Mr Durgadas Mookerjee, M.A., and Mr Ajit Ranjan Bhattacharya, M.A., for their occasional assistance.

Lastly I must also express my thanks to Mr. J. C. Sarkhel, Manager, Calcutta Oriental Press and his staff who have never been found lacking in courtesy while this work was being seen through the press.

The University of Calcutta,
July, 1939.

ANUKUL CHANDRA BANERJEE

KĀVYĀDARŚA

༄༅ ། ། སྒྲིབ་དཔོན་ དབྱུག་པ་ཅན་གྱིས་ མཇེད་པའི་
སྙན་ངག་མེ་ལོང་མ་ ཞེས་བྱ་བ་
སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་
བཞུགས་སོ །

SANSKRIT AND TIBETAN TEXTS

[1b] नम आद्यर्मञ्जुश्रीकुमारभूताय

འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གཞིན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ ལུག་འཛལ་ལོ།

चतुर्मुखमुखाम्भोजवनहंसवधूर्म्मम ।
मानसे रमतां दीर्घं सर्वशुक्ला सरस्वती ॥१॥

གདོང་བཞི་ གདོང་གི་ བད་ཚལ་གྱི།
ངང་བའི་ ལུ་མོ་ ཐམས་ཅད་དཀར།
དབུངས་ཅན་མ་ རི་ ཁི་ཁོ་ཡི།
ཡིད་ལ་ རིང་དུ་ གནས་བར་མཛོད། ॥ १

पूर्वशास्त्राणि संहृत्य प्रयोगानुपलक्ष्य च ।
यथासामर्थ्यमस्माभिः क्रियते काव्यलक्षणं ॥२॥

བསྟན་བཅོས་སྡུ་མ་རྣམས་ བསྟུས་ཤིང་།
སྟེར་བ་རྣམས་ ཀྱང་ ཉེར་མཛོད་ ཏི།

ཇི་ལྟར་ནས་བཞིན་ བདག་གིས་ནི །
 ལྟན་ངག་ དག་གི་ མཚན་ཉིད་བྱ ། ༢

इह शिष्टानुशिष्टानां शिष्टानामपि सर्व्वथा ।
 वाचामेव प्रसादेन लोकयात्रा प्रवर्त्तते ॥३॥

འདི་ན་ ཀུན་ཏུ་ མཆོག་རྣམས་ཀྱིས་ །
 ཇིས་སུ་བཟུན་ དང་ ལྷག་མའི་ཡང་ །
 ཆོག་རྣམས་ཉིད་ ཀྱི་ རིན་གྱིས་ ནི །
 འཇིག་རྟེན་ལུགས་ལ་ འཇུག་བར་བྱེད་ ॥ ༣

इदमन्धन्तमः कृत्स्नं जायते भुवनत्रयं ।
 यदि शब्दाह्वयं ज्योतिरासंसारं न दीप्यते ॥४॥

གལ་ཏེ་ ལྷས་བོད་ ལྷང་བ་ཡིས་ །
 འཁོར་བ་ གསལ་བར་མ་བྱས་ན །
 འཇིག་རྟེན་གསུམ་པོ་ མཐའ་དག་ འདི །
 ལྷག་ཅམ་ཐུན་བ་ཉིད་ཏུ་འགྱུར་ ॥ ༤

आदिराजयशोबिम्बमादर्शं प्राप्य वाङ्मयं ।
तेषामसन्निधानेपि न स्वयम्पश्य नश्यति ॥५॥

ཨོན་གྱི་ཀླུ་པ་པོ་ བྲག་ས་པའི་གཞུག་ས།
ངག་གི་རང་བཞིན་ མི་ལོང་ ཐོབ།
དེ་དག་ཉི་པར་མི་གནས་ ཀྱང་།
རང་ཉིད་ ཉམས་པ་མེད་ལ་ ཁྱེས་ ॥ ५

गौर्गौः कामदुघा सम्यक् प्रयुक्ता स्मर्यते बु[2a]धैः ।
दुष्प्रयुक्ता पुनर्गोत्वं प्रयोक्तुः सैव शंसति ॥६॥

མཁས་པས་ ཡང་དག་ རབ་སྐྱར་བའི།
ངག་ནི་ འདོད་འཇོའི་ བ་རུ་ བཤད།
དེ་ཉིད་ ཉེས་པར་སྐྱར་ ཅ་ གླུར།
སྐྱར་པ་ བ་ལང་ཉིད་ བཟོད་བྱེད་ ॥ ६

तदल्पमपि नोपेक्ष्यं काव्ये दुष्टं कथञ्चन ।
स्याद्वपुः सुन्दरमपि श्वित्रेणैकेन दुर्मगं ॥७॥

དེ་ཕྱིར་ ལྷན་ངག་ དག་ལ་ ལྷོན་ ।

ཅུང་བར་གྱར་ ཀྱང་ ཅི་ནིག་ ལྷར་ ।

བཤང་སྒྲོམས་མི་བྱ་ ལུས་མཛེས་ཀྱང་ ।

ལྷོན་གཅིག་གིས་ནི་ ལྷ་ལ་ངན་འགྱུར་ ॥ ༧ ॥

गुणदोषानशास्त्रज्ञः कथं विभजते जनः ।

किमन्धस्याधिकारोस्ति रूपभेदोपलब्धिषु ॥८॥

སྐྱེ་པོ་ བསྐྱན་བཅོས་ མི་ཤེས་བས་ ।

ཡོན་ཏན་ ལྷོན་དག་ ཅི་ལྷར་དབྱེ་ ।

གཞུགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ དམིགས་པའི་སྐབས་ ।

ཡོང་བ་དག་ལ་ ཡོད་དམ་ཅི་ ॥ ༨ ॥

अतः प्रजानां व्युत्पत्तिमभिसन्धाय सूरयः ।

वाचां विचित्रमार्गाणां निबबन्धुः क्रियाविधिम् ॥९॥

དེ་ཕྱིར་ མཁས་པས་སྐྱེ་དག་ནམས་ ।

བྱེ་བྲག་རྟོགས་ལ་ མངོན་དགོངས་ནས་ ।

ཀླུ་བྱ་ལམ་ལྷན་ ཆོག་ཀླུ་སྐྱོ་ །

བྱ་བའི་ཆོག་ ཇེས་པར་སྐྱར་ ॥ ༡༩

तैः शरीरं च काव्यानामलंकारश्च दर्शितः ।

शरीरं तावदिष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली ॥१०॥

དེ་དག་གིས་ནི་ ལྷན་ངག་གི་ །

ལྷན་དང་ རྒྱན་ ཡང་ རབ་བྱ་བལྟན་ །

ལྷན་ ནི་ རེ་ཞིག་ འདོད་པ་ཡི་ །

དོན་གྱི་ཀླུ་བཅད་ ཆོག་གི་ སྐྱེང་ ॥ ༢༠

पद्यं गद्यञ्च मिश्रञ्च तन्निघ्नैव व्यवस्थितम् ।

पद्यञ्चतुष्पदी तच्च वृत्तं जातिरिति द्विधा ॥११॥

དེ་ཡང་ ཆོག་སྐྱོ་བཅད་ ལྷན་པ་ དང་ །

སྐྱེང་མ་ ཀླུ་བལྟན་ ཉིད་དུ་ གནས་ །

ཆོག་སྐྱོ་བཅད་ ཀྱང་བཞི་པ་ དེ་ཡང་ །

གྲིང་ རྒྱ་དེ་ ཞེས་ ཀླུ་བལྟན་ ॥ ༢༡

छन्दोविचित्रां स[2b]कलस्तद्व्यपञ्चो निदर्शितः ।
सा विद्या नौर्विविक्षूणां गम्भीरं काव्यसागरं ॥१२॥

दे'पि'सू'स'प' स'प'२'५'ग'३' ।
सू'प'सू'र' ग'३'५' दे'स'प'२'प'३'५' ।
दे'प'३' ३'५'५' ग'३'स'३'३' ।
३'५'३'२' २'३'५' २'३'३' ३'५'३' ग'३'५' ॥ १२

मुक्तकं कुलकङ्कोषः संघात इति तादृशः ।
सर्गबन्धांशरूपत्वादनुक्तः पद्यविस्तरः ॥१३॥

सू'प'५' ५'३'३' दे'प'३' ५'३' स'३'३' ।
२'३'५'५' ३'५'५' दे'२'३'५' ।
३'५'३'५'३'५' ग'३'३' स'३'३'५' ५'३'३'५' ।
३'५'३'५' ५'३'५'३'५' ३'३'५' स'५'३'३' ॥ १३

सर्गबन्धो महाकाव्यमुच्यते तस्य लक्षणं ।
आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखं ॥१४॥

སཀྱས་ བཅིངས་པ་ ལྷན་ངག་ཆེ །

དེ་ཡི་ མཚན་ཉིད་ བཛོད་པར་བྱ །

ཤིས་ བཛོད་ ཐུག་བྱ་ དངོས་པོ་ ནི །

ངེས་པར་ བསྟན་པའང་ དེ་ཡི་སྒྲོ ༥ ༡༥

इतिहासकथोद्भूतमितरद्वा सदाश्रयं ।

चतुर्वर्गफलप्राप्तं चतुरोदात्तनायकं ॥१५॥

སྟོན་བྱང་གདམ་ ལས་ བྱུང་པའམ ༥

ཅིག་ཤོས་ ལེགས་པ་ལ་ བདེན་པ །

སྟེ་བཞི་ འབྲས་བུའི་ དབང་བྱུང་ དང་ །

མཁས་ཤིང་ བྱ་ཆེའི་ འདྲིན་པ་ཅན ༥ ༡༥

नगरार्णवशैलर्तुचन्द्रार्कोदयवर्णनैः ।

उद्यानसलिलक्रीडामधुपानरतोत्सवैः ॥१६॥

གྲོང་ཁྲིར་ བྱ་མཚོ་ རི་དང་ རྩམ །

ཉི་ཟླ་འཆར་བའི་ བསྟགས་པ་ དང་ །

སྒྲིལ་ཆལ་ཆུ་ཡི་ རོལ་ཅེད་ དང་ ।

ཆང་འབྲང་ དགའ་བའི་ དགའ་སྟོན་དང་ ॥ १८

विप्रलम्भैर्विवाहैश्च कुमारोदयवर्णनैः ॥

मन्त्रदूतप्रयाणाजिनायकाभ्युदयरपि ॥१९॥

བསྐྱུ་བ་ དང་ནི་ བག་མ་ དང་ ।

གཞོན་ནུ་སྒྲི་ དང་ འཕེལ་བ་ དང་ ।

གྲོས་ དང་ སོ་ཉ་ བགྲོད་པ་དང་ ।

གཡུལ་དང་ འདྲིན་བ་ དར་བས་ ཀྱང་ । १९

अलंकृतमसंक्षिप्तं रसभावनिरन्तरं ।

सर्गेरनतिविस्तीर्णैः श्रव्यवृत्तैः सुसन्धिभिः ॥२०॥

བརྒྱན་པར་གྱུར་ཅིང་ མདོར་བསྐྱུས་ མིན་ ।

ཉམས་དང་ འགྱུར་བ་ དག་གིས་ གདམས་ ॥ २०

སག་ཤིན་ཏུ་ བྱ་ཆེ་ མིན་ ।

མཉམ་འཇུག་ གྲིད་ ལེགས་མཚམས་སྦྱར་ ॥ २०

सर्वत्र भित्तसर्गान्तै[3a]रूपेतं लोकः रञ्जनं ।

काव्यं कल्पान्तरस्थायि जायते सदलंकृति ॥१६॥

गुणं तु सङ्गच्छन्मयी सप्रद ।

प्रदत्तं सङ्गच्छन्मयी सप्रद ।

सङ्गच्छन्मयी सङ्गच्छन्मयी ।

सङ्गच्छन्मयी सङ्गच्छन्मयी ॥ १८

न्यूनमप्यत्र यैः कैश्चिदंगैः काव्यं नः वक्ष्यते ।

यद्युपात्तेषु सम्पत्तिराराधयति तद्विदः ॥२०॥

मादत्तं सङ्गच्छन्मयी सङ्गच्छन्मयी ।

मादत्तं सङ्गच्छन्मयी सङ्गच्छन्मयी ।

देवता सङ्गच्छन्मयी सङ्गच्छन्मयी ।

देवता सङ्गच्छन्मयी सङ्गच्छन्मयी ॥ २०

गुणतः प्रागुपन्यस्य नायकं तेन विद्विषां ।

निराकरणमित्येष मार्गः प्रकृतिसुन्दरः ॥२१॥

ཐོག་མར་ འདྲན་པ་ ཡོན་དན་ གྲིས།

ཉི་པར་ བཞིན་ནས་ དེ་ཡིས་ནི།

དག་ལ་ བཞིན་པ་བྱེད་ ཅེས་པའི།

ལས་འདི་ རང་བཞིན་ མཛོས་པ་ ཡོན་ ॥ ४१

वंशवीर्यश्रुतादीनि वर्णयित्वा रिपोरपि ।

तज्जयान्नायकोत्कर्षकथनञ्च धिनोति नः ॥२२॥

རིགས་ དང་ བཙོན་འགྲུས་ ཐོས་ སོགས་གྲིས།

དག་པོ་ལ་ ཡང་ བསྐྱབས་བྱས་ནས།

དེ་ལས་ རྒྱལ་བར་ འདྲན་པ་ ནི།

བྱད་འཕགས་ བཙོན་པ་འང་ བདག་ དགའ་སྐྱེས། ॥ ४२

अपादपदसन्तानो गद्यमाख्यायिका कथा ।

इति तस्य प्रमेदौ द्वौ तयोराख्यायिका किल ॥२३॥

ཀང་པ་མེད་པའི་ ཆོག་རྒྱན་ ནི།

ལྷག་པ་ བཙོན་པ་ དག་ དང་ བཞིན།

ཞེས་པ་ རེ་ཡི་ རབ་དབྱེ་ གཉིས།

རེ་ལ་འདྲིན་པ་ ཉིད་གྱིས་ རི། ॥ ३३

नायकेनैव वाच्यान्या नायकेनेतरण वा ।

स्वगुणाविक्रिया दोषो नात्र भूतार्थशंसिनः ॥२४॥

བརྗོད་པར་བྱ་བ་ བརྗོད་པ་ལ།

གཞན་ནི་ འདྲིན་པ་ལས་ གཞན་ གྱིས་ ཀྱང་།

རང་གི་ ཡོན་ཏན་ བསྐྱབས་ སྒྲོན་ འདིར།

ཡང་དག་དོན་ བསྐྱབས་ སྤྱིར་ ཡོད་མིན་ ॥ ३४

अपि त्वनियमो दृष्टस्तत्राप्यन्यैरुदीरणात् ।

अन्यो वक्ता[3b] स्वयं वेति कीदृशवा भेदकारणं ॥२५॥

འོན་ཀྱང་ ཇེས་པ་ མ་མཐོང་ལྟེ།

རེར་ཡང་ གཞན་གྱིས་ བརྗོད་པའི་སྤྱིར།

གཞན་གྱིས་བརྗོད་ རེ་ རང་གིས་ ཞེས།

དབྱེ་བའི་ཐུ་ རི་ ཅི་འདྲ་ཞིག ॥ ३५

वक्त्रञ्चापरवक्त्रञ्च साश्वासत्वञ्च भेदकं ।
चिह्नमाख्यायिकायाश्चेत्प्रसङ्गेन कथास्वपि ॥२६॥

मा०५० ॥ ५८ ॥ मा०५० ॥ ५८ ॥
५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥
५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥
५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥

आर्यादिवत्प्रवेशः किं न वक्त्रापरवक्त्रयोः ।
भेदश्च दृष्टो लम्भादिश्वासो वास्तु किन्ततः ॥२७॥

५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥
५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥
५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥
५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥ ५८मा० ॥

तत्कथाख्यायिकेत्येका जातिः संज्ञाद्वयाङ्किता ।
तत्रैवान्तर्भविष्यन्ति शेषास्त्वाख्यानजातयः ॥२८॥

དེ་ཕྱིར་ གཏམ་ དང་ བཟློན་པ་ ཞེས།
 མིང་ གཉིས་ དག་གིས་ རིགས་གཅིག་ མཚོན།
 ལྷག་ས་ བཟློན་པའི་ རིགས་ རྣམས་ ཀྱང་།
 འདི་ཉིད་ བང་དུ་ འདུས་པར་ འགྱུར། ॥ ༣༤

कन्याहरणसंग्रामविप्रलम्भोदयादयः ।

सर्गबन्धसमा एव न ते वैशेषिका गुणाः ॥२६॥

བྱ་མོ་འཕྲོག་ དང་ གཡུལ་ དང་ བློ།
 བསྐྱུ་བ་ དར་བ་ ལ་སོགས་པ།
 སྐྱུ་ས་བཅིངས་པ་ མཚུངས་པ་ཉིད།
 དེ་དག་ བྱད་བྱེད་ ཡོན་ཏན་ མིན། ॥ ༣༥

कविभावकृतं चिह्नमन्यत्रापि न दुष्यति ।

मुखमिष्टार्थसंसिद्धौ किं हि न स्यात्कृतान्मनाम् ॥३०॥

ལྷན་ངག་མཁུ་གྱི་ བསམ་བྱས་ ཏགས།
 གཞན་དུ་ དང་ བློ་ ལྷན་མི་ འགྱུར།

འདོད་དོན་ གྲུབ་ལ་ གློ་ཅ་ བློ །

མཁས་པ་ནམས་ལ་ ཅེས་ མི་འགྱུར ༥ ३०

मिश्राणि नाटकादीनि तेषामन्यत्र विस्तरः ।

गद्यपद्यमयी कापि चम्पूरित्यभिधीयते ॥३१॥

སྒྲེལ་མ་ གློས་གར་ལ་སོགས་དྲེ །

དེ་དག་ བློས་ཀྱི་ གཞན་ན་ སྒྲུས་ !

ལྷུག་པ་ མོགས་བཅད་རང་བཞིན་ ཡང་ །

ཅས་ ཞེས་པར་ མངོན་པར་ བཟློད ༥ ३१

तदेतद्वाङ्मयम्भूयः संस्कृतम्प्राकृतन्तथा ।

[4a]अपभ्रंशश्च मिश्रश्चत्याहुःरासाश्चतुर्विधं ॥३२॥

རག་གི་ རང་བཞིན་ དེ་དག་ གྲུང་ །

ཡིགས་སྒྲུར་ དེ་བཞིན་ རང་བཞིན་ དང་ །

ཆར་ཆག་ འདྲིས་མ་ ཞེས་བྱ་བ །

ནམ་པ་བཞི་ཅ་ མཁས་པས་ གསུངས ༥ ३२

संस्कृतं नाम दैवी ब्राह्मन्वाख्याता महर्षिभिः ।

तद्भवन्तत्समन्देशीत्यनेकः प्राकृतक्रमः ॥३३॥

लेमसःसुनः लेसःपुः ह्यःपीः किं ।

सुनःपुः पुनःसुनः केनःपेसः मसुनः ।

देःसुनः देःमसुनः पुनःउनः लेसः ।

पुनः पुनःमसुनः देमःपीः देसः ॥ ३३

महाराष्ट्राश्रयाम्भाषां प्रकृतम्प्राकृतं विदुः ।

सागरः सूक्तिरत्नानां सेतुबन्धादि यन्मयं ॥३४॥

पुनःपुनःकेनःपेः पुनः देनः सुनः ।

लेमसःपुनः देनःकेनः देमःपीः मसुनः ।

देःपुनः पुनःपुनः देमःपुनः पुनः ।

पुनःपुनः मसुनःपुनः पुनःपुनः देमः ॥ ३४

सौरसेनी च गौडी च लाटी चान्या च तादृशी ।

याति प्राकृतमित्येव व्यवहारेषु सन्निधिं ॥ ३५॥

ས་ར་སོ་རྒྱ་གོ་ར་དང་ ।

ལྟ་རྒྱ་གཞན་ལང་དེ་འདྲ་ཡི་ ।

སྐད་ནི་རང་བཞིན་ཉིད་ཅེས་བྱའི་ ।

ཐ་སྟེན་ནམས་ལ་ཉེ་བར་འགྱུར་ ॥ ३४

आभीरादिगिरः काव्येष्वपभ्रंश इति स्थितिः ।

शास्त्रे तु संस्कृतादन्यदपभ्रंशतयोदितं ॥३६॥

བ་ལང་རྩི་ལ་སོགས་བའི་ཆོག་ ।

སྐད་ངག་ལ་རྒྱར་ཆག་ཅེས་གནས་ ।

བསྐྱན་བཅོས་ནམས་ལས་ལོགས་སྐྱར་ལས་ ।

གཞན་པ་རྒྱར་ཆག་ཉིད་དུ་བརྟེན་ ॥ ३७

संस्कृतं सर्गबन्धादि प्राकृतं स्कन्धकादिः*यत् ।

ओसरादोन्यपभ्रंशो नाटकादि तु मिश्रकं ॥३७॥

ལོགས་སྐྱར་སྐད་ས་གནས་བཅོངས་ལ་སོགས་ ।

རང་བཞིན་སྐད་ཀ་སོགས་དང་ ।

རྒྱུ་ཆག་ མོ་ས་ར་ སོགས་དེ །

སྒྲིམ་གར་ ལ་སོགས་ འདྲིས་པའོ ॥ ३५

कथादि सर्वभाषाभिः संस्कृतेन च षष्ठ्यते ।

भूतभाषामयीं त्वाहुरद्भुतार्थां बृहत्क[4b]थां ॥३८॥

གདམ་ སོགས་ སྒྲན་ རྣམས་ བསམ་ཅད་དང་ །

ལོགས་སྒྲར་གྱིས་ ཀྱང་ བཅིངས་པ་སྟེ །

སྒྲན་བྱང་ རོན་ཅན་ གྱུ་ཆེན་གདམ །

འབྱུང་པོའི་སྒྲན་གྱི་ རང་བཞིན་ བཟློད་ ॥ ३७

लास्यच्छलितशाम्यादि प्रेक्ष्यार्थमितरत्नपुनः ।

अव्यमेवेति सैषापि द्वयी गतिरुदाहृता ॥३९॥

སྒྲིག་ དང་ རོལ་ དང་ སྒྲབས་ ལ་སོགས །

ལྷ་བའི་རོན་ ཡིན་ ཅིག་ཤོས་ ཀྱང་ །

མཉན་པར་བྱ་བ་ཉིད་ ཅེས་པ །

འདི་ཡང་ ལྷགས་གཉིས་ དག་ཏུ་ བཟློད་ ॥ ३८

अस्त्यनेको गिरां मार्गाः सूक्ष्मभेदः परस्परं ।
तत्र वैदर्भगौडीयौ वर्ण्येते प्रस्फुटान्तरौ ॥४०॥

ध्वं'ऊं' नृ'व' ध्व'ख'ऊं ।
कै'वा'मी'ल'स' के' नृ'स' ल'न ।
दे'ल' मे' नृ'स' नृ'के ।
मै'न'व' नृ'न' वा'ल'व'न' नृ'न ॥ ८०

श्लेषः प्रसादः समता माधुर्यं सुकुमारता ।
अर्थव्यक्तिरुदारत्वमोजःकान्तिसमाधयः ॥४१॥

सु'न'व' नृ'न'न'स' स'ऊं' ऊं' नृ'न ।
सु'न' नृ'न' नृ'न' नृ'न'न' नृ'न ।
नृ'न' वा'ल'व' नृ'न' नृ'न' ऊं' नृ'न ।
नृ'न' नृ'न' स'ऊं' नृ'न' नृ'न' नृ'न ॥ ८१

इति वैदर्भमार्गस्य प्राणा दशगुणाः *स्मृताः ।
एषां विपर्ययः प्रायो लक्ष्यते गौडवर्त्मनि ॥४२॥

ཡོན་ཏན་ འདི་ བཅུ་ བེ་དཀྱིའི།

ལས་གྱི་ སློག་ཏུ་ བཤད་པ་ ཡིན།

འདི་དག་ གཤམ་ཆེར་ བརྒྱག་པས་ ཅི།

གོ་ཏེ་ལས་ དག་ མཆོན་པ་ ཡིན། ॥ ༨༢

श्लिष्टमस्पृष्टशैथिल्यमल्पप्राणाक्षरोत्तरं ।

शिशिलं मालतीमाला लोलालिकलिला *यथा ॥४३॥

སྐྱུར་པ་ རྩོད་པས་ མ་ རིག་པའོ།

སློག་ཆུང་ ཡི་གེ་ གང་པ་ ཅི།

རྩོད་པ་ ལྷ་ལ་རྒྱི་ ལྷ་ལ།

ལྷ་ལ་ལི་ཀ་ལི་ལྷ་ འདོད། ॥ ༨༣

अनुप्रासधिया गौडैस्तदिष्टं बन्धगोरवात् ।

वंदमैर्मालतीदाम लंघितं भ्रमरैरिति ॥४४॥

གོ་ཏེ་པ་ ཡིས་ རིས་ཁྲིད་རྩོས།

དེ་ འདོད་ ལྷ་ལ་རྒྱི་ ལྷ་ལ།

ཡི་གླིང་གླུ་མ་རིེ་ཞེས།

མེ་དགྲ་ཡིས་སྒྲིང་ལྗེ་བྱེད། ༥༥

प्रसादवत्प्रसिद्धार्थमिन्दोरिन्दीवरश्रुति ।

लक्ष्म लक्ष्मीन्तनोतीति प्रतीतिसुभगं वचः ॥४५॥

རབ་དངས་ལྷན་པ་གྲགས་དོན་ཅན།

ཁྲི་བའི་མཚན་ས་ཤུལ་གྱི།

འོད་ཀྱིས་མཛེས་པ་གྲུས་ཅེས་པ།

དྲིགས་པའི་སྐལ་བཟང་ལྷན་པའི་ཚོག་། ༥༦

व्युत्पन्नमिति गौडीयैर्नातिरूढमपीष्यते ।

यथानत्यर्जुनाब्जन्मस[5a]दृक्षाङ्को बलश्रुतः ॥४६॥

ངས་ཚོག་འོད་ལྷིང་གོ་ར་བ།

ཤིན་ཏུ་གྲགས་པ་མིན་ལང་འདོད།

ཤིན་ཏུ་དཀར་མིན་ཐུལ་ས་སྒྲིས།

དེ་འདྲས་མཚན་པ་འོད་དཀར་ཅན། ༥༧

समं बन्धेऽवविषमन्ते मृदुस्फुटमध्यमाः ।

बन्धा मृदुस्फुटोन्मिश्रवर्णविन्यासयोनयः ॥४७॥

म॒रु॒त॒व॒ श्रु॒त॒व॒ मी॒म॒रु॒त॒ ३५ ।

दे॒हि॒ र॒त्न॒म॒ तु॒व॒ व॒र॒म॒ श्रु॒ ।

श्रु॒त॒व॒ र॒त्न॒म॒ तु॒व॒ व॒र॒म॒ यी॒ ।

यी॒मो॒व॒र्णे॒न॒प॒दि॒ष्टु॒म॒क॒स॒त॒ ॥ ८७

कोकिलालापवाचालो मामेति मलयानिलः ।

उच्छलच्छीकराच्छाच्छनिर्भरामःकणोक्षितः ॥४८॥

म॒म॒म॒म॒ त॒त॒त॒त॒त॒त॒ ३६ ।

म॒म॒म॒म॒ व॒र॒म॒म॒ ३७ ।

म॒म॒म॒ व॒र॒म॒म॒ ३८ ।

तु॒म॒म॒म॒म॒म॒म॒ ३९ ॥ ८८

चन्दनप्रणयोद्गन्धिर्मन्दो मलयमारुतः ।

स्पृष्टते रुद्धमद्धैर्यो वररामाननानिलः ॥४९॥

ཅན་གྱིས་བསྐྱོས་རི་མཆ་ཞིང་།

འཇམ་བ་མ་ལ་ཡ་ཡི་རྒྱུང་།

བདག་གི་བདུན་འགྲོག་དགའ་མ་ནི།

མཆོག་གི་ཁ་ཡི་རྒྱུང་དང་འགྲན་॥ ༥༠

इत्यनालोच्य वैषम्यमर्थालंकारडम्बरौ ।

अपेक्षमाणा *ववृते पौरस्त्या काव्यपद्धतिः ॥५०॥

ཞིས་བ་མི་མཉམ་མ་བདག་ས་བར་།

དོན་གྱི་གྲན་དང་ཆོག་ས་དག་ལ།

རྟོམ་ནས་ཤར་ཕྱོག་ས་བ་དག་ལ།

སྒྲན་ངག་ལམ་ནི་རྒྱུང་བར་གྱུར་॥ ༥༠

मधुरं रसवद्भावि वस्तुन्यपि रसः स्थितः ।

येन माद्यन्ति धीमन्तो मधुनेव मधुव्रताः ॥५१॥

སྒྲན་བ་ཉམས་མཉན་ཆོག་དང་ནི།

དངོས་པོ་ལ་ཡང་ཉམས་གནས་བ།

སྒྲུང་ཅི་ སྒྲུང་བ་ སྒྲུང་ཅིས་ བཞིན།
གང་གིས་ གློ་ལྷན་ དགའ་བྱེད་པའོ། ॥ ५०

यथा कयापि श्रुत्या यत्समानमनुभूयते ।
*तद्रूपादिपदासत्तिः सानुप्रासा रसावहा ॥५२॥

སྒྲུ་ བེ་ གང་ དང་ ཅི་ཡིས་ ཀྱང་།
གང་ཞིག་ མཚུངས་པར་ ཉམས་སྒྱུང་བ།
དེ་ཡི་ གཞུགས་ མོགས་ ཆོག་ཉེ་བ།
ཇིས་སུ་ བྲིད་ བཅས་ ཉམས་དང་ལྷན་ ॥ ५३

एष राजा यदा लक्ष्मीम्प्राप्तवान् ब्राह्मणप्रियः ।
तदा[5b]प्रभृति धर्मस्य लोकेस्मिन्नुत्सवोऽभवत् ॥५३॥

གང་ཆོ་ བྲམ་ཟེ་ དགའ་བ་ཡི།
ཀྱལ་པོ་ འདི་ཡིས་ དབལ་ཐོབ་གྱུར།
དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ ཆོས་ཀྱི་ བེ།
དགའ་སྟོན་ འདིག་དེན་ འདི་ཅ་ བྱུང་ ॥ ५३

इतीदं *नाहतं गौडैरनुप्रासस्तु तत्प्रियः ।

अनुप्रासादपि प्रायो वेदभैरिदमीप्सितं ॥५४॥

हेसः २६० गो० ७० वः ६० २६० ।

६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ।

६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ।

६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ॥ ५५ ॥

वर्णावृत्तिरनुप्रासः पादेषु च पदेषु च ।

पूर्वानुभवसंस्कारबोधिनी यद्यदूरता ॥५५॥

६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ।

६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ।

६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ।

६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ६० ॥ ५६ ॥

चन्द्रे शरन्निशोत्तंसे कुन्दस्तवकविभ्रमे ।

इन्द्रनोलनिभं लक्ष्म सन्दधात्यलिनः श्रियम् ॥५६॥

སྟོན་མཚན་ དབུ་གྱུན་ ལྷ་བ་ བློ།
 ཀུན་འི་ ཐོན་པོར་ འབྲུལ་བ་ ལ།
 མཚན་མ་ ཡིན་ནི་ལ་ མཚུངས།
 བྱང་བའི་ དབལ་ བློ་ ཡང་དག་ འཇིག ༥ ༥

चारु चान्द्रमसं भीरु विम्बम्पश्येदमम्बरे ।
 मन्मनो मन्मथाक्रान्तं निर्दयं *कतुमुद्यतं ॥५७॥

མཇོས་མ་ མཁའ་ལ་ ལྷ་བ་ཡི།
 དཀྱིལ་འཁོར་ མཇོས་པས་ བདག་གི་ཡིད།
 ཡིད་སྦྱབ་ ཀྱིས་ མནན་ བཅོམ་པ་དུ།
 འཇོམས་པར་ བཅོམ་པ་ འདི་ ལ་ ལྷོས ༥ ༥༧

इत्यनुयासमिच्छन्ति नातिदूरान्तरश्रुतिम् ।
 न तु रामामुखाम्भोजसदृशश्चन्द्रमा इति ॥५८॥

ཅེས་པ་ ཤིན་དུ་ མི་རིང་བར།
 ཐོས་པ་ དག་ བློ་ ཇེས་ཁྱིད་ འདོད།

དགའ་མ་ བཞིན་གྱི་ཚུ་སྒྲིམ་ དང་ །

མཚུངས་པ་ ལྷ་བ་ ཅེས་ མི་འདོད་ ॥ ༥༧

स्मरः खरः खलः कान्तः कायः कोपश्च नः कृशः ।

च्युतो मानोधिको रागो मोहो जातोसवोगताः ॥५८॥

བདག་གི་ ལུས་ དང་ ཁྲོ་བ་ ལྷ་ །

འདོད་པ་ ཚུ་བ་ ཅིང་ མཇུང་བོ་དན་ །

ཁེངས་པ་ཉམས་ ་ཤིང་ ཆགས་པ་སྒྲིམ་ །

མེངས་པ་ སྒྲིམ་དེ་ སྒོ་ག་ ཉམས་ མེང་ ॥ ༥༩

इत्यादि बन्धपारुष्यं शैथिल्यञ्च नित्यच्छति ।

अतो नैव[6a]मनुप्राप्तं दाक्षिणात्याः प्रयुज्जते ॥६०॥

ཅེས་སྒྲིམ་སྒྲིམ་ སྒྲོང་བ་ ཚུ་བ་ དང་ །

གྲོ་ལ་བ་ ཡང་ནི་ སྒྲིང་བར་བྱེད་ །

དེ་སྒྲིང་ དེ་སྒྲིང་ ཇེས་ཁྲིད་ ཉི་ །

དེ་སྒྲིང་ ལྷ་བ་ དག་ མི་སྒྲིང་རེ་ ॥ ༦༠

आवृत्तिमेव संघातगोचरं यमकम्बिदुः ।

तन्तु नैकान्तमधुरमतः पञ्चाद्विधास्यते ॥६१॥

कौमल्यं चरिं स्त्रियं पुनः वक्ष्ये च ।

विषयं चरं चरं चरं चरं चरं ।

देव्यं चरं चरं चरं चरं चरं चरं ।

देव्यं चरं चरं चरं चरं चरं चरं ॥ ७०

कामं सर्वोप्यलंकारो रसमर्थे निषिञ्चति ।

तथाप्यग्राभ्यतेवैनम्भारम्बहति भूयसा ॥६२॥

देव्यं चरं चरं चरं चरं चरं चरं ।

देव्यं चरं चरं चरं चरं चरं चरं ।

देव्यं चरं चरं चरं चरं चरं चरं ।

देव्यं चरं चरं चरं चरं चरं चरं ॥ ७३

कन्ये कामयमानं मान्त्वं न कामयसे कथं ।

इति ग्राम्योयमर्थात्मा वेरस्यायैव कल्प्यते ॥६३॥

འདོད་ལྷན་ བདག་ལ་ གཞིན་ནུ་མ།
 ཁྱོད་ནི་ཅི་ལྟར་ འདོད་མི་ བྱེད།
 ཅེས་ འདི་ གྲོང་པའི་དོན་ བདག་ ཉིད།
 ཉམས་ དང་ བྲལ་བ་ ཁོ་ནར་བྱེད། ॥ ༤༢

कामं कन्दर्पचण्डालो मयि वामाक्षि निर्दयः ।
 त्वयि निर्मत्सरो दिष्ट्येत्यग्राम्योर्थो रसावहः ॥६४॥

གཡོན་མིག་ འདོད་པ་ གཏུམ་པོ་ནི།
 དེས་པར་ བདག་ལ་ བརྟེ་བ་མེད།
 ཁྱོད་ལ་ ཁྱོ་མེད་ དགའ་ ཅེས་པ།
 གྲོང་པའི་ དོན་མེད་ ཉམས་དང་ལྷན། ॥ ༤༣

शब्देपि ग्राम्यतास्त्येव सा सम्येतरकीर्तनात् ।
 यथा यकारादिषदं रत्युत्सवनिरूपणे ॥६५॥

སྒྲ་ལའང་ གྲོང་པ་ཉིད་ ཡོད་དེ།
 དེ་ནི་ ལེགས་པའི་ ཅིག་ཤོས་ བྲགས།

དགའ་བའི་དགའ་སྟོན་བཟོད་པ་ལ །

ཇི་ལྟར་ ཡ་ཡིག་ལ་སྟོགས་བཞིན ། ༤༧

पदसन्धानवृत्त्या च वाक्यार्थत्वेन वा पुनः ।

दुष्प्रतीतिकरं ग्राम्यं यथा या भवतः प्रिया ॥६६॥

ཆོག་གི་མཆས་སྟོར་གྱིས་ ལྷགས་ དང་ །

སྟོར་ཡང་ ངག་རྟོན་དག་གིས་ ཀྱང་ །

ཉིས་པར་རྟོགས་བྱེད་ གོང་བ་སྟེ །

ཡ་ ལྟ་བ་དེ་ གི་ཡ་ བཞིན ། ༤༨

परं प्रहृत्य विश्रान्तः पुरुषो वीर्यवानिति ।

एव[6b]मादि न शंसन्ति मार्गयोरुभयोरपि ॥६७॥

གཞན་ལ་ བསྐྱུན་ནས་ སྟེས་བྱ་ བྱི །

བྱིས་ལྟ་བའི་ གི་ལྟ་བུ་ །

དེ་ལྟ་བུ་ སྟོགས་ ལས་དག་ བྱི །

གཉིས་ཀ་ལ་ ཡང་ བསྐྱུགས་མ་ཡིན ། ༤༩

भगिनीभगवत्यादि सर्वत्रैवानुमन्यते ।

विभक्तमिति माधुर्यमुच्यते सुकुमारता ॥६८॥

झं'वा'व'रुं' झं'वा'रुं ।

वे'स'स'स' ग'र'र'स'स'स'स' ।

रे'र'र' र'र'र' र'र'र' ।

वे'र'र'र'र'र'र' र'र'र'र'र' ॥ ७८

अनिष्टुराक्षरप्रायं सुकुमारमिहेष्यते ।

बन्धशैथिल्यदोषो हि *दर्शितः सर्वकोमले ॥६९॥

र'र'र'र'र'र'र' ।

वे'र'र'र'र'र'र'र' ।

वा'र'र' र'र'र'र'र'र' ।

र'र'र'र'र'र'र'र' ॥ ७९

मण्डलीकृत्य वर्हाणि कण्ठैर्मधुरगीतिभिः ।

कलापिनः प्रनृत्यन्ति काले जीमूतमालिनि ॥७०॥

སྒྲིན་གྱི་སྒྲིང་བ་ལྟན་ ཏུས་སུ །
 སྒྲིན་པར་སྒྲིགས་པའི་མཁྱིན་ལྟན་པ །
 མ་བྱ་ཡི་ནི་ མཐུག་མ་དག །
 རྒྱུ་མེད་བྱས་ནས་ གར་བྱེད་དོ ॥ ༧༠

इत्यनूर्जित एवार्थो नालंकारोपि तादृशः ।
 सुकुमारतयैवैतदारोहति सतां मुखं ॥७१॥

ཞེས་པ་ དོན་གྱིས་ཉིད་མ་ཡིན །
 གྱུན་ ཡང་ དེ་འདྲ་ ཡོད་མེད་དེ །
 ཤིན་ཏུ་གཞིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ དེ །
 དམ་པ་ནམས་ཀྱི་ ཁ་ བ་ གནས ॥ ༧༡

दीप्तमित्यपरैर्भूम्ना कृच्छ्रोद्यमपि बध्यते ।
 न्यक्षेण पक्षः क्षपितः क्षत्रियाणां क्षणादिति ॥७२॥

གསལ་ སྒྱིར་ གཞན་དག་ གལ་ཆེར་ ནི །
 བཟོད་པར་ དགའ་བ་དག་ ཀྱང་ སྒྱིར །

ཀྱུལ་རིགས་ནམས་ཀྱི་ རྩོགས་མཐའ་དག །

སྐད་ཅིག་གིས་ བློ་ ཉམས་པར་བྱས ། ༥༢

अर्थव्यक्तिरनेयत्वमर्थस्य हरिणोद्धृता ।

भूः खुरक्षुण्णनागासृग्लोहितादुदधेरिति ॥७३॥

དོན་གསལ་ དོན་བདག་མི་དགོས་ཉིད །

འཕྲོག་བྱེད་ཀྱིས་ བློ་ ས་གཞི་དག །

མིག་པས་ བཅད་པའི་སྒྲ་བྲག་གིས །

དམར་བ་ རྩ་ཡི་གཏེར་ ལས་ཕྱང་ ། ༥༣

मही महावराहेण लोहितादुद्धृतोदधेः ।

इतीयत्ये[7a]व निर्दिष्टे नेयत्वमुरगासृजः ॥७४॥

ཕག་བ་ཆེན་པོ་ དག་གིས་ ས །

རྩ་གཏེར་དམར་པོ་དག་ལས་ཕྱང་ །

ཞེས་པ་ འདི་ཉིད་ བསྟན་པ་ནི །

བང་འགྲོའི་བྲག་ བློ་ བདག་དགོས་ཉིད ། ༥༤

नेदृशम्बहु मन्यन्ते मार्गयोरुभयोरपि ।

न हि प्रतीतिः सुभगा शब्दन्यायविलङ्घिनी ॥७५॥

ལས་ ཉི་ གཉིས་ཀ་ དག་ལ་ ཡང་ །
 ཉོགས་པའི་སྒྲུལ་བཟང་མི་ལྷན་ ཞིང་ །
 སྒྲུ་ཡི་ཚུལ་ལས་འགོངས་གྲུར་བ་ །
 འདི་འདྲ་ སལ་ཆེར་ བཞེད་ས་ཡིན ༥ ༥༥

उत्कर्षवान्गुणः कश्चिदुक्ते यस्मिन्प्रतीयते ।
 तदुदाहराह्वयं तेन सनाथा काव्यपद्धतिः ॥७६॥

གང་དུ་ འགའ་ཞིག་ བཟོད་པ་ལ་ །
 ཁྱད་འཕགས་ལྷན་པའི་ཡོན་ཏན་ཉོགས་ །
 དེ་ནི་ སྒྲུ་ཆེར་བཟོད་དེ་ དེས་ །
 སྒྲུན་ངག་ལས་ཀྱན་ མགོན་དང་བཅས་ ༥ ༥༦

अर्थिनां कृपणा दृष्टिस्त्वन्मुखे पतिता सकृत् ।
 तदवस्था पुनर्देव नान्यस्य मुखमीक्षते ॥७७॥

སྒྲོང་བ་རྣམས་ ཀྱི་ བཀྱན་པའི་མིག་ །
 ལན་ཅིག་ ཁྱོད་ གཤོང་ལ་ ལྷུང་བ་ །

ལྷ་ཅིག་གནས་སྐབས་དེ་ཡིས་སྒྲར།
གཞན་གྱི་གདོང་ལ་ལྷ་མ་ཡིན། ॥ ༧༧ ॥

इति त्यागस्य वाक्येस्मिन्नुत्कर्षः साधु लक्ष्यते ।
अनेनैव पथान्यच्च समानन्यायमूह्यताम् ॥७८॥

ཅེས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཆོག་འདི་ལ།
གདོང་བ་བྱད་འཕགས་ལེགས་པ་མཆོན།
ལས་འདི་ཉིད་ཀྱིས་གཞན་དག་ཀྱང་།
རིགས་པ་མཚུངས་པས་དབག་བར་བྱ། ॥ ༧༨ ॥

श्लाघ्यैर्विशेषणैर्युक्तमुदारं कैश्चिदिष्यते ।
यथा लीलाम्बुजक्रीडासरोहेमाङ्गदादयः ॥७९॥

བསྐྱབས་པར་འོས་པའི་བྱད་པར་དང་།
ལྷ་པ་གྱུ་ཆེར་འབའ་ཞིག་འདོད།
རོལ་པའི་ཆ་སྤྱིས་ཅེ་དགའི་མཆོ།
གསེར་གྱི་གྲན་ལ་སོགས་པ་བཞིན། ॥ ༧༩ ॥

ओजः समासभूयस्त्वमेतद्गद्यस्य जीवितम् ।

पद्येप्यदाक्षिणात्यानामिदमेकस्मरायणम् ॥८०॥

བཟིན་པ་ ཆོག་ སྤྱད་ མང་པོ་ ཉིད་ །

འདི་ནི་ ལྷུག་པ་ རྟག་གི་ གསལ་སྤྱོད་ །

ཆོག་སྤྱོད་བཅད་ལ་ ཡང་ ལྷོ་སྤྱོད་གས་པ་ །

མེན་པ་ འདི་ཉིད་ གཅིག་སྤྱོད་ བཞེད་ ॥ ༨༠

तद्गुरुणां लघू[7b]नाञ्च बाहुल्याल्पत्वमिश्रणैः ।

उच्चावचप्रकारं सदृश्यमाख्यायिकादिषु ॥८१॥

དེ་ལ་ ལྷོ་ དང་ ཡང་པ་ རྟག་སྤྱོད་ །

མང་ དང་ ཉུང་པ་ཉིད་ སྤྱོད་པ་ །

མཐོ་དམན་གྱི་ རི་ རྟག་པ་ དེ་ །

བཟིན་པ་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་རྟག་པ་ལ་མཐོང་ ॥ ༨༡

अस्तमस्तकपर्यस्तसमस्तार्कांशुसंस्तरा ।

पीनस्तनस्थिताताम्रकम्रवस्त्रेव वारुणी ॥८२॥

རྒྱལ་གྱི་རི་མགོར་ ལྷུང་བ་ ཡི།
 མཐའ་དག་ ཉི་འོད་ མལ་ལྷན་ཅན།
 མཁའ་གསལ་བའི་རྒྱ་མ་ ལ་ གནས་བའི།
 གོས་ དམར་ མཛེས་ བཞིན་ རྩ་ལྷན་མ། ॥ ༤༢

इति पद्येपि पौरस्त्या बभ्रन्त्योजस्विनीर्गिरः ।
 अन्ये त्वनाकुलं हृद्यमिच्छन्त्योजो गिरां यथा ॥८३॥

ཅེས་པ་ བཟློན་དང་ལྷན་བའི་ཆོག།
 ཆོགས་བཅད་ལ་ ཡང་ ཤར་བ་ སྤྱོར།
 གཞན་དག་ འབྲུགས་མིན་ མཛེས་བ་ཡི།
 ཆོག་རྣམས་ བཟློན་པར་ འདོད་དེ་ དཔེར། ॥ ༤༣

पयोधरतटोत्संगलग्नसन्ध्यातपांशुका ।
 कस्य कामातुरं चेतो वारुणी न करिष्यति ॥८४॥

རྩ་འཛིན་ངོས་ཀྱི་ སང་ ན་ གནས།
 མཚམས་ཀྱི་ཉི་འོད་ གོས་དང་ལྷན།

ཐུ་ཐུན་མ་ཡིས་ སུ་ཡི་ཡིད།

འདོད་པས་གཟེར་བར་བྱེད་མི་འགྱུར། ॥ ༤༥

कान्तं सर्वजगत्कान्तं लौकिकार्थानतिक्रमात् ।

तच्च वार्ताभिधानेषु वर्णनास्वपि विद्यते ॥८५॥

མཇོས་པ་ འཛིག་རྟེན་ རོན་དག་ ལས།

མ་འདས་ འགྲོ་ཀྱན་ ལ་ མཇོས་པའོ།

དེ་ཡང་ གཏས་གྱི་མཛོན་བཛོད་ དང་།

བསྐྱབས་པ་ ལ་སོགས་རྣམས་ལའང་ *སྦྱར། ॥ ༤༦

गृहाणि नाम तान्येव तपोराशिभवाद्भूशः ।

सम्भावयति यान्येव पावनैः पादपांशुभिः ॥८६॥

དཀའ་ཐུབ་པར་བོ་ བྱིད་འདྲ་ཡི།

ཞབས་གྱི་རྒྱལ་ རི་ གཙང་མ་ དག།

ཡང་དག་ བཏབ་པ་ གང་ ཡིན་པ།

དེ་དག་ ཁྱོན་ ཇིས་པར་ བྱིས། ॥ ༤༧

འཛིག་རྟེན་ འདས་ བཞིན་ བཟླ་ འདོད་ ཀྱིས །

དོན་གང་ ཤིན་ཏུ་ བཀོད་ གྱུར་པ །

དེ་ཡིས་ མཁས་པ་ ཤིན་ཏུ་ རི །

ཆོས་འགྱུར་ ཅིག་ཤོས་ མ་ཡིན་ དཔེར ༥ ༥༠

देवधिष्ण्ययमिवाराध्यमद्यप्रभृति नो गृहम् ।

युष्मत्पादरजःपातधौतनिःशेषकिल्बिषम् ॥ ६० ॥

དེང་ནས་བརྒྱུང་སྟེ་ བདག་གི་བྱིས །

ལྷ་ཡི་བྱིས་ བཞིན་ བཏེན་པར་ འོས །

བྱོད་ཀྱི་ ཞབས་རྒྱལ་ ལྷུང་བ་ ཡིས །

ཉེས་པ་ དག་ནི་ མ་ལུས་ བཀྱས ༥ ༥༡

अल्पन्निर्मितमाकाशमनालोच्यैव वेधसा ।

इदमेवंविधम्भावि भवत्याः स्तनजृम्भणम् ॥ ६१ ॥

བྱོད་ཀྱི་ རྩ་མ་ འདི་ལྷ་བྱུར །

ནམ་པར་རྒྱས་པར་འགྱུར་བ་འདི །

ངེས་པར་མ་བཏགས་ བྱོད་པོ་ ཡིས །

ནམ་མཁའ་ དག་ནི་ ལྷུང་ལྷུང་ ལྷུལ ༥ ༥༢

इदमत्युक्तिरित्युक्तमेतद्गौडोपलालितं ।

प्रस्थानं प्राक् प्राणीतन्तु सारमन्यस्य वर्त्मनः ॥६२॥

२२५ ॥ ५८८ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥

२२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥

२२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥

२२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥

अन्यधर्मस्ततोऽन्यत्र लोकसीमानुरोधिना ।

सम्यगाधीयते यत्र स समाधिः स्मृतो यथा ॥६३॥

२२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥

२२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥

२२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥

२२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥ २२५ ॥

कुमुदानि निमीलन्ति कमलान्युन्मिषन्ति च ।

इति नेत्रक्रियाध्यासाल्लङ्घ्या [8b]तद्वाचिनी श्रुतिः ॥६४॥

ཀྱ་མུ་དྲ་ནི་མིག་འཇུག་ཞིང་།

བདུ་དག་ཀྱང་མིག་འཇུད་ཅེས།

མིག་གི་བྱ་བ་བཀོད་པ་ལས།

དེ་ཡི་བཟོད་བྱིད་སྒྲ་དག་ཐོས། ॥ ༧༥

निष्ठूतोद्गीर्णवान्तादि गौणवृत्तिव्यपाश्रयं ।

अतिसुन्दरमन्यत्र ग्राम्यकक्षां विगाहते ॥ ६५॥

ནཱི་དྲ་དང་ཡུའི་ཆོ།

སྒྲུགས་སོགས་བདགས་པའི་འཇུག་བརྟེན་པ།

ཡིན་དུ་མཛོས་དེ་གཞན་དུ་ནི།

གོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྷས་པ་བརྟེན། ॥ ༧༥

पञ्चान्यर्काशुनिष्ठूताः पीत्वा पावकविप्रुषः ।

भूयो वमन्तीव मुखैरुद्गीणारुणरेणुभिः ॥ ६६॥

བདུས་ཉི་ཟེར་སྒྲུགས་པ་ནས་ས།

འཕྱངས་ནས་རྩལ་དམར་སྒྲུགས་པ་ཡི།

ཁ་ཡིས་དག་བྱེད་ཟེར་མ་དག །
 འཛིན་ཏུ་སྐྱུགས་པར་བྱེད་པ་བཞིན ། ༡༩

इति हृद्यमहृद्यन्तु निष्ठीवति बधूरिति ।
 युगपन्नैकधर्माणामध्यासश्च मतो यथा ॥६७॥

ཅེས་པ་མཛོས་དྲེ་མི་མཛོས་པ་ །
 རྒྱུང་མ་སྐྱུགས་པར་བྱེད་ཅེས་པའོ །
 ཅིག་ཅར་ཉིད་ཏུ་ཆོས་ཏུ་མ་ །
 བཞེད་པ་དག་ཀྱང་འཛོད་དེ་དཔེར ། ༢༠

गुरुगर्मभराक्लान्ताः स्तन्योन्मेषपङ्क्तयः ।
 अचलाभित्यकोत्सङ्गमिमाः समग्रिशेते ॥६८॥

སྐྱེ་བའི་མང་ལ་ཁར་གྱིས་ངལ་ཞིང་ །
 འཁུན་པར་བྱེད་པ་སྐྱིན་གྱི་སྤང་ །
 འདི་དག་གཡོ་མེད་སྤིང་གི་ནི །
 མང་བ་དག་ཏུ་ཡང་དག་ཉལ ། ༢༡

उत्संगशयनं सख्याः स्तननं गौरवक्लमः ।

इतीह गर्भिणीधर्मा बहवोन्यत्र दर्शिताः ॥६६॥

सोमस'भेदे' स'स' ३'स' ५' ।

स'स' ५' ३' ३' ५' ५' ।

उ'स' ५' ५' ३' ५' ५' ।

उ'स' ५' ५' ५' ५' ५' ॥ ७७

तदेतत्काव्यसर्वस्वं समाधिर्नाम यो गुणः ।

कविसार्थः समग्नोपि तमेनमनुगच्छति ॥१००॥

५' ५' ५' ५' ५' ५' ।

५' ५' ५' ५' ५' ५' ।

५' ५' ५' ५' ५' ५' ।

उ'स' ५' ५' ५' ५' ५' ५' ॥ १००

इति मार्गद्वयं भिन्नं तत्त्वज्ञानात् ।

तद्भेदास्तु न शक्यन्ते वक्रुम्प[9a]तिकवि स्थिताः ॥१०१॥

५' ५' ५' ५' ५' ५' ।

५' ५' ५' ५' ५' ५' ।

དེ་དག་ རྟེན་པ་ ལྷན་ངག་མཁན།

སོ་སོ་ལ་ གནས་ བཞིན་ མི་ནས། ॥ ༡༠༡

इक्षुक्षीरगुडादीनां माधुर्यस्यान्तरमहत् ।

तथापि न तदाख्यातुं सरस्वत्यापि शक्यते ॥१०२॥

བྱར་ཤིང་འོ་མ་ བྱར་སོགས་ ཀྱི།

མངར་བ་ཉིད་ རི་ བྱར་བར་ཆེ།

དེ་ལྷ་མོད་ཀྱི་ དེ་བཞིན་བར།

དབྱངས་ཅན་མས་ ཀྱང་ ལྷས་མཁྱེན། ॥ ༡༠༢

नैसर्गिकी च प्रतिभा श्रुतञ्च बहु निर्मलं ।

अमन्दश्चाभियोगोस्याः कारणं काव्यसम्पदः ॥१०३॥

རང་བཞིན་ གྱིས་གྲུབ་ སློབས་པ་ རང་།

མང་ཏུ་ཐོས་པ་ རི་མོད་ རང་།

མཛོན་བར་ སློར་བ་མི་དམན་པ།

ལྷན་ངག་ ཕན་སྦྱུང་ཆོགས་པའི་གྱུ། ॥ ༡༠༣

न विद्यते यद्यपि पूर्ववासना गुणानुबन्धि प्रतिभानमद्भुतं ।
श्रुतेन यत्नेन च वागुपासिता ध्रुवङ्करोत्येव कमप्यनुग्रहं ॥१०४॥

གལ་ཏེ་ སློན་གྱི་ བག་ཆགས་ ཡོན་ཏན་ གྱིས།
ཆེས་འབྲེལ་ སློབས་པ་ མཉན་བྱང་ མཉན་པ་ལའང།
ཐོས་ དང་ འབད་པ་ དག་གིས་ ངག་ བདེན་ ཅ།
ཇི་ཞིག་ལྟར་ ཡང་ ཇེས་པར་ ཆེས་འཛིན་བྱེད། ॥ १०४

तदस्ततन्द्रैरनिशं सरस्वती क्रमादुपास्या खलु कीर्त्तिमीप्सुभिः ।
कृशे कवित्वेपि जनाः कृतश्रमा विदग्धगोष्ठीषु विहर्तुमीशते ॥१०५॥

དེ་སྤྱིར་ བླགས་འདོད་རྣམས་ གྱིས་ ཉག་ཏུ་ ཅི།
སློབས་ལས་ མཉན་པར་ རིམ་པས་ དབྱངས་ཅན་ བདེན།
སླན་ངག་ རྒྱང་བྱ་ལ་ ཡང་ ངལ་བྱས་ མི།
སྐམས་པའི་འདུན་ས་དག་ཏུ་ འདུག་ལ་ དབང་ ॥ १०५

दण्डिनः कृतौ काव्यादर्शे मार्गविभागो नाम प्रथमः परिच्छेदः ॥

དབྱུག་པ་ཅན་གྱིས་ བྱས་པའི་ སླན་ངག་མེ་ལོང་ལས་ ལས་ རྣམ་པར་
སྤྱི་པའི་ རྣམ་པར་བཅད་པ་ ལྟེ་ དང་པོའོ། ॥

CHAPTER II

काव्यशोभाकरान्धर्मानलंकारान्प्रचक्षते ।

ते चाद्यापि विकल्प्यन्ते कस्तान् कालसन्धेन [9b]वक्ष्यति ॥१॥

झङ्ग'दवा' षडै'स'प'र'मु'द'वा'प्ये ।

कै'स' क'स'स' सु'र' जे'स' र'व'दु' व'डै'र ।

दे'रै' र'द'र'द' क'स'द'ै'वा' छे ।

दे'र'वा' स'लु'स' सु'स' र'क'र' द'स ॥ २

किन्तु बीजं विकल्पानां पूर्वाचार्यैः प्रदर्शितं ।

तदेव प्रतिसंस्कर्तुमयमस्मत्परिश्रमः ॥२॥

दे'र'गु'द' क'स'द'ै'वा' स'वे'र' के ।

झ'र'गु'झ'र'द'वे'र'क'स'स'गु'स' व'ड'र ।

दे'डै'र' र'व'दु'वे'वा'स'सु'र' सु'र ।

वे'द'स'सु'द'वा' र'रै' व'द'वा'वी'दे ॥ ३

काश्चिन्मार्गविभागार्थमुक्ताः प्रागप्यलंक्रियाः ।

साधारणमलंकारजातः*मद्य प्रदर्श्यते ॥३॥

ལམ་ བློ་ རྣམ་པར་དབྱེ་དོན་དུ །
 གྲུན་ འགའ་ཞིག་ནི་ སྤར་ ཡང་ བརྟན །
 བྱན་མེད་དག་དུ་ གྲུན་ གྱི་ བློ །
 རྩོགས་ འདི་ རབ་དུ་ བརྟན་པར་བྱ ། ३

स्वभावाख्यानमुपमा रूपकं दीपकावृत्ति ।
 आक्षेपोर्थान्तरन्यासो व्यतिरेको विभावना ॥४॥

རང་བཞིན་ བཟོད་ དང་ དཔེ་ དང་ བློ །
 གཞུགས་ཅན་ གསལ་བྱེད་ བསྐྱོར་བ་ དང་ །
 འགོག་ དང་ དོན་གཞན་བཞོད་བ་ དང་ །
 ལྷོག་བ་ཅན་ དང་ སྤྱིད་བ་ཅན ། ८

समासातिशयोक्त्येक्षा हेतुः सूक्ष्मो लवः क्रमः ।
 प्रेयो रसवदूज्जंस्त्रि पर्यायोक्तं समाहितम् ॥५॥

བསྐྱུས་ དང་ སྤལ་བྱུང་ རབ་བརྟན་དང་ །
 གྱི་ དང་ སྤལ་མོ་ ཅ་ དང་ རིམ །

དགའ་ དང་ ཉམས་ལྷན་ གཟི་བཞིན་ཅན །
 ཉམ་གངས་ བཞིན་ དང་ ཀྱན་ཏུ་ བན ༥ ༥

उदात्तापह्नुतिश्छिष्टविशेषास्तुल्ययोगिता ।
 विरोधाप्रस्तुतस्तोत्रे व्याजस्तुतिनिदर्शने ॥६॥

གྱ་ཆེ་ བསྟོན་དོར་ སྤར་བ་ དང་ །
 བྱད་པར་ བཟོངས་པར་ སྤོར་བ་ དང་ །
 འགལ་ དང་ སྐབས་མིན་ བསྟོན་པ་ དང་ །
 རྩལ་བསྟོན་ ཇེས་པར་ བསྟན་པ་ དང་ ॥ ༦

सहोक्तिः परिवृत्त्याशीः संसृष्टिरथ भाविकं ।
 इति वाचामलंकारा दर्शिताः पूर्वसूरिभिः ॥७॥

ལྷན་ཅིག་ བཞིན་ དང་ ཡོངས་བཞེས་ ཤིས །
 རབ་སྤེལ་ རེ་ནས་ དགོངས་པ་ཅན །
 འདི་དག་ ཆོག་ཉམས་དག་གི་ ཉི །
 ཀྱན་ཏུ་ སྟོན་གྱི་མཁས་པས་ བསྟན ॥ ༧

नानावस्थं पदार्थानां रूपं साक्षाद्विवृण्वती ।

[10a] स्वभावोक्तिश्च जातिश्चेत्याद्या सालङ्कृत्यर्थथा ॥८॥

དངེས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ རང་བཞིན་ དང་ ।

གནས་སྐབས་ ལྷ་ཚོགས་ དངེས་གསལ་བྱེད་ ।

དེ་ནི་ རང་བཞིན་བཛོད་པ་ དང་ ।

རིགས་ ཞེས་ དང་པོའི་ཀླན་ ཡིན་ དཔེར ॥ ༤

तुण्डैराताम्रकुटिलैः पक्षैर्हरितकोमलैः ।

त्रिवर्णराजिमिः कण्ठैरेते मञ्जुगिरः शुकाः ॥९॥

མུ་ བྱི་ དམར་ ཞིང་ གྲག་པ་ དང་ ।

གཤོག་པ་ ལྷང་ ཞིང་ མཉེན་པ་ དང་ ।

མགྲིན་པ་ ཁ་དོག་ གསུམ་འཕྲིང་ཅན་ ।

ནི་ཙྰ་ འདི་དག་ ཚོག་འཇམ་ལྷན་ ॥ ༥

कलकणितगर्भेण कण्ठेनाघूर्णितेक्षणः ।

पारावतः परिक्षिप्य रिरंसुश्रुम्बति प्रियाम् ॥१०॥

མགྲིན་པའི་ནང་ནས་ ལྷན་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ ཤིང་ །

མིག་ བྱི་ ཀྱན་དུ་ འཕྲུལ་བ་ ཡི།

པག་རོན་ ཅེ་འདོད་ དགའ་མ་ལ།

ཡོངས་སུ་བསྐོར་ནས་ མཆུ་དག་སྒྲུབ་ ॥ १०

वध्नन्नङ्गेषु रोमाञ्चं कुर्वन्मनसि निर्वृतिः ।

नेत्रे चामीलयन्नेष प्रियास्पर्शः प्रवर्तते ॥११॥

དགའ་མ་ཡི་ བྱི་ རིག་བ་ འདི།

ལུས་ལ་ སྒྲུ་ཡོང་ ལྷན་བ་དང་།

ཡིད་ བྱི་ བདེ་བར་བྱེད་བ་ དང་།

མིག་དག་ ལུས་བར་བྱེད་ ཅིང་ འཇུག ॥ ११

कण्ठे कालः करस्थेन कपालेनेन्दुशेखरः ।

जटाभिः स्निग्धताम्राभिराविरासीद् वृषध्वजः ॥१२॥

མགྲིན་སྒྲོན་ ལག་ན་ཐོད་བ་ནི།

གསལ་བ་ལྷ་བའི་ཚོད་བན་དང་།

ལྷ་མ་ ཞིང་ དམར་བའི་ རལ་བ་ཅན།
 སྤྱུ་མཆོག་ སྤྱལ་མཆོན་ གསལ་བར་གྱུར། ॥ 23

जातिक्रियागुणद्रव्यस्वभावाख्यानमीदृशम् ।
 शास्त्रेष्वस्यैव साम्राज्यं कान्येष्वप्येतदीप्सितम् ॥१३॥

རིགས་ དང་ སྤྱ་བ་ ཡོན་ཏན་ རིས།
 རང་བཞིན་ བཟོད་པ་ འདི་འདྲ་ འདི།
 བསྐྱན་བཅོས་རྣམས་ལ་ སྤྱལ་སྤྱིད་ཉིད།
 ལྷན་ངག་རྣམས་ལ་ སྤྱལ་སྤྱིད་ཉིད། ॥ 23

यथा कथंचित्सादृश्यं यत्रोद्भूतम्प्रतीयते ।
 उपमा नाम सा तस्याः प्रपञ्चोयं *प्रदर्श्यते ॥१४॥

རི་ལྷར་ཅི་ཞིག་ལྷར་ མཆོངས་བར།
 གསལ་བ་ གང་དུ་ རྟོགས་བྱེད་པ།
 དེ་ རི་ དགེ་ ཞེས་བྱ་ རྟེ་ དེའི།
 ལྷོས་པ་ འདི་ནི་ རབ་བཤད་བྱ། ॥ 24

अम्भोरुहमिवाताम्रं मुग्धे करत[10b]लन्तव ।

इति धर्मोपमा साक्षात्तुल्यधर्मप्रकाशनात् ॥ १५॥

मर्देसःसः सुदेःगुः यमःमर्देसः ॥ १॥

कुम्भेसःमर्देसः ॥ २॥

तेसःसः कुम्भेसः ॥ ३॥

मर्देसःसः कुम्भेसः ॥ ४॥

राजीवमिव ते वक्त्रं नेत्रे नीलोत्पले इव ।

इति प्रतीयमानेकधर्मा वस्तूपमैव सा ॥१६॥

सुदेःगुः यमः ॥ १॥

मर्देसःसः कुम्भेसः ॥ २॥

तेसःसः कुम्भेसः ॥ ३॥

॥ ४॥

त्वदाननमिवोन्निद्रमरविन्दमभूदिति ।

सा प्रसिद्धिविपर्यासाद्विपर्यासोपमेयते ॥१७॥

ཁྱིེ་ཀྱི་གདོང་བཞིན་པ་དུ་ནི།
 རྣམ་པར་རྒྱས་པར་གྱུར་ཅེས་པ།
 དེ་ནི་གྲགས་པ་བརྒྱུག་པའི་ཕྱིར།
 བརྒྱུག་པའི་དཔེ་ཞེས་བྱ་བར་འདོད། ॥ ༡༧

तवाननमिवाम्मोजमम्मोजमिव ते मुखं ।
 इत्यन्योन्योपमा सेयमन्योन्योत्कर्षशंसिनी ॥१८॥

ཁྱིེ་ཀྱི་གདོང་བཞིན་ཅུ་སྒྲིམ་དེ།
 ཅུ་སྒྲིམ་བཞིན་དུ་ཁྱིེ་ཀྱི་ཞལ།
 ཞེས་པ་ཡན་ཅན་ཁྱད་འཕགས་ནི།
 བརྒྱུད་པར་བྱེད་འདི་ཡན་ཅན་དཔེ། ॥ ༡༨

त्वन्मुखं कमलेनैव तुल्यं नान्येन केनचित् ।
 इत्यन्यसाम्यव्यावृत्तेरियं सा नियमोपमा ॥१९॥

ཁྱིེ་ཞལ་པ་དུ་ཉིད་དང་མུཅངས།
 ལེགས་ནི་འགའ་ཞིག་དང་ཡང་མིན།

ཞེས་པ་ མཚུངས་པ་ བཞན་ བཞེག་ ཡིན།
 འདི་ རི་ ཇེས་པ་ཉིད་ཀྱི་དཔེ། ॥ ༡༥

पद्मन्तावत्तवान्वेति मुखमन्यच्च तादृशं ।
 अस्ति चेदस्तु तत्कारीत्यसावनियमोऽयम् ॥२०॥

རེ་ཞིག་ ཁྱིད་ བཞོང་ བརྒྱ་ཡི།
 ཇེས་འགྲོ་ བཞན་ཡང་ དེ་འདྲ་བ།
 བཤད་ ཡོད་ན་ དེ་ ཁྱད་འགྲུར།
 ཞེས་པ་ འདི་རི་ ཇེས་མེད་དཔེ། ॥ ༡༦

समुच्चयोपमाप्यस्ति न कान्त्येव मुष्णन्तय ।
 ह्लादनाख्येन चान्वेति कर्मणेन्दुमिनीदृशी ॥२१॥

ཁྱིད་ བཞོང་ མཇེས་པ་ ཁོ་ན་ཡིས།
 རྒྱ་བའི་ ཇེས་སུ་ འགྲོ་མེད་ དེ།
 དགའ་སྦྱིད་ ལས་ཀྱིས་ ཀྱང་ ཞེས་པ།
 འདི་འདྲ་ བཟུས་པའི་ དཔེ་ ཡང་ ཡོད། ॥ ༡༧

त्वय्येव त्वन्मुखं दृष्टं दृश्यते दिवि चन्द्रमाः ।

इत्येव भिदा[11a]नान्येत्यसावतिशयोपमा ॥२२॥

सुदं० ग्री० ७५० ३० सुदं० ३५० ५० ।

सुदं० ५०० ३० सुदं० ५०० ५० सुदं० ५०० ५० ।

५०० ३५० सुदं० ५०० ५० ।

सुदं० ५०० ५० सुदं० ५०० ५० ॥ ३३ ॥

मय्येवास्या मुखश्रीरित्यलमिन्दोर्विकथनैः ।

पद्मेपि सा यदस्त्येवेत्यसावुत्प्रेक्षितोपमा ॥२३॥

५०० ५०० सुदं० ५०० ५० सुदं० ५०० ५० ।

५०० ५०० सुदं० ५०० ५० सुदं० ५०० ५० ।

५०० ५०० सुदं० ५०० ५० सुदं० ५०० ५० ।

५०० ५०० सुदं० ५०० ५० सुदं० ५०० ५० ॥ ३३ ॥

यदि किञ्चिद्वेत्पद्मं सुष्ठु विभ्रान्तलोचनं ।

तस्मै मुखश्रियन्धत्तामित्यसावद्भुतोपमा ॥२४॥

གལ་ཏི་ བསྐྱེ་ འགའ་ཞིག་ ལ།
 སྒྲིན་ལོགས་ རྣམ་འབྲུལ་ མིག་ལྡན་ ར།
 ཁྱོད་ཀྱི་ བཞིན་གྱི་ རབ་ལ་ འཛིན་ ཏི།
 ཞེས་པ་ འདི་ རི་ མཛད་བྱང་དཔེ། ॥ ༤༠

शशीत्युत्प्रेक्ष्य तन्वङ्गि त्वन्मुखन्तघन्मुखाशया ।
 इन्दुमप्यनुधावामीत्येषा मोहोपमा स्मृता ॥२५॥

ལུས་སྤྱི་ ཁྱོད་ གཤོང་ རི་བོང་ཅན།
 ཞེས་ བདགས་ ཁྱོད་ གཤོང་ བསམ་པ་ ཡིས།
 རྒྱ་བ་ཡི་ ཡང་ རྒྲིས་སྤྱི་བསྐྱེགས།
 ཞེས་ འདི་ མྱོངས་པའི་དཔེ་རྒྱ་ བཤད། ॥ ༤༡

किम्पयः प्रान्तालि किन्ते लोलेक्षणं मुखं ।
 मम दोलायते चित्तमितीयं संशयोपमा ॥२६॥

བད་ནང་ བྱང་པ་ འཁོར་རམ་ ཅི།
 ཁྱོད་ གཤོང་ ལ་ མིག་ གཤོང་ རམ་ ཅི།

བདག་གི་སེམས་ནི་ནམ་པར་གཡོ།

ཞེས་པ་ འདི་ནི་ བོ་ཚོས་དཔེ ༥ ༢༩

न पद्मस्येन्दुनिग्राहस्येन्दुलजाकरी द्युतिः ।

अतस्त्वन्मुखमेवेदमित्यसौ निर्णयोपमा ॥२७॥

ཆེ་བ་ རྒྱུངས་ཤེད་ བཟོས་པ་ འདི།

ཆེ་བས་ ཚད་གཏོད་ སྒྲ་ མིན།

དེ་ཤིས་ ཁྱིད་ཀྱི་ གདོང་ ཉིད་དོ།

ཞེས་པ་ འདི་ནི་ དེས་པའི་དཔེ ༥ ༣༠

शिशिरांशुप्रतिबुद्धि श्रीमत्सुरभिगन्धि च ।

अम्मोजमिय ते वक्त्रमिति श्लेषोपमा मता ॥२८॥

བསེལ་ཆེར་ཅན་གྱི་ དག་ཆུང་དང་།

དཔལ་དང་ལྷན་ དང་ དེ་བཟང་གིས།

ཁྱིད་ཀྱི་གདོང་ ནི་ ཅུ་སྒྲིས་བཞིན།

ཞེས་པ་ སྒྲ་བའི་དཔེ་ཅ་ བཤད ༥ ༣༡

सरूपशब्दवाच्यत्वात् सा समानोपमा यथा ।

[11b] बालेवोद्यानमालेयं सालकाननशोभिनी ॥२६॥

མཚུངས་པའི་སྒྲ་ཡིས་ བཟོད་ཀྱི་ རྩོམ་ །

མཉམ་ཉིད་དཔེ་ ལྟ་ ཇི་ལྟར་ ན།

སྒྲིད་ཆལ་སྒྲིང་ འདི་ ལུ་སྒྲ་ བཞིན།

མཇོས་ལྟ་ སྒྲ་ལ་ཀྱ་ན་ན། ॥ २०

पद्मं बहुरजश्चन्द्रः क्षयी ताप्यान्तस्थाननम् ।

समानमपि सौत्सेकमिति निन्दोपमा मता ॥३०॥

པདྨ་ རྒྱལ་ མང་ ལྷ་བ་ འཇོར།

དེ་དག་ ལས་ ཉི་ ཁྱོད་ཀྱི་ བཞིན།

མཚུངས་པ་ ལ་ ལང་ ཁྱད་བར་བཅས།

ཞེས་པ་ སྒྲིད་པའི་ དཔེ་ཅུ་ འདོད། ॥ ३०

ब्रह्मणोऽप्युद्भवः पद्मश्चन्द्रः शम्भुशिरोधृतः ।

तौ तुल्यौ त्वन्मुखेनेति सा प्रशंसोपमेव्यते ॥३१॥

བདུས་ ཚངས་པ་དག་ཀྱང་སྒྲིད།
 རྩ་བ་ བདེ་འབྱུང་གཙུག་ན་ འཛིན།
 དེ་དག་ ཁྱོད་གདོང་ མཚུངས་ ཞེས་པ།
 དེ་ རི་ བསྐྱལ་ས་པའི་དཔེར་ བཛྲོད་ རོ ॥ 32

चन्द्रेण त्वन्मुखं तुल्यमित्याचिख्यासु मे मनः ।
 सगुणो वास्तु दोषो वेत्याचिख्यासोपमां विदुः ॥३२॥

ཡོན་དན་ཐུན་ ཉམ་ སྒྲོན་ འབྱུར་ ཡང་།
 ཁྱོད་གདོང་ རྩ་བ་ མཚུངས་ ཞེས་པ།
 བཛྲོད་འདོད་ བདག་གི་ ཡིད་ལ་ཡོད།
 ཅེས་པ་ བཛྲོད་འདོད་དཔེ་ ཞེས་ རིག་ ॥ 32

शतपञ्चं शरच्चन्द्रस्त्वदाननमिति त्रयम् ।
 परस्परविरोधीति सा विरोधोपमोदिता ॥३३॥

འདབ་བརྒྱ་པ་ དང་ སྒྲོན་རྩ་བ་ དང་།
 ཁྱོད་ཀྱི་ གདོང་ དང་ བསྐྱལ་ས་ རི།

པན་ཚུན་ རྣམ་པར་ འགལ་ ཞེས་པ།

དེ་ནི་ འགལ་བའི་དཔེར་ བཟོད་དོ ॥ २२

न जातु शक्तिरिन्द्रोस्ते मुखेन प्रतिगर्जितुम् ।

कलङ्किनो जडस्येति प्रतिषेधोपमैव सा ॥३४॥

དེ་མ་ཐུན་ ཞིང་ ཐུན་གུར་པ།

ཐྲོ་བ་ལ་ རི་ བྱོད་ བཞིང་ དང་།

འགལ་བའི་ རྣམ་པ་ རྣམ་ཡང་ མེད།

ཅེས་པ་ དགག་བའི་དཔེ་ ཉིད་དོ ॥ २३

मृगोक्षणाङ्कत्त्वद्वक्त्रमृगोणैर्वाङ्कितः शशी ।

तथापि सम एवास्मै नोत्कर्षीति अद्वयमा ॥३५॥

བྱོད་ བཞིང་ རི་དྲགས་མིག་གིས་མཚན།

ཐྲོ་བ་ རི་དྲགས་ཉིད་ཀྱིས་ མཚན།

དེ་ཐུན་ ཡང་ འདི་ མཚའས་ཉིད།

བྱོད་འཕགས་ མིག་ ཞེས་ མཇོས་བའི་དཔེ ॥ २४

न पद्मं मुक्तामेवेवं न भृङ्गो चञ्चुपी[12a] इमे ।
इति यिस्यष्टसाहस्रयास्तत्वाख्यानोपमैव सा ॥३६॥

अदे'रे' यदे'र' छे'र' यद्'र' छे'र' ।
अदे'र'य' यद्'र' य' यदे'र' छे'र' ।
ते'र'य' य' यदे'र' य' यदे'र' य' यदे'र' ।
दे'र' दे'र' यदे'र' यदे'र' यदे'र' ॥ ३६

चन्द्रारविन्दयोः कान्तिमतिक्रम्य सुखन्तव ।
आत्मनेशमयस्तुत्यमित्यसाधारणोपमा ॥३७॥

च'य' यद्'र' य' य' य' ।
यदे'र'य' य' य' य' य' य' ।
यदे'र'य' य' य' य' य' य' ।
ते'र'य' य' य' य' य' य' ॥ ३७

सर्वपद्मप्रभासारः समाहृत इव कवित् ।
त्वदाननं विभातोति तामभूतोपमां चिदुः ॥३८॥

བསྐྱ་མཛེས་པའི་སྒྲིང་པོ་ཀུན་།
 འགའ་ཞིག་དག་ཏུ་བསྐྱས་པ་བཞིན་།
 ཁྱོད་ཀྱི་གདོང་ནི་ནམ་མཛེས་ཞེས་།
 དེ་ནི་གུང་མིན་དཔེ་ཞེས་རིག་༥ ༥

इन्दुचिम्बादिव विषं चन्दनादिव पावकः ।
 परुषा वागितो वक्त्रादित्यसम्भावितोपमा ॥३६॥

རྩ་བའི་གཟུགས་ལས་དུག་བཞིན་དང་།
 ཅན་ལས་ནི་མེ་བཞིན་དུ་།
 ཞལ་འདི་ལས་ནི་ཕྱབ་མའི་ཆོག་།
 ཅས་པ་སྒྲིང་བ་མིན་པའི་དཔེ་༥

चन्दनोदकचन्द्रांशुचन्द्रकान्तादिशीतलः ।
 स्पशस्तवेत्यतिशयः* प्रथयन्ती बहूपमा ॥३७॥

ཅན་མུ་ཆུ་དང་རྩ་འོད་དང་།
 རྩ་ཤེལ་སོགས་བཞིན་ཁྱོད་ཀྱི་ནི་།

རེག་པ་ བསིལ་ ཞེས་ བྱད་པར་ དག །
གསལ་བར་བྱེད་པ་ མང་བའི་དཔེ ། ལ།

चन्द्रविम्बादिवोत्कीर्णं पद्मगर्भादिवोद्धृतम् ।
तव तन्वाङ्गि वदनमित्यसौ विक्रियोपमा ॥४१॥

ལུས་སྤ་ བྱོད་ གདོང་ བཞིན་རས་ བྱི
རྩ་བའི་ དཀྱིལ་འཁོར་ ལས་ བདོན་ བཞིན་ །
བསྐྱའི་ བང་ནས་ སྤྱང་བ་ བཞིན་ །
ཞེས་པ་ འདི་ བྱི་ བླ་འགྱུར་དཔེ ། ལ།

पुण्यातप इवाह्नीव पूषा व्योम्नीव वासरः ।
विक्रमस्त्वय्यधालक्ष्मीमिति मालोपमैव सा ॥४२॥

འདྲ་གྱིས་ ཉི་བཞིན་ ཉི་མ་ ཡིས་ །
ཉིན་བཞིན་ ཉིན་གྱིས་ མཁའ་ལ་ བཞིན་ །
རྣམ་པར་གཞོན་པས་ བྱོད་ལ་ དཔལ་ །
འཛོན་ ཞེས་ དེ་བྱི་ སྤང་བའི་དཔེ ། ལ།

བསྐྱུ་ཅན་ བཞིན་ ལུས་སྤྲོ་མ།

བསྐྱུ་ བཞིན་དུ་ རེ་ཡི་ གཞོང་།

སྤྲོང་ཅི་ སྤྲོད་པས་ བཞིན་དུ་ བློ།

བདག་གེས་ འཕྱངས་ཤིང་ འཕྱངས་ཤིང་ཅིས། ॥ ༧༥

वस्तु किञ्चिदुपन्यस्य न्यसनात् तत्सधर्मणः ।

साम्यप्रतीतिरस्तीति प्रतिवस्तूपमा यथा ॥४६॥

དངེས་པོ་ འགའ་ཞིག་ ཉིང་བཞོད་ནས།

རེ་ཡི་ཆོས་ མཐུན་ རབ་བཞོད་པ།

མཉམ་པ་ཉིད་དུ་ རྟོགས་པ་ཅན།

ཆེ་པོ་ དངེས་པོའི་དཔེ་ ཡིན་ དཔེར། ॥ ༧༦

नैकोपि त्वादृशोद्यापि जायमानेषु राजसु ।

ननु द्वितीयो नास्त्येव पारिजातस्य पादपः ॥४७॥

སྐུལ་པོ་ནམས་ བློ་ སྤྲོས་གྱུར་ ཀྱང་།

ད་མ་ ཁྱོད་ འདྲ་ གཅིག་ ཀྱང་ མེད།

ཡོངས་འདུ་དག་གི་ཀྱང་འབྱུང་ནི །
གཉིས་པ་ རེས་པར་ ཡོད་མ་ཡིན ༥ ༧

अधिकेन समाहृत्य हीनमेकक्रियाविधौ ।
यद्ब्रुवन्ति स्मृता सेयन्तुल्ययोगोपमा यथा ॥४८॥

ཉུག་པས་ དམན་པ་ གྲ་བ་ཡི །
ཆོག་ གཅིག་ ལ་ རབ་བསྐྱས་ནས །
གང་ སྐྱས་ དེ་ནི་ མཚུངས་པ་ དག །
སྤྱོད་བཞི་དག་ཅུ་ བཤད་དེ་ དཔེར ༥ ༨

दिवो जागर्ति रक्षायै पुलोमारिर्भुवो भवान् ।
असुरास्तेन हन्यन्ते सावलेपा नृपास्त्वया ॥४९॥

དུ་ལོ་མའི་དགྲ་ མཐོ་རིས་ དང་ །
བྱོད་ནི་ ས་སྤང་ མེལ་ཆེ་བྱེད །
དེ་ཡིས་ དྲིགས་ལྷན་ ལྷ་མེན་ དང་ །
བྱོད་ཀྱིས་ མི་ཡི་ བདག་པོ་ འཛོམས ༥ ༩

कान्त्या चन्द्रमसं [13a] धाम्ना सूर्यन्धेर्येण चार्णवम् ।
राजन्ननुकरोषीति सैषा हेतूपमा स्मृता ॥५०॥

शुभ्रं चो महेसं च सः क्वं च नृप ।
मन्त्रिं चैव चैव चैव चैव चैव ।
मन्त्रिं च सः शुभ्रं चैव चैव चैव ।
ते सः च नृप चैव चैव चैव चैव ॥ ५०

न लिङ्गवचने मिश्रे न हीनाधिकतापि वा ।
उपमादूषणायालं यत्रोद्वेगो न धीमतां ॥५१॥

शुभ्रं चो महेसं च सः क्वं च नृप ।
मन्त्रिं चैव चैव चैव चैव चैव ।
मन्त्रिं च सः शुभ्रं चैव चैव चैव ।
ते सः च नृप चैव चैव चैव चैव ॥ ५१

स्त्रीव गच्छति षण्ढोयं वक्तव्येषा स्त्री पुमानिव ।
प्राणा इव प्रियोयम्मे विद्या धनमिवार्जिता ॥५२॥

མ་ནིང་ འདི་འགྲོ་ བྱད་མེད་ བཞིན། །
 བྱད་མེད་ འདི་ སྒྲ་ སྒྲེས་པ་ བཞིན། །
 བདག་གི་ གོ་གས་ འདི་ སྒོག་རྣམས་ བཞིན། །
 རིག་པ་ རྣམས་ བསྐྱབས་ རོར་བཞིན་ནོ། ॥ १२

भवानिव महीपाल देवराजो विराजते ।
 अलमंशुमतः कक्षामारोढुन्तेजसा नृपः ॥५३॥

ས་གཞི་སྒྲོང་པ་ བྱོད་ བཞིན་དུ། །
 ལྷ་ཡི་རྒྱལ་པོ་ རྣམ་པར་མཛོམས། །
 ཚ་ཟེར་ཅན་གྱི་ རྣམ་པ་ལ། །
 མི་བདག་གཟི་ཡིས་ འགོང་བར་རྣམས། ॥ १३

इत्येवमादि सौभाग्यं न जहात्येव जातुचित् ।
 अस्ति च कचिदुद्वेगः प्रयोगे वाग्विदां यथा ॥५४॥

ཞེས་པ་ དེ་ལྷ་བྱ་ ལ་སོགས། །
 སྐལ་བཟང་ རྣམ་ལང་ གཏོང་མིན་ཉིད། །

སྒྲིང་བ་ འགའ་ལ་ འག་རིག་ རྣམས་ ।

མི་དགེས་པ་ ཡོད་ རི་ལྟར་ན ॥ ༡༥

हंसीव धवलश्चन्द्रः सरांसीवामलं नभः ।

भर्तृभक्तो भटः श्वेव खद्योतो भाति भानुवत् ॥५५॥

ངང་མོ་ བཞིན་དུ་ རྒྱ་བ་ དཀར་ ।

མཆོ་ རྣམས་ བཞིན་དུ་ མཁའ་རི་མེད་ ।

ཁྱི་ བཞིན་ དཔའ་བོ་ རི་ལ་ སྤུས་ ।

ཉི་མ་ བཞིན་དུ་ མི་ཁྱིར་ གསལ་ ॥ ༡༦

ईदृशं वर्ज्यते सद्भिः कारणं त्वत्र चिन्त्यताम् ।

इववद्वायथाशब्दाः समाननिभ[13b]सन्निभाः ॥५६॥

འདི་འདྲ་ སྤངས་ཏེ་ མཁའ་ས་རྣམས་ ཀྱིས་ ।

སྒྱུ་ ཡང་ འདིར་ ཉི་ བསམ་པར་བྱོས་ ।

བཞིན་ལྟར་ལྟ་བུ་རི་ལྟར་སྒྲུ་ ।

མཐུན་མཚུངས་ཡང་དག་མཚུངས་ དང་ མཉམ་ ॥ ༡༧

तुल्यसंकाशनीकाशप्रकाशप्रतिरूपकाः ।

प्रतिपक्षप्रतिद्वन्द्विप्रत्यनीकविरोधिनः ॥५७॥

ཡང་དག་གསལ་དང་ངེས་པར་གསལ །

རབ་གསལ་གཟུགས་ཀྱི་ཆེ་པོ་དང་ །

གཉེན་པོ་དང་ནི་དག་ཆེ་དང་ །

སོ་སོར་རྟོག་དང་འགལ་དང་འདྲ ॥ ༥༧ ॥

सदृक्सदृशसंवादिसजातीयानुवादिनः ।

प्रतिविम्बप्रतिच्छन्दसरूपसमसम्मिताः ॥५८॥

བརྟེན་བཅས་དང་ནི་བསྐྱུ་བ་དང་ །

རིགས་མཐུན་ཆེས་སུ་སྐྱུ་བ་དང་ །

གཟུགས་བརྟེན་དང་ནི་སོ་སོར་སྟེན །

གཟུགས་མཆུངས་མཉམ་དང་ཡང་དག་འཇལ ॥

सलक्षणसदृक्षाभसपक्षोपमितोपमाः ।

कल्पदेशीयदेश्यादिः प्रख्यप्रतिनिधी अपि ॥५९॥

མཚན་ཉིད་མཐུན་འདྲ་མཚུངས་པ་དང་།
 མཐུན་སྒྲིགས་དཔེར་བྱས་དཔེ་དང་ཉིག།
 དམན་དང་ཅུང་ཟད་དམན་སྒྲིགས་དང་།
 རབ་དུ་སྒྲི་དང་སོ་སོར་བསྒྲིག། ॥ १०

सवर्णतुलितौ शब्दौ ये चान्यूनार्थवाचिनः ।
 समासश्च बहुव्रीहिः शशाङ्कवदनादिषु ॥६०॥
 རིགས་མཐུན་མཉམ་བྱས་སྒྲི་དག་དང་།
 གང་ཡང་དམན་མིན་དོན་ཅན་ཆོག།
 འབྲུ་མང་པོ་ཡི་ཆོག་སྒྲུད་དང་།
 རི་བོང་མཚན་མའི་གདོང་ཅན་སྒྲིགས། ॥ ७०

स्पर्धते जयति द्वेष्टि दुह्यति प्रतिगर्जति ।
 आक्रोशत्यवजानाति कदर्थयति निन्दति ॥६१॥

འབྲན་དང་བྱུལ་དང་སྐང་བ་དང་།
 འཁྲུ་དང་མི་མཐུན་སྒྲིགས་པ་དང་།

འཕག་པ་ ནང་ བེ་ འཕྱ་པ་ ནང་ །

སྒྲ་འཕེབས་བྱེད་ ནང་ སྒྲོན་པ་ ནང་ ॥ ༩།

विडम्बयति संसृज्ये हसतीर्ष्यत्यसूयति ।

तस्य मुष्णाति सौभाग्यं तस्य कान्तिं विलुम्पति ॥६२॥

ཙ་འདྲི་པ་ ནང་ འགོག་པ་ ནང་ །

གྲོན་ ནང་ སྒྲག་དོག་ མི་བཟོན་ ནང་ །

དེ་ཡི་ སྒྲལ་བཟང་ འསྒོག་བྱེད་ ནང་ །

དེ་ཡི་ མཛོས་པ་ ཟུང་བྱེད་ ནང་ ॥ ༩༢

तेन सार्धं विगृह्णाति तुलान्तेना]।4a]धिरोहति ।

तत्पदव्यां पदं धत्ते तस्य कक्षां विगाहते ॥६३॥

དེ་ནང་ འགྲན་ ལས་ ཚར་གཅོད་ ནང་ །

དེ་ནང་མཚུངས་ ལས་ ལྷག་པར་འཇགས་ །

དེ་ཡི་ཇིས་སྒྲ་ ཀང་འཛོག་ ནང་ །

དེ་ཡི་ནུས་པ་ ལ་ འཛོག་ ནང་ ॥ ༩༣

तमन्वेत्यनुबध्नाति तच्छीलन्तन्निषेधति ।

तस्य चानुकरोतीति शब्दाः सादृश्यसूचिनः ॥६४॥

དེ་ཡི་ཇེས་འགྲོ་ ཇེས་སུ་འཛིང་ ।

དེ་ཡི་ངང་ཚུལ་ དེ་འགྲོ་ག་ ནང་ ।

དེ་ཡི་ཇེས་སུ་བྱེད་ ཅེས་པའི་ ।

སྒྲ་ བློ་སྒྲ་ བཟུངས་པ་ གསལ་བྱེད་ཡིན་ ॥ ༧༧

उपमैव तिरोभूतभेदा रूपकमिष्यते ।

यथा बाहुलता पाणिपद्मञ्चरणपल्लवम् ॥६५॥

ཐ་དད་ སྒྲ་མིན་གྱུང་པ་ཡི་ ।

དཔེ་ཉིད་ ནག་ བྱི་ གཞུགས་ཅན་ འདོད་ ।

དཔུང་པ་ འཁྲི་ཤིང་ལག་པ་ བྱི་ ।

པདྨ་ཀླང་པ་ཡལ་འདབ་པོ་ ॥ ༧༨

अंगुल्यः पल्लवान्यासन् कुसुमानि नखाचिषः ।

बाहुलते वसन्तश्रीस्त्वन्नः प्रत्यक्षचारिणी ॥६६॥

ལག་པའི་འབྲི་ཤིང་ སོར་མོ་ རྣམས་ ।
 ཡལ་འདབ་ སེན་མོའི་འོད་ཟེར་ ནི་ ।
 མེ་ཉོག་ཏུ་གྱུར་ དཔྱིད་ཀྱི་དབལ་ ।
 ཁྱིད་ནི་ དེད་ལ་ མངོན་སུམ་གྱི་ ॥ ༤༩

इत्येतदसमस्ताख्यं समस्तं पूर्वरूपकं ।
 स्मितमुखे-दोऽर्ज्योत्सनेति समस्तव्यस्तरूपकं ॥६॥

ཞེས་པ་ འདི་ནི་ མ་བསྐྱུགས་ཏེ་ ।
 སྤྲུམ་ བསྐྱུས་པའི་གཟུགས་ཅན་ལོ་ ।
 བཞིན་ རྒྱ་ འཇུག་པའི་རྒྱ་འོད་ཅེས་ ।
 གཟུགས་ཅན་ བསྐྱུས་ དང་ མ་བསྐྱུས་པའོ་ ॥ ༥༠

ताम्राङ्गुलिदलश्रेणि नखदीधितिकेसरं ।
 ध्रियते मूर्ध्नि भूपालैर्भवच्चरणपङ्कजं ॥६८॥

སོར་མོ་དམར་པའི་ འདབ་ཐེང་དང་ ।
 སེན་མོའི་འོད་ཀྱི་ གེ་སར་ཅན་ ।

ཁྱིེ་གྱི་ འབས་གྱི་ ཅུ་སྒྲིམ་ནི །
ས་སྒྲིེང་ནམས་གྱི་ སྒྱི་པོར་ འཛིན ༥ ༩༤

अंगुल्यादौ दलादित्वं पादे चारोप्य पद्यताम् ।
तद्योग्यस्थानविन्यासादेतत्सकलरूपकम् ॥६६॥

སོར་མོ་ ལ་སོགས་ འདབ་ སོགས་ དང་ །
ཀང་བས་ བརྒྱ་ཉིད་ བྱས་ནས །
དེ་འོས་ བཞས་སུ་ རྒྱས་བཀོད་པ །
འདི་ནི་ མཐའ་དག་ བཟུགས་ཅན་ཉིད ། ༩༥

[14b] अकस्मादेव ते चण्डि स्फुरिताधरपल्लवम् ।
मुखं मुक्तारुचो धत्ते घर्मात्मःकणमञ्जरीः ॥७०॥

བཀྲུས་མོ་ སྒྲོ་བུར་ ཉིད་དུ་ནི །
ཁྱིེ་བཀོད་ མཆུ་ཡི་ཡལ་འདབ་ བཞོ །
རྒྱལ་གྱི་ཆུ་ཡི་ཐོག་པ་ཡི །
དོག་པ་ སྒྱུ་དུག་ འོད་ཅན་ འཛིན ༥ ༧༠

मञ्जरीकृत्य घर्माख्यु पल्लवीकृत्य चाधरं ।

नान्यथा कृतमत्रः पल्लवीकृत्य पल्लवीकृत्य ॥७१॥

अदिरं विं द्रुमं कुं रं विं द्रुमं ।

मकुं द्रुमं द्रुमं अदिरं विं द्रुमं ।

मकुं द्रुमं विं द्रुमं मकुं द्रुमं ।

विं द्रुमं कं द्रुमं मकुं द्रुमं ॥ ७२ ॥

वलिताम्बु गलद्वर्मजलमालोहितेक्षणम् ।

विवृणोति मदावस्थामिदं वदनपङ्कजम् ॥७३॥

मकुं द्रुमं अदिरं विं द्रुमं मकुं द्रुमं ।

द्रुमं विं द्रुमं मकुं द्रुमं ।

मकुं द्रुमं विं द्रुमं मकुं द्रुमं ।

विं द्रुमं कं द्रुमं मकुं द्रुमं ॥ ७४ ॥

अविकृत्य मुखाङ्गानि मुखमेवारविन्दताम् ।

आसीद्गमितमत्रेदमतोवयविरूपकम् ॥७५॥

འདིར་ནི་ གདོང་པའི་ཆ་ཤས་དག །
 རྣམ་འགྱུར་ མ་གྲས་ གདོང་པ་ཉིད །
 བསྐྱར་ བཞོད་གྲས་ དེས་ན་ འདི །
 ཆ་ཤས་ཅན་གྱི་ གཟུགས་ཅན་ནོ ༥ ༥༢

मदपाटलगण्डेन रक्तनेत्रोत्पलेन ते ।
 मुखेन मुखे सोप्येष जनो रागमयः कृतः ॥७४॥

མཛེས་མ་ ཟུང་པའི་ འཁྱར་ཆོས་དམར །
 མིག་གི་ ཞུའྲལ་ དམར་པོ་ཅན །
 བྱོད་ཀྱི་ གདོང་གིས་ ཟུ་བོ་ནི །
 འདི་ཡང་ དམར་པའི་ རང་བཞིན་ གྲས ༥ ༥༣

एकाङ्गरूपकञ्चैतदेवं द्विप्रभृतीनि च ।
 अङ्गानि रूपयन्त्यत्र योगायोगौ मिदाकरो ॥७५॥

དེ་ལྟར་ འདིར་ནི་ གཉིས་ མོགས་ཀྱི །
 ཡན་ལག་ རྣམས་ ཀྱང་ གསལ་བྱེད་པ །

འདི་ནི་ ཡན་ལག་གཅིག་གཟུགས་ཅན།

ལྷན་དང་མི་ལྷན་ བ་དད་བྱེད། ॥ 214

स्मितपुष्पोज्ज्वलं लोलनेत्रभृंगमिदं मुखं ।

इति [15a] पुष्पद्विरेफाणां सङ्गत्या युक्तरूपकं ॥७२॥

གདོང་ འདི་ འཇུག་པའི་ མེ་དྲོག་འབར།

གཡོ་པའི་ མིག་གི་ བྱང་བ་ཅན།

ཞེས་པ་ མེ་དྲོག་ བྱང་བ་ དག།

འགྲོགས་པས་ལྷན་པའི་གཟུགས་ཅན་ནོ། ॥ 215

इदमाद्रस्मितज्योत्स्नं स्निग्धनेत्रोत्पलं मुखं ।

इति ज्योत्स्नोत्पलायोगादयुक्तञ्चाम रूपकम् ॥७३॥

གདོང་ འདི་ འཇུག་ གཡེར་ རླེ་འོད་དང་།

སྒྲུག་པའི་ མིག་གི་ བྱུངས་ཅན།

རླེ་འོད་ བྱུངས་ མི་འོས་པས།

འོས་མིན་ཞེས་པའི་ གཟུགས་ཅན་ནོ། ॥ 216

དྲི་སྒྲུ

रूपणादङ्गिनोङ्गानां रूपणारूपणाश्रयात् ।
रूपकं विषमं नाम ललितं जायते यथा ॥७८॥

ཡན་ལག་ཅན་གཟུགས་ ཡན་ལག་ རྣམས་ ।
གཟུགས་བྱས་ གཟུགས་སྲུ་མ་བྱས་ལ་ ।
བརྟེན་པ་ མི་མཉམ་པ་ ཞེས་པའི་ ।
གཟུགས་ཅན་ མཛེས་པ་ ཡིན་ཏེ་ དཔེར་ ॥ ७८

मदरक्तपोलेन मन्मथस्त्वन्मुखेन्दुना ।
नतिते भ्रूलतेनालं मर्दितुम्भुवनत्रयं ॥७९॥

ཁྱེས་པའི་ སྐུར་ཚེས་རབ་ དཔར་ཞིང་ ।
སྒྲིན་མའི་འཁྲི་ཤིང་ གར་བྱེད་པ་ ।
ཁྱེད་ གདོང་ རྒྱ་བས་ ཡིད་སྦྱབ་ཀྱིས་ ।
འཛིག་རྟེན་ གསུམ་པོ་ གཞོམ་པར་རྒྱས་ ॥ ७९

हरिपादः शिरोलग्नजहुकन्याजलांशुकः ।
जयत्यसुरनिःशंकसुरानन्दोत्सवध्वजः ॥८०॥

ཐོ་རྒྱའི་བྱ་མེད་ཐུགས་ནི།

འཕྲིག་བྱེད་ཀྱང་བའི་ཕྱིར་ཐུན་པ།

ལྷ་མོན་དོག་མེད་ལྷ་དགའ་བའི།

དགའ་སྟོན་སྐྱལ་མཚན་སྐྱལ་གྱུར་ཅིག ॥ ༥༠

विशेषेणसमग्रस्य रूपं केतोर्यदीदृशं ।

पादै तदर्पणादितत् सविशेषणरूपकं ॥८१॥

གང་ཞིག་བྱེད་བར་ཚོགས་པ་ཡི།

གཞུགས་ཀྱི་སྐྱལ་མཚན་འདི་འདྲ་བ།

དེ་ནི་ཀྱང་པ་ལ་བཞོད་དེ།

བྱེད་བར་དང་བཅས་གཞུགས་ཅན་ནི ॥ ༥༡

न मील्यति पद्मानि न नभोप्यवगाहते ।

त्वन्मुखेन्दुर्ममासूनां हरणार्थेव प [15b] श्यति ॥८२॥

བསྐྱེད་ནམས་ནི་མི་ཐུས་ཞིང་།

ནམས་མཐའ་ལ་ཡང་མི་འགྲོ་བ།

ཁྱོད་གཤོང་ཆེ་བས་ བདག་གི་ནི །
 སྒྲིག་ཆས་ས་ འཕྲོག་བ་ ཉིད་དུ་ བཅུ ༥ ༤༢

अक्रिया चन्द्रकार्याणामन्यकार्यस्य च क्रिया ।
 अत्र सन्दर्श्यते तस्माद्विरुद्धन्नाम रूपकं ॥८३॥

ཆེ་བའི་ བྱ་བ་ བྱ་མིན་ དང་ །
 གཞན་ བྱི་བྱ་བའི་ བྱ་བ་ འདྲིར་ །
 ཡང་དག་ བཅུན་ ཉི་ ཉི་ ཡི་ སྒྲིར་ །
 འགལ་བ་ ཞེས་བྱའི་ གཞུགས་ཅན་ལོ ༥ ༤༣

गाम्भीर्येण समुद्रोसि गौरवेणासि पर्वतः ।
 कामदत्वाच्च लोकानामसि त्वं कल्पपादपः ॥८४॥

ཁྱོད་ནི་ ཟབ་བས་བྱ་མཚོ་དང་ །
 བརྗེད་བ་ ཉིད་ ཀྲིས་ རི་བོ་ ཡིན་ །
 འཇིག་རྟེན་ ཆས་ས་ལ་ འདོད་བ་ནི །
 སྒྲིར་ སྒྲིར་ དག་ག་ བསམ་ཀྱང་འཁྱུང་ངོ་ ༥ ༤༤

गाम्भीर्यप्रमुखैरत्र हेतुभिः सागरो गिरिः ।

कल्पद्रुमश्च क्रियते तदिदं हेतुरूपकं ॥८५॥

འདིར་ནི་ ཟབ་པ་ལ་སོགས་པའི།

སྐུ་ཉམས་ དག་གིས་ སྐུ་མཆོ་ རི།

དཔག་ བསམ་ཤིང་ ཡང་ བྱེད་པས་ན།

འདི་ནི་ སྐུ་ཡི་གཟུགས་ཅན་ནོ། ॥ ८५

राजहंसापभोगार्हं भ्रमरप्रार्थ्यसौरभं ।

सखि वक्ताम्बुजमिदन्तवेति श्लिष्टरूपकं ॥८६॥

སྐོགས་མོ་ བྱིད་ཀྱི་ གདོང་ པད་འདི།

རྒྱ་ཚུགས་སྐྱེས་སྐྱེས་ ཉེར་སྐྱེད་འོས།

དྲི་ཞིས་ བྱང་བས་དོན་ གཉེར་འོས།

ཞིས་པ་ སྐྱེར་པའི་གཟུགས་ཅན་ནོ། ॥ ८६

इष्टं साधर्म्यवैधर्म्यदर्शनाद्वौणमुख्ययोः ।

उपमाव्यतिरेकाख्यं रूपकद्वितयं यथा ॥८७॥

གཙོ་བོ་དང་ནི་པལ་བ་ལ །

ཚེས་མཐུན་ ཚེས་མི་མཐུན་ བཟོང་བས །

དཔེ་དང་ རྩོག་བ་ཅན་ ཞེས་པའི །

གཟུགས་ཅན་ རྣམ་པ་གཉིས་ འདོད་ དཔེར ༥ ༥༧

अयमालोहितच्छायो मदेन मुखचन्द्रमाः ।

सन्नद्धोदयरागस्य चन्द्रस्य प्रतिगर्जति ॥८८॥

ཁྱེས་པས་ ཀུན་ཏུ་ དམར་བ་ ཡིས །

བཀའ་བ་ བཞིན་ གྱི་ རྩ་བ་ འདི །

འཆར་ཀའི་ དམར་བ་ པན་ཚོགས་པའི །

རྩ་བ་ལ་ནི་ རབ་ཏུ་འབྲན ༥ ༥༨

चन्द्रमाः पीयते दैवैर्मया त्वन्मुखचन्द्रमाः ।

असमग्रोप्यसौ [16a] शश्वदयमापूर्णमण्डलः ॥८९॥

ལྷ་ རྣམས་ ཀྱིས་ བྱི་ རྩ་བ་ འཐུངས །

བདག་གིས་ ཁྱོད་གདོང་རྩ་བ་ འཐུངས །

འདི་ནི་གང་བ་མ་ཡིན་ཡང་།
 འདི་ནི་དག་ཏུ་དགྲིལ་འཁོར་ རྩོགས། ॥ ༥༠

मुखचन्द्रस्य चन्द्रत्वमित्थमन्योपतापिनः ।
 न ते सुन्दरि संवादीत्येतदाक्षेपरूपकं ॥६०॥

མཛེས་མ་ བྱིད་ གདོང་ རྩོགས་ནི།
 འདི་ལྟར་ གཞན་ དག་ གདུང་བྱིད་པས།
 རྩོགས་ཉིད་ཏུ་བཟོད་མིན་ ཞེས།
 དེ་ནི་སྤང་བའི་ གཞུགས་ཅན་ནོ། ॥ ༥༠

मुखेन्दुरपि ते चरिड मां निदहति निदयं ।
 भाग्यदोषान्ममैवेति तत्समाधानरूपकं ॥६१॥

གདུམ་མོ་ བྱིད་ གདོང་ རྩོགས་ ཀྱང་།
 བརྟེ་བ་མེད་པར་ བདག་ སྤྲེག་བ།
 བདག་ཉིད་ སྐལ་བ་ ཉིད་ཀྱི་ རྩོན།
 ཞེས་འདི་ མཉམ་འཛོག་ གཞུགས་ཅན་ནོ། ॥ ༥༡

मुखपङ्कजरङ्गेस्मिन् भ्रूलतानर्तकी तव ।
लीलानृत्यं करोतीति स्म्यं रूपकरूपकं ॥६२॥

सुन्दरं गङ्गां नन्दनं गङ्गां नन्दनं ।
सुन्दरं गङ्गां नन्दनं गङ्गां नन्दनं ।
नन्दनं गङ्गां नन्दनं गङ्गां नन्दनं ।
नन्दनं गङ्गां नन्दनं गङ्गां नन्दनं ॥ ७३

नैतन्मुखमिदम्पद्मं न नेत्रे भ्रमराविमौ ।
एतानि केसराण्येव नैता दन्तार्चिषस्तव ॥६३॥

नन्दनं गङ्गां नन्दनं गङ्गां नन्दनं ।
नन्दनं गङ्गां नन्दनं गङ्गां नन्दनं ।
नन्दनं गङ्गां नन्दनं गङ्गां नन्दनं ।
नन्दनं गङ्गां नन्दनं गङ्गां नन्दनं ॥ ७३

मुखादित्वं निवर्त्यैव पद्मादित्वेन रूपणात् ।
उद्भाषितगुणोत्कर्षन्तत्त्वापह्वरूपकं ॥६४॥

གདོང་ ལ་སོགས་པ་ཉིད་ བརྒྱུག་མེ །
 བད་ ལ་སོགས་ བརྒྱུགས་བྱས་པས །
 ཡོན་ཏན་ བྱད་འཕགས་ བསལ་བྱེད་པ །
 དེ་ཉིད་ བརྒྱུན་དོར་ བརྒྱུགས་ཅན་ལོ ༥ ༩༩

न पर्यन्तो विकल्पानां रूपकोपमयोरतः ।
 दिङ्मात्रं दर्शितं धीरैरनुक्तमनुमीयताम् ॥६५॥

བརྒྱུགས་ཅན་དཔེ་ཡི་ རྣམ་རྟོག་ རྣམས་ །
 མཐའ་ཡོད་མ་ཡིན་ དེ་ཡི་ཕྱིར །
 རྫོང་མཉམ་ རྣམས་ཀྱི་ རྟོགས་ཅམ་ བཟུན །
 མ་བརྒྱེད་ རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ ༥ ༩༩

[16b] जातिक्रियागुणद्रव्यवाचिनैकत्र वर्तिना ।
 सर्ववाक्योपकारश्चेत् तमाहुर्दीपकं यथा ॥६६॥

རིགས་ དང་ བྱ་བ་ ཡོན་ཏན་ རྗེས །
 རྫོག་ བཞེག་ ལ་ནི་ བཞུས་པ་ ཡིས །

གལ་ཏེ་ ངག་ ཀྱལ་ མཆ་ན།

དེ་ནི་ གསལ་བྱེད་དུ་བཞེད་ དཔེར ༥ ༡༩

पवनो दक्षिणः पर्णं जीर्णं हरति वीरधाम् ।

नवाय च नताङ्गीनाम् मानभङ्गाय कल्पते ॥६७॥

ལྷོ་ཡི་རྒྱུང་ གས་ འཁྲི་ཤིང་གི།

འདབ་མ་རྩིང་བ་ ལྷགས་པར་བྱད།

དུད་པའི་ལུས་ཅན་མ་ནམས་ཀྱི།

ཁིངས་པ་ གསར་དུ་ འཛོམས་པར་བྱེད ༥ ༢༠

चरन्ति चतुस्त्रभोधिबेलोद्यानेषु दन्तिनः ।

चक्रवालाद्रिकुञ्जेषु कुन्दभासो गुणाश्च ते ॥६८॥

སྐྱུ་འོ་ རུ་གཏེར་ བཞི་ ངགས་ཀྱི།

རྒྱེད་མས་ཚལ་དུ་ སོ་ཅན་དེ།

ཁིར་ཡུག་ རི་བོའི་ ཁིངས་སུ་ ཡང་།

ཁྱེད་ཀྱི་ ཡན་དན་ ཀྱུ་རྩི་ འོད ༥ ༢༡

ཅན་གྱི་པ་ལྟ་བུ་ཡང་།

མཆོག་ལྟ་བུ་འབྱུངས་པ་ནས་ལའོ། ༥༥

जलं जलधरोद्गीर्णकुलङ्गहशिखण्डिनां ।

चलञ्च तडितान्दाम बलं कुसुमधन्वनः ॥१०४॥

ཐུ་འཛིན་གྱིས་ནི་རབ་གདོང་ཐུ།

ཁྱིམ་གྱི་གཙུག་པ་ལྟ་བུ་པའི་ཆོག་ས།

སྒྲིག་གི་ཐུག་པ་གཡོ་བ་ཡང་།

མེད་པ་གཞུ་ཅན་དག་གི་དཔྱང་། ༥༦

त्वया कर्णोत्पलं कर्णे स्मरेणास्त्रं शरत्सने ।

मयापि मरणे चेतस्त्रयमेतत्समं कृतं ॥१०५॥

ཁྱིམ་གྱིས་ལྷ་ལྟ་བུ་ན་བ་ལ།

འདོད་པས་མདའ་ནི་མདའ་ལྟ་བུ་ལ།

ངས་ཀྱང་སེམས་ནི་འཆི་བ་ལ།

གསུམ་པོ་འདི་ནི་མཉམ་དུ་བྱས། ༥༧

शुक्लः श्वेताचिषो वृद्धयै पक्षः पञ्चशरस्य सः ।

स च रागस्य रागोपि यूनां रत्युत्सवश्रियः ॥१०६॥

དགར་ཤྱོགས་ཀྱིས་ བློ་ འོད་དགར་ཅན་ ।

འཕྲིལ་བྱེད་ དེ་ཡིས་ མདའ་ལྔ་པ་ ।

དེས་ ཀྱང་ ཆགས་ མདངས་ ཆགས་མདངས་ཀྱིས་ ।

ན་རྒྱུང་ དགའ་བའི་ དགའ་སྟོན་དཔལ་ ॥ ༡༠༦

इत्यादिदीपकत्वेपि पूर्वपूर्वव्यपेक्षिणी ।

वाक्यमाला प्रयुक्तेति तन्मालादीपकं मतं ॥१०७॥

ཞེས་ སྟོགས་ གསལ་བྱེད་ ཡིན་ མོད་ ཀྱང་ ।

སྔ་མ་སྔ་མ་ལ་ ཁྱོས་བའི་ ।

ངག་གི་ སྟངས་ རབ་ལྔ་ ཤྱིར་ ।

དེ་ནི་ སྟངས་བའི་གསལ་བྱེད་དོ ॥ ༡༠༧

अवलेपमनङ्गस्य वर्धयन्ति वलाहकाः ।

कर्शयन्ति तु धर्मस्य मास्तोद्धतशीकराः ॥१०८॥

ལྷོང་གིས་ གཙུབས་བའི་ཚུ་ཐིགས་ཅན།

སྤྲིན་གྱིས་ ལུས་མཛད་དག་གི་ ཉི།

ཙམ་བ་ལེ་བ་ འཕེལ་བར་བྱེད།

རྒྱལ་གྱི་ དག་ཉི་ སེལ་བར་བྱེད། ॥ ༡༠༥

अवलेपपदेनात्र वलाहकपदेन च ।

क्रिये विरुद्धे संयुक्ते [176] तद्विरुद्धार्थदीपकं ॥१०६॥

འདིར་ནི་ སྤྲིན་གྱི་ཚོག་དག་ དང་།

ཙམ་བ་ལེ་བའི་ ཚོག་དག་གིས།

བྱ་བ་ འགལ་བར་ཐུན་བ་ དེ།

འགལ་བའི་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་དོ། ॥ ༡༠༦

हृत्याभोगमाशानां गृह्णाति ज्योतिषां गणम् ।

आदत्ते वाद्य मे प्राणानसौ जलधरावली ॥११०॥

ཚུ་འདྲིན་ དག་གི་ སྤོང་བ་ འདིས།

ཕྱོགས་རྣམས་ཀྱི་ ཉི་ གོ་སྐབས་ འཕྲོག།

སྐར་མ་ ཡི་ ཉི་ ཚོགས་ རྣམས་ འཛིན་ ।
 དེང་ཡང་ བདག་གི་སྒོག་ རྣམས་ ལེན ॥ ११०

अनेकशब्दोपादानात् क्रियैवैकाग्र दीप्यते ।
 यतो जलधरावल्यास्तस्मादेकार्थदीपकं ॥१११॥

གང་ཕྱིར་ཅུ་ འཛིན་ སྒྲེང་བ་ཡི་ ।
 བྱ་བ་ གཅིག་ ཉིད་ གསལ་བྱེད་ འདིར་ ।
 ཏུ་མའི་ སྒྲ་ཡིས་ ཉིར་སྒྲངས་བ་ ।
 དེ་ཕྱིར་ དོན་གཅིག་གསལ་བྱེད་དོ ॥ १११

हृद्यगन्धवहास्तुङ्गास्तमालश्यामलत्विषः ।
 दिवि भ्रमन्ति जीमूता भुवि चैते मतंगजाः ॥११२॥

དྲི་ཡི་བཞེན་བ་ ཡིད་འོང་ མཐོ་ ।
 སྒྲོ་བསངས་ ཏ་སྒྲ་ལ་ཡི་འོད་ ।
 སྒྲིན་ ཉི་ མཁའ་ལ་ སྒྱུ་བྱེད་ དེ་ ।
 སྒྲང་ཆེན་ འདི་དག་ ས་ལའོ ॥ ११२

अत्र धर्मैरभिज्ञानामभ्राणां दन्तिनामपि ।

भ्रमणेनैव सम्बन्ध इति श्लिष्टार्थदीपकं ॥११३॥

२६२० ३० ३० ३० ३० ३० ३० ।

३३३० ३० ३० ३० ३० ३० ३० ।

३३३० ३० ३० ३० ३० ३० ३० ।

३३३० ३० ३० ३० ३० ३० ३० ॥ ११३ ॥

अनेनैव प्रकारेण शेषाणामपि दीपके ।

विकल्पानामनुगतिविधातव्या विवक्षणैः ॥११४॥

३३३० ३० ३० ३० ३० ३० ३० ।

३३३० ३० ३० ३० ३० ३० ३० ।

३३३० ३० ३० ३० ३० ३० ३० ।

३३३० ३० ३० ३० ३० ३० ३० ॥ ११४ ॥

अर्थावृत्तिः पदावृत्तिरुभयावृत्तिरित्यपि ।

दीपकस्थान एवेष्टमलंकारत्रयं यथा ॥११५॥

मासयः प्रेः प्रीः किं मासः प्रेः प्रेः ।
 रेः प्रेः प्रेः प्रेः किं प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः ।
 मासः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः ।
 प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः ॥ ११४ ॥

विकसन्ति कदम्बानि स्फुटन्ति कुटजोद्गमाः ।
 उन्मीलन्ति च [18a] कन्दल्यो दलन्ति ककुभानि च ॥११६॥

मासः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः ।
 प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः ।
 प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः ।
 प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः ॥ ११७ ॥

उत्कण्ठयति मेघानां माला वर्गङ्गलापिनां ।
 यूनां चोत्कण्ठयत्यद्य मानसम्मकरध्वजः ॥११७॥

प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः ।
 प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः प्रेः ।

ཐུ་སྲིན་ རྒྱལ་མཚན་ཅན་ གྲིས་ དེང་ ।

ན་ཚུང་ རྣམས་ ཡིད་ འདོད་ལྷན་བྱེད་ ॥ २२०

जित्वा विश्वम्भवानद्य विहरत्यवरोधनैः ।

विहरत्यप्सरोभिस्ते रिपुवर्गो दिवं गतः ॥११८॥

ཀྱན་ལས་ རྒྱལ་ནས་ དེ་རིང་ ཁྱོད་ ।

བཅུན་མོ་ རྣམས་ དང་ ཅེ་བར་བྱེད་ ।

ཁྱོད་ཀྱི་དབྲ་སྡེ་ མཐོ་རིས་ མོང་ ।

ལྷ་མོ་ རྣམས་ དང་ ཅེ་བར་བྱེད་ ॥ २२१

प्रतिषेधोक्तिराक्षेपस्त्रैकात्म्यापेक्षया त्रिधा ।

अथास्य पुनराक्षेप्यभेदानन्त्यादनन्तता ॥११९॥

དགག་བ་ བརྗོད་བ་ འགོག་བ་ ལྟེ་ ।

དུས་གསུམ་ལ་ལྟོས་ རྣམ་བ་ གསུམ་ ।

ཅེ་སྟེ་ དེ་ཡང་ དགག་བྱ་ཡི་ ।

དབྱེ་བ་ མཐའ་ཡས་ ལྷིར་ མཐའ་ཡས་ ॥ २२२

अनङ्गः पञ्चभिः पुष्पैर्विश्वंव्यजयतेषुभिः ।

इत्यसंभाव्यमथवा विचित्रवस्तुशक्तयः ॥१२०॥

ལུས་མེད་ཀྱི་ནི་མེདྲེག་གི།

མདའ་ལྲས་ ཀླུ་ལས་སྐལ་བར་གྱུར།

ཅེས་པ་ མི་སྲིད་ ཡང་ན་ནི།

དངོས་པོའི་ནས་པ་ རྣམ་པར་བཀྲ། ॥ १२०

इत्यनङ्गजयायोगबुद्धिर्हेतुबलादिह ।

प्रवृत्तैवं यदाक्षिप्ता वृत्ताक्षेपस्तदीदृशः ॥१२१॥

ཞེས་པ་ འདིར་ནི་ སྐུ་སྡོབས་ ཀྱིས།

ལུས་མེད་ སྐལ་བར་མི་རིགས་ རྣོ།

དེ་ལྟར་ གྱུར་ བཀའ་ བང་གི་ སྲིར།

གྱུར་པ་ འགོག་པ་ དེ་ འདི་འདྲ། ॥ १२१

कुतः कुवलयं कर्णे करोषि कलभाषिणि ।

किमपाङ्गमपर्याप्तमस्मिन्कर्मणि मन्यसे ॥१२२॥

སྒྲིག་སྒྲིག་ས་ས་ དག་ ཅི་ཡི་ཕྱིར །

ན་བ་ལ་ནི་ ཟུང་ལ་ འཇུག །

ལས་ འདི་ལ་ ནི་ ཟུང་མིག་དག །

ཡོངས་རྫོགས་ མིན་པར་ མེས་ས་ས་ ཅི ༥ ॥ १३३

स वर्तमानाक्षेपोयं कुर्वत्ये [186] वासितोत्पलं ।

कर्णं काचित्प्रियेणैवं चारुकारेण रुध्यते ॥१२३॥

འགའ་ཞིག་ དཀར་མིན་ ཟུང་ལ །

ན་བར་འཇུག་ལ་ མཛོལ་བོ་ཡིས །

དེ་ཟུང་ བསྟོད་པས་ མཛོས་བྱེད་པ །

འདི་ནི་ མཛོན་གུར་ འགོག་པ་འོ ༥ ॥ १३३

सत्यं ब्रवीमि न त्वस्मान्द्रष्टुं बल्लभं लप्स्यसे ।

अन्यक्षुम्बनसंक्रान्तलाक्षारक्तेन चक्षुषा ॥१२४॥

ཇོ་བོ་ བདེན་པར་ སྒྲུ་འོ་ བདག །

གཞན་ དང་ཚུས་ནས་ འཕྲོས་པའི །

शुभ्रिगसःशुभ्रिगःदसः शिवाःशिसःके ।

शुभ्रिगःशुभ्रिगः शिवाःदसःदसः शिवाःशिसः ॥ २३८

सोयं भविष्यदाक्षेपः प्रागेवातिमनस्विनी ।

कदाचिदपराधोस्य भावीत्येवमरुन्ध यत् ॥१२५॥

शुभ्रिगःशुभ्रिगः शिवाःदसःदसः शिवाःशिसः ।

शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः ।

शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः ।

शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः ॥ २३९

तव तन्वङ्गि मिथ्यैव रूढमङ्गेषु मार्दवं ।

यदि सत्यम्मुदून्येव किमकाण्डे रुजन्ति मां ॥१२६॥

शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः ।

शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः ।

शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः ।

शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः शिवाःशिसः ॥ २४०

धर्माक्षिपोयमाक्षितमङ्गनागात्रमार्दवं ।
कामुकेन यदत्रैवं कर्मणा तद्विरोधिना ॥१२७॥

मार्त्तुः र्देहः अर्द्धः श्वः श्रुः ।
देः र्दः अर्माः वदेः वः श्रुः ॥ १२७
श्रुः श्वः श्रुः अर्द्धः अर्द्धः वः र्दः ।
अर्माः वः अर्द्धः ॥ श्वः अर्माः वः ॥

सुन्दरी सा नवेत्येष विवेकः केन जायते ।
प्रभामात्रं हि तरलं दृश्यते तत्र नाश्रयः ॥१२८॥

देः ॥ श्वः श्वः अर्द्धः अर्द्धः श्वः ।
श्वः र्दः अर्द्धः ॥ श्वः श्वः ।
देः ॥ अर्द्धः श्वः श्वः श्वः ।
श्वः श्वः श्वः श्वः ॥ १२८

धर्म्याक्षिपोयमाक्षितो धर्मो धर्मं प्रभाह्वयं ।
अनुज्ञायात्र तद्रूपमत्याश्चर्यं विवक्षता ॥१२९॥

གང་ འདིར་ གཞུགས་ཅན་ས་ རོ་མཚར་ ।
 བཛྲོ་བར་ འདོད་བས་ འོད་ཅས་བའི་ ।
 ཚོས་ འདི་ ཁས་སྒྲངས་ ཚོས་ཅན་ དག་ ।
 འགོག་འདི་ ཁས་སྒྲངས་ ཚོས་ཅན་ དག་ ॥ ༡༣༠

चक्षुषी [19a] तव रज्येते स्फुरत्यधरपल्लवः ।
 भ्रुवौ च भुग्ने न तथाप्यदुष्टस्यास्ति मे भयं ॥१३०॥
 ཁྱིཾ་ཀྱི་ མིག་ནི་ དམར་གྱུར་ ཅིང་ ।
 མཚུ་ཡི་ ཡལ་འདབ་ གཡོ་བ་ དང་ ।
 མྱིན་ས་ འཁྱིག་མྱེ་ དེ་ལྟ་ནའང་ ।
 ཉེས་པ་ མེད་བས་ བདག་ མི་འཇིགས་ ॥ ༡༣༠

स एष कारणाक्षेपः प्रधानं कारणं भियः ।
 स्वापराधो निषिद्धोत्र यत्प्रियेण पटीयसा ॥१३१॥

1- གང་གྱིར་ མཇོཾ་བོ་ མཁས་པ་ ཡིས་ ।
 ༥ འདི་དག་ འདིར་ནི་ གྱུ་ འགོག་བའོ་ ।

ཏུ་འཇིགས་པ་ ཡིན་ གྱུ་ཡི་གཙོ།
 ཉེ་རང་གི་ ཉེས་པ་ འགོག་བྱེད་པ། ॥ 232

दूरे प्रियतमः सोयमागतो जलदागमः ।
 दृष्टाश्च फुल्ला निचुला न मृता चास्मि किं न्वहं ॥१३२॥

མཇོང་པོ་ དག་ བྱི་ རིང་ན་ གནས།
 རྒྱ་འཇིན་ བགོད་ལྷན་ འདི་ནི་ འོངས།
 བྱི་རྒྱ་པ་ ཡང་ གྱུ་ས་པར་ མགོང་།
 བདག་གི་ མིན་པ་ འདི་ ཅི་ག། ॥ 233

कार्याक्षेपः स कायस्य मरणस्य निवर्त्तनात् ।
 तत्कारणमुपन्यस्य दारुणं जलदागमं ॥१३३॥

དེ་གྱུ་རྒྱ་འཇིན་ བགོད་པ་ བྱི།
 མི་བཟད་པ་ དག་ ཉེར་ བགོད་ བས།
 འབྲས་བྱ་ འཆི་བ་ བརྗོག་བའི་ཕྱིར།
 དེ་ནི་ འབྲས་བྱ་ འགོག་པ་འོ། ॥ 233

न चिरं मम तापाय तव यात्रा भविष्यति ।

यदि यास्यसि यातव्यमलमाशंकयात्र ते ॥१३४॥

གལ་ནི་ གཤེགས་ན་ གཤེགས་པར་ བཟོད་ །

ཁྱིད་ཀྱི་ བགྲོད་པས་ བདག་ལ་ བློ་ །

གཏུང་བ་ ཡུན་རིང་ འགྲུང་མི་འགྲུང་ །

འདི་ལ་ ཁྱིད་ནི་ དོགས་མི་འཚལ་ ॥ १३४

इत्यनुज्ञामुखेनैव कान्तस्याश्लिष्यते गतिः ।

मरणं सूचयन्त्येव सोऽनुज्ञाक्षेप उच्यते ॥१३५॥

ཞེས་པ་ འཆི་བ་ གསལ་བྱེད་པས་ །

ཇེས་གནང་ ཉིད་ཀྱི་ སྒོ་ནས་ བློ་ །

མཛོལ་བའི་ བགྲོད་པ་ འགོག་བྱེད་པ་ །

འདི་ནི་ ཇེས་གནང་ འགོག་པར་ བཟོད་ ॥ १३५

धनञ्च बहु लभ्यन्ते सुखं क्षेमं च वर्त्मनि ।

न च मे प्राणसं[19b]देहस्तथापि प्रिय मास्म गाः ॥१३६॥

རྣམ་ཞི་ མང་པོ་ རྟེན་ འགྲུང་ ཞིང་ །
 ལམ་དུ་ ཡང་ཞི་ བདེ་ ཞིང་ དགོ །
 བདག་སྒྲིག་ལ་ ཡང་ བྲེ་ཚོམ་མེད །
 རོན་ཀྱང་ མཛའ་པོ་ འགྲོ་མི་བྱ ༥ ॥ १३५

प्रत्याचक्षणया हेतून् प्रिययात्राविवन्धिन् ।
 प्रभुत्वेनैव रुद्धस्तत्प्रभुत्वाक्षेप ईदृशः ॥१३७॥

མཛའ་པོ་ འགྲོ་བར་ སྦྱོར་བ་ ཡི །
 གྱུ་ རྣམས་ དག་ ཞི་ རབ་བཤད་ནས །
 དབང་ཉིད་ ཀྱིས་ ཞི་ དེ་ འགྲོག་པ །
 འདི་འདྲ་ དབང་གིས་ འགྲོག་པ་འོ ༥ ॥ १३७

जीविताशा बलवती धनाशा दुर्बला मम ।
 गच्छ वा तिष्ठ वा कान्त स्वावस्था तु निवेदिता ॥१३८॥

བདག་ཞི་ གསོན་དེ་ སྦྱོབས་དང་ལྡན །
 རྣམ་གྱི་ བསམ་པ་ སྦྱོབས་ལྡན་མིན །

མཛེའ་བོ་ གཤེགས་ སམ་ བཞུགས་ལགས་སམ །
རང་གི་ གནས་སྐབས་ སྒྲོམ་པ་ ལགས ། ॥ १३५

असावनादराक्षेपो यदनादरवद्वचः ।
प्रियप्रयाणं रुन्धत्या प्रयुक्तमिह रक्तया ॥१३६॥

གང་སྤྱིར་ འདིར་ནི་ ཆགས་ལྷན་མས །
མཛེའ་བོའི་ བསྐྱོད་པ་ འགོག་བྱེད་ཅིང་ །
མ་གུས་བཞིན་དུ་ ཆོག་ སྒྲོར་བ །
འདི་ནི་ མ་གུས་པས་ འགོག་བའོ ॥ १३७

गच्छ गच्छसि चेत्कान्त पन्थानः सन्तु ते शिवाः ।
ममापि जन्म तत्रैव भूयाद्यत्र गतो भवान् ॥१४०॥

མཛེའ་བོ་ གལ་ཏེ་ གཤེགས་ན་ བཞུད །
ཁྱོད་ཀྱི་ ལམ་ནི་ ཤེས་གུར་ཅིག །
གང་དུ་ ཁྱོད་ནི་ གཤེགས་པ་ དེར །
བདག་ ཀྱང་ སྒྲེ་བ་ ཉིད་ གུར་ཅིག ॥ १४०

इत्याशीर्वचनाक्षेपो यदाशीर्वादवर्त्मना ।

स्वावस्थां सूचयन्त्यैव कान्तयात्रा निषिध्यते ॥१४१॥

दे०ङ्क० षै०स०वै०द०य०स० ग्री०स० षा० ।

र०स० षा० षा०स०स० षा०स० षा०स० ।

स०स० षा० षा०स० षा० षा०स० ।

दे०ङ्क० षै०स०वै०द० ग्री०स० षा०स० ॥ १८१

यदि सत्यैव यात्रा ते काप्यन्या मृग्यतां त्वया ।

अहमद्यैव रुद्धास्मि रन्ध्रापेक्षेण मृत्युना ॥१४२॥

षा०स० षा०स० षा०स० षा०स० षा०स० ।

षा०स० षा०स० षा०स० षा०स० षा०स० ।

षा०स० षा०स० षा०स० षा०स० षा०स० ।

दे०ङ्क० षै०स०वै०द० ग्री०स० षा०स० ॥ १८२

इत्येष [20a] परुषाक्षेपः परुषाक्षरपूर्वकम् ।

कान्तस्याक्षिप्यते यस्मात्प्रस्थानं प्रेमनिघ्नया ॥१४३॥

གང་ཕྱིར་ མཛེའ་བའི་ དབང་གུར་མས། །

མཛེའ་བའི་ བགྲོད་པ་འགོག་བྱེད་པ། །

ཆོག་རྩལ་ ཡི་གེ་ སྤྲོན་འགྲོ་ཅན། །

འདི་ནི་ རྩལ་ མོས་ འགོག་པ་འོ། ॥ ༡༦༣

गन्ता चेद्गच्छ तूर्णन्ते कर्णं यान्ति पुरा रवाः ।

आर्तबन्धुमुखोद्गीर्णाः प्रयाणप्रतिबन्धिनः ॥१४४॥

གལ་ཏེ་ གཤེགས་ན་ གུར་དུ་ བཞུད། །

ཕྱི་ནས་ གཉིན་ འདུན་ འབྲུགས་པའི་ཁས། །

བསྐྱགས་པའི་ཆ་ངེ་ འགྲོ་བ་ ཡི། །

གོགས་གུར་ ཁྱོད་ཀྱི་ རྩལ་ འོང་། ॥ ༡༦༤

साचिव्याक्षेप एवैष यदत्र प्रतिषिध्यते ।

प्रियप्रयाणं साचिव्यं कुर्वत्येकान्तरक्तया ॥१४५॥

གང་ཕྱིར་ འདིར་ནི་ མཐའ་གཅིག་དུ། །

ཆགས་མས་ གོས་ཉིད་ བྱེད་པ་ ཡིས། །

མཇའ་བའི་བཟོད་པ་ འགོག་པ་ འདི།

གྲོས་ཉིད་ ཀྲིས་ནི་ འགོག་པ་འོ། ༡༥

गच्छेति वक्तुमिच्छामि मत्प्रियं त्वत्प्रियैषिणी ।

निर्गच्छति मुखाद्वाणी मा गा इति करोमि किम् ॥१४६॥

བཞུད་ཅེས་ བྱིད་དགེས་ བཟོད་ འདོད་ཀྱང་།

བདག་ཉིད་ དགའ་བར་བྱེད་པའི་ ཆོག་།

མ་གཤེགས་ ཅེས་པ་ ཁ་ནས་ནི།

བྱུང་བར་ བྱུང་ལ་ བདག་ ཅི་ བྱེད་ ॥ ༡༥

यत्नाक्षेपस्त यत्नस्य कृतस्यानिष्टवस्तुनि ।

विपरीतफलोत्पत्तेरानर्थक्योपदर्शनात् ॥१४७॥

མི་འདོད་ དངོས་ལ་ འབད་བྱས་པས།

འབས་བྱ་ སྤྱན་ཅི་ལོག་ བསྐྱེད་པས།

དོན་མེད་ ཉི་བར་ བསྐྱེད་པའི་ སྤྱིར།

དེ་ནི་ འབད་པས་ འགོག་པ་འོ། ༡༥

क्षणदर्शनविघ्नाय पक्षमस्पन्दाय कुप्यतः ।

प्रेम्णः प्रयाणन्त्वं ब्रूहि मया तस्येष्टमिष्यते ॥१४८॥

ལྷན་ཅིག་ལྷ་བའི་ བོགས་བྱེད་བའི་ ।

རྩི་མ་ བསྐྱོད་བ་ལ་ ཁྱོ་བ་ ।

ཁྱོད་ཀྱིས་ མཛའ་བར་ འགོ་བ་ ལྷོས་ ।

བདག་ནི་ དེ་ཡི་ འདོད་བ་ འདོད་ ॥ १४८

अयं परवशाक्षेपो यत्प्रेमपरतन्त्र[20b]या ।

तया निबिध्यते यात्रेत्यस्यार्थस्योपसूचनात् ॥१४९॥

གང་ཕྱིར་ མཛའ་བའི་ བཞན་དབང་མ་ ।

དེ་ཡིས་ བསྐྱོད་བ་ འགོག་བྱེད་ཅིང་ ।

དོན་ འདི་ ཉེ་བར་གསལ་བྱེད་ ཕྱིར་ ।

འདི་ནི་ བཞན་དབང་ འགོག་བ་འོ་ ॥ १४९

सहिष्ये विरहं नाथ देह्यदृश्याञ्जनं मम ।

यदक्तनेत्राङ्गन्दर्पः प्रहन्तुं मां न पश्यति ॥१५०॥

མགོན་པོ་ འབྲེལ་བ་ བཟོད་པར་ བགྱི །
 བཀང་གིས་ མིག་ བསྐྱོས་ བདག་ལ་ནི །
 འདོད་པས་ བསྐྱུན་དུ་ མི་མཐོང་བའི །
 མཐོང་མིན་ མིག་སྐྱུན་ བདག་ལ་ སྐྱོལ ॥ 270

दुष्करं जीवनोपायमुपन्यस्योपरुध्यते ।
 पत्युः प्रस्थानमित्याहुरुपायाक्षेपमीदृशं ॥१५१॥

འཆོ་བའི་ཐབས་ ནི་ དཀའ་བ་དག །
 ཉི་བར་བཀོད་ནས་ བདག་པོ་ནི །
 འགྲོ་བ་ འགོག་པར་བྱེད་པའི་ ཕྱིར །
 འདི་འདྲ་ ཐབས་ ཀྱིས་ འགོག་པར་བཟོད ॥ 271

प्रवृत्तैव प्रयामीति वाणी वल्लभ ते मुखात् ।
 अयतापि त्वयेदानीम् मन्दप्रेम्णा ममास्ति किम् ॥१५२॥

རོ་བོ་ བྱིད་ཀྱི་ ཞལ་ནས་ ཆོག །
 བདག་ འགོ་ ཞེས་པ་ རེས་པར་བྱུང་ །

མཛེའ་བ་ དམན་བ་ ཁྱིད་ཀྱིས་ དེ།

མ་སྤྱོན་ན་ ཡང་ བདག་ལ་ཅི། ॥ १५३

रोषाक्षेपोयमुद्रिक्तस्नेहनिर्यन्त्रणात्मया ।

संरन्धया प्रियारब्धं प्रयाणं यन्निवार्यते ॥१५३॥

མཛེའ་བ་ སྤྱིས་བས་ མ་བསྐྱམས་བའི།

བདག་ཉིད་ ཁྱི་བས་ མཛེའ་བོ་ཡི།

འགྲོ་བ་ ཅིས་བ་ བསྐྱོག་བ་ གང་།

འདི་ནི་ ཁྱི་བས་ འགྲོག་བ་འོ། ॥ १५३

नाघ्रातं न कृतं कर्णे स्त्रीभिर्मधुनि नार्पितं ।

त्वद्दिषां दीर्घिकास्वेव विशीर्णञ्जीर्णमुत्पलं ॥१५४॥

མ་བསྐྱམས་ སུ་མའི་ན་བ་ལ།

མ་སྤྱིས་ ཆང་ལ་ མ་བདག་བར།

ཁྱིད་ཀྱི་ དག་ཡི་ ཆིང་ ཉིད་ཏུ།

ཡུལ་ སྤོན་པ་ ཟེགས་བར་གྱིར། ॥ १५४

असावनुक्रोशाक्षेपः सानुक्रोशमिवोत्पले ।

व्यावर्त्य कर्म तद्योग्यं शोच्यावस्थोपदर्शनात् ॥१५५॥

श्रीरुद्रैः वरुणः मर्त्यैः ऋद्धिमाय ।

देवैः देवैः मर्त्यैः मर्त्यैः मर्त्यैः मर्त्यैः ।

भुवः भुवः भुवः भुवः भुवः भुवः ।

भुवः भुवः भुवः भुवः भुवः भुवः ॥ १५५ ॥

अर्थो न संभृतः कश्चिन्न वि[21a]द्या काचिदर्जिता ।

न तपः संचितं किंचिद्रतश्च सकलं वयः ॥१५६॥

देवैः देवैः देवैः देवैः देवैः देवैः ।

देवैः देवैः देवैः देवैः देवैः देवैः ।

देवैः देवैः देवैः देवैः देवैः देवैः ।

देवैः देवैः देवैः देवैः देवैः देवैः ॥ १५६ ॥

असावनुशयाक्षेपो यस्मादनुशयोत्तरं ।

अथार्जुनादेव्यावृत्तिर्दर्शितेह गतायुषा ॥१५७॥

གང་ཕྱིར་ འདིར་ནི་ ཆོ་སོང་བས། །
 དོན་སྐྱབ་ ལ་སོགས་ འགོག་བ་ནི། །
 འགྱོད་པ་ གཙོ་བོར་ ལྷན་བྱེད་པ། །
 འདི་ནི་ འགྱོད་པས་ འགོག་བ་འོ། ॥ ३१७

किमयं शरदंभोदः किं वा हंसकदम्बकम् ।
 रुतस्रूपुरसंवादि श्रूयते तन्न तोयदः ॥१५८॥

ཅི་འདི་ ལྷན་གྱི་ཚུ་འཛིན་ བས། །
 ཡང་ན་ ངང་པའི་ཆོ་གས་སམ་ཅི། །
 སྐྱ་ནི་ ཀང་གཏུབ་གྱི་ འདྲ་བ། །
 བོས་པས་ དེ་ནི་ ཚུ་འཛིན་ མིན། ॥ ३१८

इत्ययं संशयाक्षेपः संशयो यन्निवर्त्यते ।
 धर्मेण हंससुलभेनास्पृष्टघनजातिना ॥१५९॥

ཆོས་འདི་ ངང་པ་ལ་ ཡོད་ཅིང་། །
 ལྷན་གྱི་ རིགས་ལ་ མ་རིག་པས། །

གང་ཞིག་ བེ་ཚོས་ རྒྱུ་བྱེད་པ།

འདི་ནི་ བེ་ཚོས་ འགོག་པ་ལོ། ༡༣༩

अमृतात्मनि पद्मानां द्वेष्टरि स्निग्धतारके ।

मुखेन्दौ तव सत्यस्मिन्नपरेण किमिन्दुना ॥१६०॥

བདུད་རྩི་འི་ བདག་ ཉིད་ བརྩ་ལ།

སྤང་ ཞིང་ རྒྱུ་མ་པའི་ ཏུ་ར་ག།

ཁྱེད་ གདོང་ རྒྱ་བ་ འདི་ ཡོད་ བཞིན།

རྒྱ་བ་ གཞན་གྱིས་ ཅི་ཞིག་ བྱ། ༡༤༠

इति मुख्येन्दुराक्षितो गुणान्गौणेन्दुवर्त्तिनः ।

तत्समानदर्शयित्वेति श्लिष्टाक्षेपस्तथाविधः ॥१६१॥

པལ་པའི་རྒྱ་བ་ལ་ བདེན་པ།

དེ་ མཚུངས་ ཡོན་ཏན་ བཟུན་བྱས་ནས།

གཙོ་བོའི་རྒྱ་བ་ འགོག་བྱེད་པ།

ནས་པ་ དེ་ལྟར་ སྤང་བས་ འགོག། ༡༤༡

चित्रमाक्रान्तविश्वोपि विक्रमस्ते न तृप्यति ।

कदा वा दृश्यते तृप्तिरुदीर्णस्य हविर्मु[21b]जः ॥१६२॥

ཐམས་ཅད་མཁན་ ཡང་ ཁྱིད་ཀྱི་ནི ॥

ནམ་གཞིན་ ཆོས་པ་ མེད་པ་ མཚར་ ।

ཡང་ན་ བསྐྱེག་བ་ འབར་བ་ལ།

ཆོས་པ་དག་ ནི་ ནམ་ཞིག་ མཐོང་ ॥ १६३

अयमर्थान्तराक्षेपः प्रक्रान्तोऽयं निवर्त्यते ।

विस्मयोऽर्थान्तरस्येह दर्शनात्तत्सधर्मणः ॥१६३॥

གང་ཕྱིར་ འདིར་ནི་ རོན་ གཞན་དག།

དེ་ཡི་ ཆོས་ མཚུངས་ བསྐྱེག་བྱས་ནས།

ཡ་མཚན་ ཆོས་པ་ འགོག་བྱེད་པ།

འདི་ནི་ རོན་ གཞན་ འགོག་པ་འོ། ॥ १६४

न स्तूयसे नरेन्द्र त्वं ददासीति कदाचन ।

स्वमेव मत्वा गृह्णन्ति यतस्त्वद्धनमर्थिनः ॥१६४॥

སྒྲིན་པ་པོ་ ཞེས་ བས་ཡང་ ཉི །
 མི་དབང་ ཁྱོད་ལ་ མི་བསྟོད་དེ །
 བང་ཕྱིར་ སྒྲོང་བས་ ཁྱོད་ཀྱི་མོར །
 རང་གི་ ཉིད་ཏུ་ བསམས་ནས་ ལེན ༥ ༡༩༩

इत्येवमादिपक्षेपो हेत्वाक्षेप इति स्मृतः ।
 अनयैव दिशान्येपि विकल्पाः शक्यमूहितुं ॥ १६५ ॥

ཅེས་པ་ ལ་སོགས་ འགོག་པ་ནི །
 ལྷུས་ འགོག་པ་ ཞེས་ བཤད་པ་སྟེ །
 ཕྱོགས་ འདི་ཉིད་ཀྱིས་ བས་པར་རྟོག །
 བཞུན་པ་ དག་ ཀྱང་ དབག་པར་བྱས ༥ ༢༠༠

शेषः सौथान्तरन्यासो वस्तु प्रस्तुत्य किञ्चन ।
 तत्साधनसमर्थस्य न्यासो योन्यस्य वस्तुनः । १६६ ॥

བང་ཞིག་ དངོས་ འགའ་ རབ་བཞེད་ནས །
 དེ་ཡི་ སྒྲུབ་མེད་ བྱས་པ་ཅན །

དངོས་པོ་ གཞན་དག་ འགོད་པ་དེ །

དོན་གཞན་ བཀོད་པར་ ཤེས་པར་བྱ ། ༡༩༩

विश्वव्यापी विशेषस्थः श्लेषाविद्धो विरोधवान् ।

अयुक्तकारी युक्तात्मा युक्तायुक्तो विपर्ययः ॥१६७॥

ཀུན་ཁྱབ་ ཁྱད་པར་ལ་ གནས་ དང་ །

སྐྱར་བ་ཅན་ དང་ འགལ་བ་ཅན །

མི་འོས་བྱེད་ དང་ འོས་པའི་བདག །

འོས་དང་ མི་འོས་ བརྗེག་པ་འོ ། ༡༩༠

इत्येवमादयो भेदाः प्रयोगेष्वस्य लक्षिताः ।

उदाहरणमालैषां रूपव्यक्त्यै निदर्श्यते ॥१६८॥

འདི་ཡི་ དབྱེ་བ་ དེ་ལྟ་ སྟོགས །

སྐྱོར་བ་ རྣམས་ལ་ རབ་དུ་མཚོན །

འདི་རྣམས་ རང་བཞིན་ གསལ་བྱའི་སྤྱིར །

དབྱར་ བརྗེད་ སྤང་བ་ བསྐྱན་པར་བྱ ། ༡༩༡

भगवन्तौ जगन्नेत्रे सूर्यचन्द्रमसावपि ।

पश्य गच्छत प[22a]वास्तं नियतिः केन लङ्घ्यते ॥१६६॥

ལེགས་ལྷན་ འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐལ། །

ཉི་མ་ ཏང་ནི་ རྒྱ་བ་ ཡང་ །

ནུབ་པར་གྱུར་བ་ ཉིད་ལ་ ལྟོས། །

ངེས་པ་ལ་ བློ་ སྤྲུལ་ཡིས་ འགོངས། ॥ १७०

पयोमुचः परीतापं हरन्त्येते शरीरिणां ।

नन्वात्मलाभो महतां परदुःखोपशान्तये ॥१७०॥

ལྷ་འཛོན་ འདི་དག་ ལུས་ཅན་ གྱི། །

ཡིངས་སྤྲུལ་གདུང་བ་ འཕྲོག་པར་བྱེད། །

ཆེན་པོ་རྣམས་ ཀྱིས་ བདག་ ཐོབ་ གྲགས། །

གཞན་ གྱི་ སྤྲུལ་བསྐྱེད་ བློ་ སྤྲུལ་བྱེད། ॥ १७०

उत्पादयति लोकस्य प्रीतिं मलयमारुतः ।

तनु दाक्षिण्यसम्पन्नः सर्व्वस्य भवति प्रियः ॥१७१॥

མ་ལ་ཡ་ཡི་ རྒྱུང་གིས་ བློ་མེད་ །
 འཇིག་རྟེན་ དགའ་བ་ རྒྱུད་པར་བྱེད་ །
 རྒྱུ་ལྷོ་རྒྱུ་ དང་ ཡང་དག་ལྷན་ །
 རྒྱུ་གྱི་ རྒྱུང་རྒྱུ་ མ་ཡིན་ནམ་ ॥ ༡༧༧

जगदाह्लादयत्येष मलिनोपि निशाकरः ।
 अनुगृह्णाति हि परान् सदोषोपि द्विजेश्वरः ॥१७२॥

མཚན་མོར་བྱེད་ འདི་ རི་མ་ དང་ །
 ལྷན་ཡང་ འགྲོ་བ་ དགའ་བ་རྒྱུད་ །
 བཞིས་རྒྱུས་དབང་པོ་ རྒྱུན་ལྷན་ ཡང་ །
 བཞུན་དག་ རིས་སུ་འཇིན་པར་བྱས་ ॥ ༡༧༢

मधुपानकलात्कण्ठाग्निर्गतोप्यलिनां ध्वनिः ।
 कटुर्भवति कर्णस्य कामिनां पापमीदृशम् ॥१७३॥

རྒྱུང་རྟེ་ འཕྱངས་པའི་ མགྲིན་ ལྷན་ ལས་ །
 རྒྱུང་བ་ རྒྱུང་པའི་ རྒྱུ་དག་ རྒྱུང་ །

ན་བར་ ཚུབ་པ་ ཉིད་ འགྱུར་བ།
 འདྲི་ལྡན་ རྣམས་ཀྱི་ སྒྲིག་ འདི་འདྲ། ॥ ११३

अयं मम दहत्यङ्गमम्मोजदलसंस्तरः ।
 हुताशनप्रतिनिधिर्दाहात्मा ननु युज्यते ॥१७४॥

ཐུ་སྒྲིམ་འདབ་མའི་མལ་སྒྲན་ འདིས།
 བདག་གི་ ལུས་ འདི་ གཏུང་བར་བྱེད།
 སྒྲིག་པའི་ བདག་ ཉིད་ བསྒྲིག་ཟེ་ དང་།
 འདྲ་བས་ རིགས་པ་ མ་ཡིན་ རྣམ། ॥ ११४

क्षिणोत्तु कामं शीतांशुः किं वसन्तो दुनोति मां ।
 मलिनाचरितं कर्म सुरभेर्नन्वसाम्प्रतम् ॥१७५॥

བསྐལ་ཟེར་ཅན་གྱིས་ རྣམས་བྱེད་ མེད།
 དབྱིང་ ཉི་ ཅི་ལ་ གཏུང་།
 དྲི་མ་ བའི་ ལས།
 དག་ མེན་ནས། ॥ ११५

कु[22b]मुदान्यपि दाहाय किमङ्ग कमलाकरः ।

न हीन्दुगृहेष्वग्रेषु सूर्यगृहो मृदुर्भवेत् ॥१७६॥

गु'सुन'सुन' अ' स'स'सुन' ।

स'स'स'सुन'स'स' स'स'स'सुन' ।

स'स'स' स'स'स'स' स'स'स'स' ।

स'स'स' स'स'स' स'स'स'स' ॥ १७७ ॥

शब्दोपात्ते प्रतीते वा सादृश्ये वस्तुनोर्द्वयोः ।

तत्र यद्भेदकथनं व्यतिरेकः स कथ्यते ॥१७८॥

स'स'स'स'स'स' स'स'स'स' ।

स'स'स' स'स'स' स'स'स'स' ।

स'स' स'स'स' स'स'स' ।

स'स' स'स'स'स' स'स' स'स' ॥ १७९ ॥

धैर्यमाहात्म्यलावण्यप्रमुखैस्त्वमुदन्वतः ।

गुणैस्तुल्योसि भेदस्तु वपुषैवेदशेन ते ॥१८०॥

བདན་ བང་ ཆེ་བའི་ བདག་ཉིད་བང་ །
 ལུ་བ་ཏུ་ སྒྲིགས་ ཡོན་དན་གྱིས་ །
 ཁྱོད་བང་ གྲུ་མཚོ་ མཚུངས་ བ་དད་ །
 ཁྱོད་ལུས་ འདི་འདྲ་ ཉིད་ ཀྱིས་སོ ༥ ॥ ११८

इत्येकव्यतिरेकोयं धर्मेणैकत्र वर्तिना ।
 प्रतीतिविषयप्राप्तेर्भेदस्योभयवर्त्तिनः ॥१७६॥

གཅིག་ལ་ གནས་བའི་ཆོས་ ཀྱིས་ནི །
 གཉི་ག་ལ་ གནས་ བ་དད་ དག །
 ཉིགས་བའི་ ལུལ་དུ་གྱུར་བའི་ སྤྱིར་ །
 འདི་ནི་ གཅིག་གི་ རྩོག་བ་ཅན་ ॥ ११९

अभिन्नवेलौ गम्भीरावम्बुराशिर्भवानपि ।
 असावञ्जनसङ्काशस्त्वन्तु चामीकरच्छविः ॥१८०॥

རུ་ཡི་ཕང་པོ་དག་ བང་ ཁྱོད་ །
 མཚུངས་ ལས་ མི་འདྲ་ ཟབ་བ་སྟེ །

འདི་ནི་ མིག་སྒྲན་ དང་ མཚུངས་ལ །

ཁྱིད་ནི་ གསེར་གྱི་ མདོག་ཅན་ནི། ༡༥

उभयव्यतिरेकोयमुभयोर्भेदकौ गुणौ ।

काण्यं पिशंगता चोभौ यत्पृथग्दर्शिताविह ॥१८१॥

གང་སྤྱིར་ འདིར་ནི་ གཉི་ག་ཡི །

འབྱེད་བྱེད་ ཡོན་ཏན་ བག་པོ་ དང་ །

སེར་པོ་དག་ནི་ བ་དད་ བསྒྲན་ །

འདི་ནི་ གཉི་གའི་ རྩོག་པ་ཅན། ༡༥

त्वं समुद्रश्च दुर्वारौ महासत्त्वसतेजसौ ।

इयता युवयोर्भेदः स ज[23a]लात्मा पटुर्भवान् ॥१८२॥

ཁྱིད་དང་ གྱ་མཚོ་ ཏུ་བླ་རོ །

མཏུ་སྒྲན་ ཏི་ཇོ་ བཅས་ །

འདི་ཡིས་ ཁྱིད་ གཉིས་ བ་དད་དེ །

དེ་ནི་ རྩ་བདག་ ཁྱིད་མཁས་སོ། ༡༥

स एष श्लेषरूपत्वात् सश्लेष इति गृह्यतां ।
साक्षेपश्च सहेतुश्च दृश्यते तदपि द्वयं ॥१८३॥

འདི་ནི་སྤྱད་བའི་ཚུལ་ལྟ་བུར་ །
སྤྱད་བ་ཅན་ ཞེས་ གཞུང་བར་མཛོད་ །
འགོག་བ་ཅན་ དང་ གཏན་ཆོག་ས་ཅན་ །
གཉིས་པོ་ དེ་ཡང་ བསྟན་པར་བྱ། ॥ १८३

स्थितिमानपि धीरोपि रत्नानामाकरोपि सन् ।
तव कक्षां न यात्येव मलिनो मकरालयः ॥१८४॥

ལུགས་དང་ལྟ་ ཞིང་ བདན་པ་ དང་ །
རིན་ཆེན་འགྲུང་གནས་ ཡིན་ མོད་ ཀྱང་ །
དེ་མ་ལྟ་བ་ རྒྱ་སྟོན་གནས་ །
ཁྱོད་ཀྱི་འགན་རྒྱར་འགྲུང་མ་ཡིན། ॥ १८४

वहन्नपि महीं कृत्स्नां सशैलद्वीपसागराम् ।
भर्तृभावाद्भुजंगानां शेषस्त्वत्तो निरूप्यते ॥१८५॥

རི་སྒྲིང་གྱ་མཚོར་ བཅས་པ་ཡི།
 ས་གཞི་ མཐའ་དག་ འཛིན་ མོད་ཀྱང་།
 ལག་འགྲོ་ནམས་ ཀྱི་ རིར་ བྱར་ ལྱིར།
 ལྷག་མ་ཅན་ནི་ ཁྱོད་པས་དཔན། ॥ ༡༤༥

शब्दोपादानसादृश्यो व्यतिरेकोयमीदृशः ।
 प्रतीयमानसादृश्योप्यस्ति सोनुविधीयते ॥१८६॥

ལྷ་དག་ འཆུག་པར་ མཚུངས་པ་ཡི།
 ལྷག་པ་ཅན་ནི་ འདི་འདྲ་སྟེ།
 རྟོགས་པར་བྱར་པ་ མཚུངས་པ་ ཡང་།
 ཡོད་པ་ དེ་ནི་ རིས་སུ་སྒྲུབ། ॥ ༡༤༦

त्वन्मुखङ्कमलं चेति द्वयोरप्यनयोर्भिदा ।
 कमलं जलसंगरोहि त्वन्मुखं त्वदुपाश्रयं ॥१८७॥

ཁྱོད་ཀྱི་ གཤོང་དང་ བསྐྱེ།
 འདི་ གཉིས་ཀྱི་ ནི་ ཁྱད་པར་ ཡང་།

པ་སྒྲི་ཐུ་ལས་སྒྲིས་པ་ དང་ ।

ཁྱིེ་གཞོང་ཁྱིེ་ལ་བརྟེན་པ་ལོ ॥ ༡༥༧

अभ्रविलासमस्पृष्टमदरागम् मृगेषणं ।

इदन्तु नयनद्वंद्वं तव तद्गुणभूषितम् ॥१८८॥

རི་བྲགས་མིག་ལ་སྒྲིས་སྒྲིག་ དང་ ।

ཁྱིས་པའི་དམར་བས་རིག་པ་མེད་ ।

ཁྱིེ་གྱི་མིག་ནི་གཉིས་པོ་འདི་ ।

ཡོན་ཏན་དེ་དག་ཉིད་གྱིས་བརྟེན ॥ ༡༥༨

पूर्वस्मिन्नेदमात्रोक्तिरस्मिन्नाधिक्यदर्श[23b]नं ।

सादृश्यव्यतिरेकश्च पुनरन्यः प्रदर्श्यते ॥१८९॥

སྒྲུ་མར་དབྱེ་བ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་ ।

འདིར་ནི་ལྷག་པ་ཉིད་བསྟན་ཏི་ ।

སྒྲུར་ཡང་མཚུངས་པའི་ལྷོག་པ་ཙན་ ।

གཞན་དག་རབ་ཏུ་བསྟན་པར་བྱ ॥ ༡༥༩

त्वन्मुखम्पुण्डरीकश्च कुल्ले सुरभिगन्धिनी ।

भ्रमद्भ्रमरमम्भोजं लोलदृष्टि मुखन्तु ते ॥१६०॥

सुतेऽग्रे गदेऽनं वनं वनं वनं ।

सुतेऽग्रे गदेऽनं वनं वनं वनं ।

वनं वनं वनं वनं वनं ।

सुतेऽग्रे गदेऽनं वनं वनं वनं ॥ १७० ॥

चन्द्रोयमम्बरोत्तंसो हंसोयन्तोयभूषणं ।

नभो नक्षत्रमालीदमिदमुत्कुमुदम्पयः ॥१६१॥

वनं वनं वनं वनं वनं ।

वनं वनं वनं वनं वनं ।

वनं वनं वनं वनं वनं ।

वनं वनं वनं वनं वनं ॥ १७० ॥

प्रतीयमानशैक्यादिसाम्ययोर्वियदम्भसोः ।

कृतः प्रतीतशुद्धयोश्च भेदोस्मिन्चन्द्रहंसयोः ॥१६२॥

འདྲིར་ བློ་བ་ རང་པ་ དག །
 དགར་བ་ཉིད་ རོགས་ རྟོགས་པ་ དང་ །
 མཁའ་དང་ རྩ་ བློ་དག་པར་ ཡང་ །
 རྟོགས་པར་ མཚུངས་པའི་ དབྱེ་བ་ བྱས ༥ ༡༩༢

पूर्वत्र शब्दवत्साम्यमुभयत्रापि भेदकम् ।
 भृङ्गनेत्रादि तुल्यन्तत्सादृशव्यतिरेकता ॥१९३॥

རྩ་མ་ལ་ བློ་བ་ རྩ་བ་ མཚུངས །
 བ་ཉི་ག་ ལ་ ཡང་ ཐ་དད་ དབྱེ །
 བྱང་བ་ རིག་ལ་ རོགས་པ་ མཚུངས །
 དེ་བྱིར་ མཚུངས་པའི་ རྟོགས་པ་ཅན ༥ ༡༩༣

अरत्नालोकसंहार्यमवार्य सूर्यरश्मिभिः ।
 दृष्टिरोधकरं यूनां यौवनप्रभवन्तमः ॥१९४॥

རིན་ཆེན་ རྒྱང་བས་མི་འཕྲོག་ ཅིང་ །
 ཉི་མའི་འོད་ཀྱིས་ མི་རྫོག་པ་ །

ལང་ཚོ་ ལས་ གུང་ ན་ རུང་གི །
 མུན་པས་ ལྷ་བ་འགོག་པར་བྱེད ༥ ॥ १०८

सजातिव्यतिरेकोयन्तमोजातेरिदन्तमः ।
 दृष्टिरोधितया तुल्यं भिन्नमन्यैरदर्शयत् ॥१६५॥

མུན་པའི་རིགས་ལས་ མུན་པ་ འདི །
 ལྷ་བ་འགོག་པ་ ཉིད་ ཀྲིས་ མཚུངས་ །
 གཞན་དག་གིས་ ཉི་ བ་དད་ བསྟན །
 འདི་ནི་ རིགས་མཐུན་ལྷོག་པ་ཅན ༥ ॥ १०९

प्रसिद्धहेतुव्यावृत्त्या यत्किञ्चित्कारणान्त[24a]रं ।
 यत्र स्वाभाविकत्वं वा विभाव्यं सा विभावना ॥१६६॥

རབ་དུ་བྲགས་པའི་ གྲུ་བ་ཆོག་ནས །
 གང་ཞིག་ གྲུ་ གཞན་ རུང་ཟད་དམ །
 གང་དུ་ རང་གི་ ངོ་བོ་ ཉིད །
 མུན་པ་ དེ་ནི་ མྱིད་པ་ཅན ༥ ॥ ११०

अपीतक्षीवकादम्बमसंमृष्टामलाम्बरं ।

अप्रसादितसूक्ष्माम्बु जगदासीन्मनोहरम् ॥१६७॥

स'रसु'र'स' सु'र'स'र' ॥ १६७ ॥

स'सु'र'स'र' स'र'स'र' ॥ १६७ ॥

सु'र'स'र' स'सु'र' सु'र'स'र' ॥ १६७ ॥

र'स'र'स'र' र'स'र'स'र' ॥ १६७ ॥

अनञ्जितासिता दृष्टिर्भूरनावर्जिता नता ।

अरञ्जितारुणश्चायमधरस्तव सुन्दरि ॥१६८॥

सु'र'स'र'स'र'स'र' ॥ १६८ ॥

स'र'स'र' स'र'स'र' ॥ १६८ ॥

र'स'र'स'र'स'र' ॥ १६८ ॥

स'र'स'र'स'र'स'र' ॥ १६८ ॥

यदपीतादिजन्यं स्यात् क्षीवत्वाद्यन्यहेतुकं ।

अहेतुकञ्च तस्येह विवक्षेत्यविरुद्धता ॥१६९॥

གང་ཕྱིར་ མ་འབྲུངས་ ལ་སོགས་ རྒྱུས།

རྒྱུས་པ་ཉིད་ སོགས་ གྱུ་གཞན་ཅན།

གྱུ་མེད་ དག་ཀྱང་ བཞིན་ འདོད་པ།

དེ་ལ་ འདིར་ནི་ འགལ་བ་མེད། ॥ ༢༠༠

वक्तुं निसर्गसुरभि वपुरव्याजसुन्दरं ।

अकारणरिपुश्चन्द्रो निर्निमित्तसुहृत्स्मरः ॥२००॥

རང་བཞིན་ གྱིས་ནི་ ཁ་ དི་ཞིས།

ཆོལ་མེད་པར་ཡང་ ལུས་པོ་ མཛོས།

གྱུ་མེད་ དག་ཏུ་ རྒྱ་བ་ དག།

གྱུ་མཚན་མེད་པར་ འདོད་པ་ གྲོགས། ॥ ༢༠༠

निसर्गादिपदैरत्र हेतुः साक्षान्निवर्तितः ।

उक्तञ्च सुरभित्वादिफलं तत्सा विभावना ॥२०१॥

རང་བཞིན་གྱི་སོགས་ ཆོག་གིས་ འདིར།

གྱུ་ནི་ དངོས་སུ་ རབ་བརྒྱུག་ ཅིང་།

རི་ཞིས་ ཉིད་ མོགས་ འབྲས་བུ་ བཟློད་ །

དེ་ཕྱིར་ དེ་ནི་ སྤྱིད་པ་ཅན་ ॥ ३०१

वस्तु किञ्चिदभिप्रेत्य तत्तुल्यस्यान्यवस्तुनः ।

उक्तिसंक्षिप्तरूपत्वात् सा समासोक्तिरिष्यते ॥२०२॥

དངོས་པོ་ འགའ་ལ་ བསམས་བྱས་ནས་ །

དེ་དང་ མཚུངས་པའི་དངོས་པོ་གཞན་ །

བསྒྲུས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ བཟློད་བྱེད་པ་ །

དེ་ནི་ བསྒྲུས་པ་ བཟློད་པར་ འདོད་ ॥ ३०२

[24b]पिबन्मधु यथाकामं भ्रमरः फुल्लपङ्कजे ।

अप्यसन्नद्धसौरभ्यं पश्य चुम्बति कुङ्कुलं ॥२०३॥

བྱང་པ་ ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་ །

བདུ་ བྱས་ལ་ སྤྱང་ཅི་ འཕྱངས་ །

རི་ཞིས་ བྱས་པ་མ་ཡིན་ ཡང་ །

མེ་དྲོག་ཁ་ས་བྱེ་ སྤྱོད་ ལྷོས་ ॥ ३०३

इति प्रौढाङ्गनाचन्द्ररतिलोलस्य रागिणः ।

कस्याञ्चिदिह बालायामिच्छावृत्तिर्विभाव्यते ॥२०४॥

ऊणसः पूरु सुदः खेदः दः सः य ।

दणदः वदेः केः दणसः वडेदः सः दण ।

सुः खेः दणदः जेणः दणः यः यदः ।

ददेदः सः दयेयः सः सुदः वदः सुदः ॥ ३००

विशेष्यमात्रमिन्नापि तुल्याकारविशेषणा ।

अस्त्यसावपराप्यस्ति मिन्नामिन्नविशेषणा ॥२०५॥

सुदः वदः उरुः उरुः सः ददः उदः ।

सुदः वदः रुदः सः सुदः वदः ददः यदः ।

सुदः वदः सः ददः सः ददः खेदः ।

ददेदः सः वदः सः दणः यदः यदः ॥ ३०१

रूढमूलः फलभरैः पुष्पाञ्जनिशमर्थिनः ।

सान्द्रच्छायो महावृक्षः सायमासादितो मया ॥२०६॥

ཅ་བདུན་ འབྲས་བུའི་ ཁྱེས་གྱིས་ བློ་
 སྒྲིལ་ནས་ ཏྲུ་ཏྲུ་ རྒྱས་པར་བྱེད་ །
 གྲིབ་མ་ རྒྱུ་མ་པའི་ རྒྱུ་མ་པ་ཆེ་ །
 འདི་མི་ བདག་གིས་ ཡང་དག་ ཐོབ་ ॥ ༢༠༩

अनल्पविटपाभोगः फलपुष्पसमृद्धिमान् ।
 सच्छायः स्थैर्यवान्दैवादेव लब्धो मया द्रुमः ॥२०७॥

ཡལ་གའི་ བྱིན་ནི་ མི་རུང་ཞིང་ །
 མེ་ཏོག་ འབྲས་བུ་ པན་སྒྱུ་མ་ཆོག་མས་ །
 དམ་པའི་ གྲིབ་བསེལ་ བདུན་ལྷན་པའི་ །
 ཤིང་འདི་ བདག་གིས་ སྐལ་བས་ རྒྱུད་ ॥ ༢༠༨

उभयत्र पुमान्काश्चिद्वृक्षत्वेनोपवर्णितः ।
 सर्वे साधारणा धर्माः पूर्वत्रान्यत्र तु द्वयं ॥२०८॥

གཉི་ག་ ལ་ ཡང་ རྒྱས་བུ་འགྲེལ་ །
 རྒྱུ་མ་པ་ཉིད་ གྱིས་ ཉེ་བར་བསྐྱེད་ །

ཆོས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ལ།

ཐུན་མེད་གཞན་ལ་ཀྱང་པ་གཉིས་॥ ༢༠༤

निवृत्तव्यालसंसर्गो निसर्गमधुराशयः ।

अयमम्भोनिधिः कष्टङ्कालेन परिशोष्यते ॥२०६॥

སྒྲུབ་པ་ལྟར་འགྲོགས་པ་དང་སྒྲུབ་ཞིང་།

རང་བཞིན་གྱིས་ནི་མངར་བའི་གཞི།

ཀྱེས་སྒྲུབ་ཡི་གཏོར་འདི་ནི།

དུས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད་པར་འགྱུར་॥ ༢༠༥

इत्यपूर्वसमाप्तोक्तिः[25a] पूर्वधर्मनिवर्तनात् ।

समुद्रे तत्समानस्य पुंसो व्यावृत्तिसूचने ॥२१०॥

གྲུབ་མཚེ་ལ་ནི་དེ་མཚུངས་པ།

སྒྲུབ་ཐུང་ཁྲོག་པ་གསལ་བྱེད་ཅིང་།

སྒྲུབ་འཇོག་ནི་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར།

འདི་ནི་སྒྲུབ་མེད་བསྐྱེད་པར་བཞིན་॥ ༢༠༦

विवक्षा या विशेषस्य लोकसीमातिवर्त्तिनी ।

असावतिशयोक्तिः स्यादलंकारोत्तमा यथा ॥२११॥

ཁུད་པར་གྱི་ནི་བཞིན་འདོད་གང་ ।

འཛིག་རྟེན་མཚམས་ལས་གྲལ་གྱུར་པ་ ।

ཐུལ་དུ་བྱུང་བར་བཞིན་པ་འདི་ ।

གྲུག་གྱི་དམ་པ་ཡིན་རྟེ་དགེར་ ॥ ३२२

मल्लिकामालभारिण्यः सर्वार्द्धीनार्द्रचन्दनाः ।

क्षोमवत्यो न लक्ष्यन्ते ज्योत्स्नायामभिसारिकाः ॥२१२॥

མཁྲི་ཀླ་ཡི་སྤང་ཚོགས་ཅན་ ।

ལུས་ཀྱན་བྱུང་བའི་ཅན་གྲལ་གྱེར་ ।

དཀར་བའི་གོས་ཅན་མངོན་འགྲོ་མ་ ।

ཟླ་བའི་འདོད་ལ་མཚོན་མ་ཡིན་ ॥ ३२३

चन्द्रातपस्य बाहुल्यमुक्तमुत्कर्षवत्तथा ।

संशयातिशयादीनां व्यक्त्य किञ्चिन्निदर्शयते ॥२१३॥

ལྷ་བའི་ འོད་ནི་ ལྷ་ག་པ་ ཉིད།

ཁྱད་འཕགས་ལྷན་ བཟོད་ དེ་བཞིན་དུ།

གེ་ཚེས་ སྤུང་བྱང་ ལ་སོགས་ ཀྱང་།

གསལ་ སྤྱིར་ ཟུང་ཟད་ བསྟན་པར་བྱ། ॥ ३१३

स्तनयोजर्जनस्यापि मध्ये मर्ध्यं प्रिये तव ।

अस्ति नास्तीति संदेहो न मेद्यापि निवर्त्तते ॥२१४॥

དགའ་མ་ ཁྱོད་ཀྱི་ ལྷ་མ་ དང་།

དབྱི་ཡི་ བར་ན་ སྐད་པ་ བྱི།

ཡོད་ དང་ མེད་ ཅས་ བདག་གི་ བྱི།

གེ་ཚེས་ ད་དུང་ ལྷ་ག་མ་གྱུར། ॥ ३१४

निर्णेतुं मध्यमस्तीति शक्यन्तव नितम्बिनि ।

अन्यथानुपपत्त्यैव पयोधरभरस्थितेः ॥२१५॥

ནི་དཔྱི་ནི་ ཁྱོད་ ལ་ བྱི།

སྐད་པ་ ཡོད་ ཅས་ དེས་པར་བྱས།

འོ་མ་འཛིན་པའི་བྱུང་བ་གནས་པ།

ནས་པ་གཞན་དུ་སླིད་མ་ཡིན། ॥ ३१४

अहो विशालम्भूपालभुवनत्रितयोदरं ।

माति मातुमशक्योपि यशोराशिर्यदत्र ते ॥२१६॥

བྱོད་ཀྱི་གྲགས་པའི་སྤང་པོ་ནི།

དཔག་ནས་མིན་ཡང་འདིར་ཤོང་བ།

ས་སྤྱོད་སླིད་པ་གསུམ་གྱི་ནི།

ཁོངས་དག་ཨོ་མ་ཤིན་དུ་ཡངས། ॥ ३१७

अलंकारान्तराणा[25b]मप्याहुरेकं परायणं ।

वागीशमहितामुक्तिमिमामतिशयाह्वयाम् ॥२१७॥

ངག་གི་དབང་པོས་མཆོད་བྱུང་བ།

སྤང་བྱུང་ཞེས་བྱ་བཞིན་པ་འདི།

བྱོན་ནི་གཞན་པ་ནས་ཀྱི་ཡང་།

གཅིག་སུ་དཔྱད་གཉིན་ཉིད་དུ་བཞིན། ॥ ३१८

अन्यथैव स्थिता वृत्तिश्चेतनस्येतरस्य वा ।
अन्यथोत्प्रेक्ष्यते यत्र तामुत्प्रेक्षां विदुर्यथा ॥२१८॥

सोमसः ह्यक् रमा मम उमा मेसः ग्रेस ।
कमः सः मल्लः दुः मल्लः सः ह्य ।
मलः दुः कमः मल्लः सः ह्य ।
देवः सः ह्यः दुः देवः सः ह्य ॥ ३२८

मध्यन्दिनार्कसन्तप्तः सरसीं गाहते गजः ।
मन्ये मार्तण्डगृहाणि पद्मान्युद्धतुमुत्सुकः ॥२१९॥

देवः मलः उमा मम मल्लः सः ह्य ।
मलः सः रमा मे मल्लः सः ह्य ।
देवः सः ह्यः मल्लः सः ह्य ।
मल्लः सः ह्यः मल्लः सः ह्य ॥ ३२९

स्नातुं पातुं विसान्यतुं करिणो जलगाहनम् ।
तद्वैरनिष्क्रयायेति कविनोत्प्रेक्ष्य वर्ण्यते ॥२२०॥

བླ་ས་དང་ བདུང་དང་ བད་ཅ་ དག །
 བཟའ་ སྤྱིར་ ལག་ལྷན་ ལུང་འཇུག་པ།
 དེ་ནི་ ཁོན་ལན་ ལྷན་ སྤྱིར་ཞེས།
 ལྷན་ངག་སྐུམ་གྱིས་ རབ་བདག་ས་ བཟོད་ ॥ ३३

कर्णस्य भूषणमिदं मदायतिनिरोधिनः ।
 इति कर्णोत्पलं प्रायस्तव दृष्ट्या विलङ्घ्यते ॥२२१॥ .

འདི་ནི་ བདག་གི་རིང་བ་དག །
 འགོག་བྱེད་ རྒྱ་བའི་སྒྲན་ ཞེས་ དེ།
 བྱེད་གྱི་ མིག་གིས་ རྒྱ་བ་ཡི།
 ལྷུང་ལ་ དག་ལ་ འགོངས་པ་ འདྲ ॥ ३३

अपाङ्गभागपातिन्या दृष्टेरंशुभिरुत्पलं ।
 स्पृश्यते वा नचैवन्तु कविनोत्प्रेक्ष्य कथ्यते ॥२२२॥

མིག་ཁུར་ ཆར་ བྱི་ ལྷུང་གུར་པ།
 མིག་གི་འོད་གྱིས་ ལྷུང་ལ་ ཡི།

རེག་གས་ མིན་ ཡང་ ལྷན་ངག་སམན །

དེ་ལྷར་ རབ་དུ་བདགས་དེ་ བཟློང་ ॥ ३३३

लिम्पतीव तमोद्भानि वर्षतीवांजनं नभः ।

इतीदमपि भूयिष्ठमुत्प्रेक्षालक्षणान्वितं ॥२२३॥

སན་བ་ ལུས་ ལ་ འབྲུག་བ་ བཞིན་ །

སམའ་ནི་ མིག་སྒྲན་ ཆར་འབབས་ བཞིན་ །

ཞེས་འདི་ ཡང་ རོ་ རབ་རྟོག་གི་ །

སཚན་ཉིད་ལྷན་བ་ ཤེན་དུ་ མང་ ॥ ३३३

केवांचिदुपमाभ्रान्ति[26a]स्विश्रुत्येह जन्यते ।

नोपमानं तिङन्तेनेत्यतिक्रम्याप्तभाषितं ॥२२४॥

འདིར་ནི་ བཞིན་གྱི་སྒྲ་ཡིས་ འགའ་ །

དྲིང་ ཡི་ མཐའ་ ཡིས་ དབེ་ མ་ ཡིན་ །

ཞེས་བ་ ཡིད་ཆེས་ གསུངས་ འདས་ནས་ །

དབེ་ཉིད་དུ་ བི་ འབྲུལ་བ་ སྒྲེ ॥ ३३४

उपमानोपमेयत्वं तुल्यधर्मव्यपेक्षया ।

लिम्पतेस्तमसश्चासौ धर्मः को नु समीक्ष्यते ॥२२५॥

दसिं ददं दसिं द्रुतिं ददं किं ।

सकुलसं ददि कसं दं कुलसं ददं न ।

द्रुगं ददं किं सनं दं ।

कसं ददि सनं ददं ददं न ॥ २२५

यदि लेपनमेवेष्टं लिम्पतिर्नाम कोपरः ।

स एव धर्मो धर्मी चेत्यनुन्मत्तो न भाषते ॥२२६॥

ददं ददं द्रुगं ददं ददं किं ।

द्रुगं ददं द्रुगं ददं ददं किं ।

ददं ददं कसं ददं कसं ददं ।

कुलसं ददं सनं ददं सनं ददं ॥ २२६

कर्त्ता यद्युपमानं स्यान्न्यग्भूतोसौ क्रियापदे ।

स्वक्रियासाधनव्यग्रे नालमन्यद्वयपेक्षितुं ॥२२७॥

གལ་ཏི་ བྱེད་པ་ དཔེ་ ཡིན་ བ །
 བྱ་ཚིག་ ལ་ འདི་ དབང་བྲལ་ འགྱུར་ །
 རང་གི་ བྱ་ སྒྲུབ་ མི་ལྟས་པ་ །
 གཞན་གྱི་ ལྟས་བྱར་ མི་འགྱུར་རོ ॥ ३३७

यो लिम्पत्यमुना तुल्यं तम इत्यपि शंसतः ।
 अङ्गानीति न सम्बद्धं सोपि मृग्यः समो गुणः ॥२२८॥

གང་གིས་ འགྲུག་པ་ འདི་ དང་ བི །
 མུན་པ་ མཚུངས་ ཞེས་ སྒྲ་ བ་ ཡང་ །
 ལུས་ལ་ ཞེས་པ་ མ་འབྲེལ་ ཏི །
 དེ་ ཡང་ ཡོན་ཏན་ མཚུངས་པ་ བཟུ ॥ ३३८

यथेन्द्रुरिव ते वक्त्रमिति कान्तिः प्रतीयते ।
 न तथा लिम्पतौ लेपादन्यदत्र प्रतीयते ॥२२९॥

དཔེར་ན་ བྱིད་ གཤོང་ རྩ་པ་ བཞིན་ །
 ཅེས་པས་ མཛོས་པ་ ཏོགས་འགྱུར་ ཏི །

དེ་བཞིན་ འབྲུག་པ་ འདི་ ལ་ ནི །

འབྲུག་པ་ ལས་ གཞན་ རྟོགས་ མ་ཡིན ། २३७

तदुपश्लेषणार्थं लिम्पतिर्द्धान्तिकर्तृकः ।

अङ्गकर्मा च पुंसैवमुत्प्रेक्षित इतीष्यते ॥२३०॥

དེ་ཕྱིར་ འབྲུག་པ་ འདི་ ནང་ ནི །

མཉན་པ་ བྱེད་པ་ ལུས་ ཀྱང་ ལས །

ཉི་བར་སྦྱར་དོན་ སྦྱོས་བྱ་ ཡིས །

དེ་ལྟར་ རབ་བརྟགས་ ཞིས་ འདོད་བྱ ། २३०

मन्ये श[26b]ङ्खे ध्रुवं प्रायो नूनमित्येवमादिभिः ।

उत्प्रेक्षा व्यज्यते शब्दैरिवशब्दोपि तादृशः ॥२३१॥

སྦྱོས་ ནང་ རྟོགས་ ནང་ ཇེས་ ནང་ འདྲ །

མིན་ནས་ ཞིས་པ་ ལ་སྟོགས་པའི །

སྦྱ་ ཡིས་ རབ་བརྟགས་ གསལ་བར་བྱེད །

བཞིན་ གྱི་ སྦྱ་ ཡང་ དེ་དང་འདྲ ། २३१

हेतुश्च सूक्ष्मलेशौ च वाचामुत्तमभूषणं ।
कारकज्ञापकौ हेतू तौ च नैकविधौ यथा ॥२३२॥

स्तुं दन् स्रं षं ठं द्वां के ।
कैवां क्खसं द्वां मीं स्तुं म्मिं म्मिं ।
स्तुं के स्तेदं पेसं स्तेदं ।
देदं क्खं द्वां द्वां द्वां ॥ २३२ ॥

अयमान्दोलितप्रौढचन्दनद्रुमपल्लवः ।
उत्पादयति सर्वस्य प्रीतिं मलयमारुतः ॥२३३॥

मंलंलं लीं द्वां मीं के ।
कं द्वां द्वां द्वां मीं ।
लंलंलं द्वां द्वां द्वां ।
स्तुं म्मिं द्वां द्वां द्वां ॥ २३३ ॥

प्रीत्युत्पादनयोगस्य रूपस्यात्रोपबृंहणं ।
अलंकारतयोद्घष्टं निवृत्तावपि तत्समं ॥२३४॥

དགའ་བ་ སྒྲིབ་པར་ འོས་པ་ ཡི།
 རང་བཞིན་ ཉེ་བར་སྦྱར་བ་ འདི།
 གྲིན་ ཉིད་ ཀྱིས་ བྱི་ རབ་བསྐྱེད་ཏེ།
 རྒྱུག་པ་ དག་ ཀྱང་ དེ་དང་མཚུངས། ॥ ३३८

चन्दनारण्यमाधूय स्पृष्ट्वा मलयनिर्झरान् ।
 पथिकानामभावाय पवनोयमुपस्थितः ॥२३५॥

མ་ལ་ཡ་ ཡི་ རུ་གྲིན་ ལ།
 རིག་ ཅིང་ ཅ་རྒྱན་ བགས་ བསྒྲོད་ནས།
 རྒྱུང་ འདི་ འགྲོན་པོ་ བསམས་ དག་ བྱི།
 ཉམས་པར་བྱ་སྒྲིབ་ ཉེ་བར་བཞགས། ॥ ३३९

अभावसाधनायालमेवम्भूतो हि मास्तुतः ।
 विरहज्वरसंभूतमनोक्षारोचके जने ॥२३६॥

དེ་ལྟར་ གུང་བའི་ རྒྱུང་ བྱིས་ བྱི།
 འབྲེལ་བའི་ རིསས་ ལས་ གུང་གྲུར་བ།

སྒྲིབ་ ཡིད་འོང་ ལ་ སྒྲིབ་ ལ།

ཉམས་པ་ སྒྲིབ་པ་བྱེད་པར་རྒྱས། ॥ ३३७

निर्वर्त्ये च विकाय च हेतुत्वन्तदपेक्षया ।

प्राप्ये तु कर्मणि प्रायः क्रियापेक्षैव हेतुता ॥२३७॥

འགྲུབ་པར་བྱ་ དང་ རྣམ་འགྲུར་ ལ།

དེ་ཉིད་ ལ་ ལྟོས་ ལྷན་ཉིད་དེ།

འཁོབ་པའི་ ལས་ ལ་ སལ་ཆེར་ བློ།

བྱ་བ་ ལ་ ལྟོས་ ལྷན་ཉིད་དོ། ॥ ३३८

हेतुनिर्वर्त्तनीयस्य दर्शितः शेषयोर्द्वयोः ।

दत्त्वो[27a]दाहरणद्वन्द्वं ज्ञापको वर्णयिष्यते ॥२३८॥

འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ ལྷན་ དག་ བློ།

བསྐྱེད་ཀྱི་ ལྷག་ས་ བཞིས་པ་ ཡི།

དཔེར་ བཞིན་ བཞིས་ བློ་ བཞིན་བྱས་ནས།

ཤེས་པར་བྱེད་པ་ བསྐྱེད་པར་བྱ། ॥ ३३९

उत्पवालान्तरण्यानि वाप्यः संकुलपङ्कजाः ।

चन्द्रः पूर्णश्च कामेन पान्थद्वष्टिविषङ्कृतं ॥२३६॥

ལ་འདབ་ གསར་འབྱུངས་ བགས་ཚལ་ དང་ ।

འདབ་བརྒྱ་ རབ་ཏུ་བྱས་པའི་ རྩོང་ ।

རྩོང་བ་ བྱས་པ་ འདོད་པ་ ཡིས་ ।

འགྲོན་པོ་ ལྷ་བའི་ ཏུག་ཏུ་ བྱས་ ॥ ३३७

मानयोग्यां करोमीति प्रियस्थाने कृतां सखीम् ।

बाला भूभङ्गजिह्वाक्षी पश्यति स्फुरिताधरं ॥२४०॥

ཁངས་པ་ གོམས་པར་བྱའི་ ཞེས་ ।

གོམས་མོ་ མཇའ་བོའི་ གནས་བཞེད་ལ་ ।

བུ་མོ་ ལྷན་འབྲེག་ མིག་ཡོན་ བྱིས་ ।

མཆུ་ བེ་ གཡོ་ རྩོང་ ལྷ་བར་བྱེད་ ॥ ३३८

गतोस्तमर्को भातीन्दुर्यान्ति वासाय पक्षिणः ।

इतीदमपि साध्वेव कालावस्थानिवेदने ॥२४१॥

ཉི་མ་ རྒྱ་གར་ ལྷ་བ་ མཛོམས།
 འདབ་ཆགས་ རྒྱམས་ ཉི་ བཀས་སུ་ མཛོམས།
 ཞེས་པ་ འདི་ ཡང་ ཏུས་ ཀྱི་ སྐབས།
 ལོ་བར་བྱེད་པ་ ལེགས་པ་ ཉིད། ॥ ༢༥༡

*अव्ययैरिन्दुपादानामसाध्यैश्चन्दनाभिसाम् ।
 देहोष्मभिः सुबोधं ते सखि कामातुरं मनः ॥२४२॥

ལྷོགས་མོ་ འདོད་པས་ བཞིར་བའི་ ཡིད།
 ལྷ་བའི་ ཟེར་ བྱིས་ མི་ལྷོག་ ཅིང་།
 ཅ་རྒྱན་ ཅུ་ ཡིས་ མི་བཟོད་པ།
 ལུས་ ཀྱི་ རྩོད་ ཀྱིས་ ལེགས་པར་ རྟོགས། ॥ ༢༥༢

इति लक्ष्याः प्रयोगेषु रम्या ज्ञापकहेतवः ।
 अभावहेतवः केचिद्व्याक्रियन्ते मनोहराः ॥२४३॥

ཞེས་པའི་ སྒྱུར་བ་ རྒྱམས་ ལ་ ཉི།
 ཡིད་འོང་ ལེགས་བྱེད་ ལུ་ དག་ མཚོན།

དངོས་མེད་ རྒྱ་ ཉི་ ཡིད་ འཕྲོག་པ།
 འགའ་ཞིག་ རབ་དྲུ་བསྟན་པར་བྱ། ॥ ༢༠༢

अनभ्यासेन विद्यानामसंसर्गेण धीमतां ।
 अनिग्रहेण चाक्षाणां जाय[27b]ति व्यसनं नृणां ॥२४४॥

རིག་པ་ རྣམས་ ཉི་ མ་གཤམས་ དང་།
 རྫོ་ལྟ་ རྣམས་ དང་ མ་འགྲོགས་ དང་།
 དབང་པོ་ རྣམས་ ཉི་ མ་བསྟན་པས་།
 མི་ རྣམས་ རབ་དྲུ་བ་དྲུང་བར་ བྱུང་ ॥ ༢༠༣

गतः कामकथोन्मादो गलितो यौवनज्वरः ।
 क्षतो मोहश्च्युता तृष्णा कृतं पुण्याश्रये मनः ॥२४५॥

འདོད་པའི་ གདམ་ གྲིས་ རྫོས་པ་ མོང་།
 ལང་ཚོ་ཡི་ ཉི་ རིམས་ དག་ རྣམས་།
 རྫོངས་པ་ ཟད་ ཅིང་ སྤེད་པ་ འཕྲོས་།
 བསོད་ལམས་གཞས་ ལ་ ཡིད་ དག་ བྱས་ ॥ ༢༠༤

वनान्यमूनि न गृहाण्येता नद्यो न योषितः ।

मृगा इमे न दायादास्तन्मे नन्दति मानसं ॥२४६॥

ནགས་ཚལ་ འདི་དག་ ཁྱིམ་ མ་ཡིན།

ཆུ་ཀླང་ འདི་དག་ བྱང་མེད་ མིན།

རི་དྲགས་ འདི་དག་ བྱ་ཚ་ མིན།

དེ་སྤྱིར་ བདག་ གི་ ཡིད་དགའ་འོ ॥ ३८७

अत्यन्तमसदार्याणामनालोचितचेष्टितं ।

अतस्तेषां विवर्धन्ते सततं सर्वसंपदः ॥२४७॥

ཤིན་དུ་ མ་བདགས་ སྤྱོད་པ་ བློ།

འཕགས་པ་ རྣམས་ ལ་ ཡོད་ མ་ཡིན།

དེ་སྤྱིར་ དེ་དག་ རྣམས་ ཀྱི་ བློ།

སྤུང་ཚོགས་ བསམ་ཅད་ དྲག་དུ་ འཕྲེལ། ॥ ३८८

उद्यानसहकाराणामनुद्भिन्ना न मञ्जरी ।

देयः पथिकनारीणां सतिलः सलिलाञ्जलिः ॥२४८॥

སྒྲིང་ཚལ་ ས་ཏ་ཀླ་ར་ རྣམས་ །
 སྒྲིམ་ ས་འབྲུངས་པ་ མེན་ ན་ །
 འགྲོན་པོ་ རྣམས་ ཀྱི་ བྱད་མེད་ རི་ །
 ཉིལ་བཅས་ཁྱོར་ཚུ་ སྒྲིན་བྱར་འབྱར་ ॥ ३༧

प्रागभावादिरूपस्य हेतुत्वमिह वस्तुनः ।
 भावामावस्वरूपस्य कार्यस्योत्पादनमप्रति ॥२४६॥

ཡོད་ དང་ མེད་པའི་ རང་བཞིན་ གྱི་ །
 འབྲས་བུ་ སྒྲིང་པ་ དག་ ལ་ འདིར་ །
 སྒྲོན་མེད་ ལ་སོགས་ རང་བཞིན་ གྱི་ །
 དངོས་པོ་ ཡི་ རི་ གྱི་ ཉིད་པོ་ ॥ ३༧

दूरकार्यस्तत्सहजः कार्यान्तरजस्तथा ।
 अयुक्तयुक्तकारी चेत्यसंख्याश्चित्रहेतवः ॥२५०॥

རིང་འབྲས་ རི་དང་རྒྱན་ཅིག་སྒྲིམ་ །
 རི་བཞིན་ འབྲས་ ས་ཐག་ སྒྲིམ་དང་ །

རིགས་ མིན་ རིགས་པ་བྱེད་ ཅེས་པ།
 མཚན་པའི་ གྱུ་ རྣམས་ གངས་མེད་དོ། ॥ ३४०

तेमी प्रयोगमार्गेषु गौण[28a]वृत्तिव्यपाश्रयाः ।
 अत्यन्तसुन्दरा दृष्टास्तदुदाहृतयो यथा ॥२५१॥

འདི་ དག་ སྐྱོར་པའི་ ལས་ རྣམས་ ལ།
 སལ་པའི་ འཇུག་པ་ ལ་ བརྟེན་པ།
 འིན་རུ་ མཛོས་པ་ དག་ མཐོང་སྟེ།
 དེ་ཡི་ དཔེར་བཞིན་ ཇི་ལྟར་ན། ॥ ३४१

त्वदपाङ्गाह्वयं जैत्रमङ्गजाख्यं यदंगने ।
 मुक्तन्तदन्यतस्तेन सोप्यहं मनसि क्षतः ॥२५२॥

ལུས་ཅན་ ཁྱིད་ མིག་རྒྱར་ ཅེས་པ།
 གྱལ་བྱེད་ ལུས་སྦྱིས་ དག་ གི་ མཚོན།
 གང་ དེ་ གཞན་ ལ་ རབ་འཕངས་པ།
 དེ་ ཡིས་ བདག་ གི་ ཡིད་ཀྱང་ བཅོམ། ॥ ३४२

आविर्भवति नारीणां वयः पर्यस्तशैशवं ।
सहैव विविधैः पुंसामङ्गजोन्मादविभ्रमैः ॥२५३॥

श्लेस'सु' लुस'श्लेस' ग्लेस' सु'स'पदि ।
कस'लसु'ल' क'क'स' क'क'स' क'क' ।
सु'स'स' क'स' ल' सु'स' क' ।
ल'स'सु'क'स'पदि क'क'स' श्लेस ॥ ३५३

पश्चात्पर्यस्य किरणानुदीर्णञ्चन्द्रमण्डलं ।
प्रागेव हरिणाक्षीणामुदीर्णो रागसागरः ॥२५४॥

सु'स'क'स' क'स'स' स'स'स' सु' ।
क'स'स'पदि सु'स'स' सु'स'स'स' ।
सु'स'स' ल'स'स' स'स'स'स'स' ।
स'स' ल' क' स'स'स'स'स' ॥ ३५४

राज्ञां हस्तारविन्दानि कुञ्जलीकुरुते कुतः ।
देव त्वच्चरणद्वन्द्वरागबालातपः स्पृशन् ॥२५५॥

ལྷ་ཅིག་ ཁྱིེ་གྱི་ ཞབས་ གཉིས་པོ་ ।
 དམར་བ་ ཉི་ གཞོན་ ལ་ རིག་པས་ ।
 གྲུལ་པོ་ རྣམས་ གྱི་ ལག་པ་ ཡི་ ।
 པདྨ་ རྒྱལ་པར་བྱེད་པ་ ཅི ॥ ३४४

पाणिपद्मानि भूपानां संकोचयितुमोशते ।
 त्वत्पादनखचन्द्राणामञ्चिषः कुन्दनिर्मलाः ॥२५६॥

ཁྱིེ་ གྱི་ ཞབས་ སེན་རྒྱ་བ་ ཡི་ ।
 འེད་ཟེར་ ཀྲུན་ད་ རི་མེད་ རྣམས་ ।
 ས་རྒྱུང་རྣམས་གྱི་ ལག་པ་ ཡི་ ।
 པདྨ་ རྒྱལ་པར་བྱེད་ ལ་ དབང་ ॥ ३४५

इति हेतुविकल्पस्य दर्शिता गतिरीदृशी ।
 इङ्गिताकारलक्ष्योर्थः सौक्ष्म्यात्सूक्ष्म इति स्मृतः ॥२५७॥

ཞེས་པ་ གྲུ་ ཡི་ རྣམ་ཉིག་ བོ་ ।
 ལྷགས་ བོ་ འེད་འད་ དག་ཏུ་ བསྟན་ ।

ཟུང་དང་ནམ་པས་ མཚན་པའི་ དོན།

སྤྱ་ སྤྱིར་ སྤྱ་མོ་ ཞེས་པར་ བཤད་ ॥ ३१७

कदा नौ[28b]सङ्गमो भावीत्याकीर्णं वक्तुमक्षमः ।

अवेत्य कान्तमबला लीलापद्मं न्यमीलयत् ॥२५८॥

ནམ་ ཞིག་ འུ་ཅག་ འགྲོགས་འགྱུར་ ཞེས།

ཚོགས་སུ་ བརྗེད་པ་ མ་བཟེད་པའི་

མཛའ་བོ་ རིག་ནས་ བྱད་མེད་ ཀྱིས།

ཅི་ དགའི་ པདྨ་ ཟུང་པར་བྱས་ ॥ ३१८

पद्मसंमीलनादत्र सूचितो निशि सङ्गमः ।

आश्वासयितुमिच्छन्त्या प्रियमंगजपीडितम् ॥२५९॥

ལུས་སྦྲེས་ དག་ གིས་ གཟེར་བ་ ཡི།

མཛའ་བོ་ དབྱགས་ དབྱང་ འདྲོད་པ་ ཡིས།

པདྨ་ ཟུང་པར་བྱས་པ་ ལས།

འདྲིར་ ཞི་ མཚན་མོ་ འགྲོགས་པར་ བསྟན་ ॥ ३१९

त्वदर्पितदृशस्तस्या गीतगोष्ठ्यामवर्धत ।

उद्दामरागतरला च्छाया कापि मुखाम्बुजे ॥२६०॥

ཐུ་ ཡི་ མདུན་ སར་ ཁྱིད་ ལ་ མིག་ ।

གདང་བས་ གདོང་གི་ ཚུ་སྒྲིམ་ དེར་ ।

ཆགས་པ་ འབར་ཞིང་ རྒྱས་པ་ཡི་ ।

མཛོས་པ་ ཅི་ཡང་ བྱང་བར་གྱུར་ ॥ २५०

इत्यनुद्धिन्नरूपत्वाद्रत्युत्सवमनोरथः ।

अनुलङ्घ्यैव सूक्ष्मत्वमभूदत्राप्यवस्थितः ॥२६१॥

འདིར་ ཡང་ རང་བཞིན་ མ་ བཛོད་བར་ ।

དགའ་བའི་ དགའ་སྟོན་ འདོད་པ་ དག་ ।

ངེས་པར་གནས་པ་ཉིད་གྱུར་པ་ ।

སྤྲོ་མོ་ ཉིད་ ལས་ གྲུ་ མ་ཡིན་ ॥ २५१

लेशो लेशेन निर्भिन्नवस्तुरूपनिगूहनं ।

उदाहरण एवास्य रूपमाविर्भविष्यति ॥२६२॥

ཚ་ནི་ཆ་ ཡིས་ དངོས་པོ་ ཡི །
 རང་བཞིན་ དེས་པར་གསལ་བ་སྒྲིབ །
 དཔེར་བཞིན་ཉིད་ ཀྱིས་ འདི་ ཡི་ ནི །
 རང་བཞིན་ དེས་པར་གསལ་བར་བྱ ། ३७३

राजकन्यानुरक्तं मां रोमोद्धेदेन रक्षकाः ।
 अवगच्छेयुरा ज्ञातमहो शीतानिलं वनम् ॥२६३॥

གྲུལ་པོའི་ བྱ་མོ་ ལ་ ཆགས་ བདག །
 སྐྱུ་ལོང་ ཀྱིས་པ་ སྐྱུང་པ་པོས །
 རིག་པར་གྱུར་ལ་ ཀྱི་མ་ ཚལ །
 བསིལ་བའི་སྐྱུང་ལྷན་ ཡིན་པར་ ཤེས ། ३७३

आनन्दाश्रु प्रवृत्तं मे कथं हृद्भ्रूवै कन्यकाम् ।
 अक्षि [29a] मे पुष्परजसा वातोद्धूतेन दूषितं ॥२६४॥

ཅི་ལྟར་ བྱ་མོ་ བཞེང་ ཉིད་ ན །
 བདག་ ལ་ དགའ་བའི་ མཆི་ མ་གྱུང་ །

རྒྱུང་གིས་གཙུག་པའི་མེད་ཀྱི་གི།
 རྒྱུང་གིས་བདག་མིག་སྟུང་ཕུང་ངོ་ ॥ २६८

इत्येवमादौ स्थानेऽयमलंकारोतिशोभते ।
 लेशमेकेचिदुन्निन्दां स्तुतिं वा लेशतः कृतां ॥ २६५ ॥

ཞེས་པ་ལ་སོགས་སྐབས་སུ་ནི།
 རྒྱུང་འདི་ཤིན་ཏུ་མཛོས་པ་ཡིན།
 ཁ་ཅིག་ཆ་ལས་སྟུང་པ་ལས།
 བསྟོད་པ་བྱས་པ་ཆ་ཞེས་བཤེད་ ॥ २६४

युवैव गुणवान् राजा योग्यस्ते पतिरुज्जितः ।
 रणोत्सवे मनः सक्तं यस्य कामोत्सवादिपि ॥ २६६ ॥

གང་ཡིད་གཡུལ་གྱི་དགའ་སྟོན་ལ།
 འདོད་པའི་དགའ་སྟོན་པས་ཀྱང་ཆགས།
 གཟི་ལྡན་ལང་ཆོ་ཡོན་ཏན་ཅན།
 རྒྱུང་འདི་ཁྱོད་གྱི་བདག་པོར་འོས་ ॥ २६७

वीर्योत्कर्षस्तुतिर्निन्दैवास्मिन् भावनिवृत्तये ।

कथायाः कल्पते भोगान्निर्विविक्षोर्निर्न्नरान् ॥

བཙུན་འགྲུས་ བྱུང་འཕགས་ བསྟོན་པ་ འདྲིར། །

སྟོན་པ་ ཉིད་དེ་ ལོངས་སྟོན་ལ། །

སྟུན་ཏུ་ སྟོན་འདྲིར་ བྱ་མོ་ཡི། །

བསམ་པ་ དག་ནི་ བསྟོན་པར་བྱས། ॥ ३७७

चपलो निर्दयश्चासौ जनः कित्तेन मे सखि ।

आगःप्रमार्जनयैव चाटवो येन शिक्षिताः ॥ २६८

གཙོན་པ་ རབ་ གཞིལ་ ཉིད་ ཀྱི་ སྟུར། །

གང་གིས་ སྟུན་པར་ སྟོན་པ་ བསྟོནས། །

སྟེ་བོ་ འདྲི་ནི་ བཙུན་པར་ གཞིལ། །

གྲོགས་མོ་ དེ་ཡིས་ བདག་ལ་ ཅི། ॥ ३७८

दोषाभासो गुणः कोपि दर्शितश्चादुकारिता ।

मानं सखीजनोद्दिष्टं कर्तुं रागादशक्त्या ॥ २६९ ॥

རྒྱུ་པོ་ བྲོགས་མོས་ རབ་བསྟན་ བེངས། །
 ཆགས་ བྱིར་ བྱེད་པ་ མ་ནས་ནས། །
 རྒྱོན་ ལྷར་ རྒྱང་ཡང་ ཡོན་དན་ བང་། །
 རྒྱན་པར་ རྒྱ་བ་ ཉིད་ ཀྱང་ བསྟན། ॥ २७०

उद्दिष्टानां पदार्थानामनुदेशो यथाक्रमं ।
 यथासंख्यमिति प्रोक्तं संख्यानङ्कम इत्यपि ॥ २७०

དངོས་པོ་ རབ་དུ་བསྟན་པ་ བསྟན། །
 རིས་པ་ བཞིན་དུ་ རྒྱུ་ལྷན་པ། །
 བྱངས་ དང་ རིས་པ་ བཞིན་ ཅས་པ། །
 བྱངས་ བཞིན་ ཅས་པར་ རབ་དུ་བཞེད། ॥ २७०

[29b] ध्रुवन्ते चोस्ति तन्वि स्मितेक्षणमुखद्युतिः ।
 स्नातुमम्भःप्रविष्टायाः कुमुदोत्पलपङ्कजैः ॥ २७१ ॥

བྲུས་ལ་ རྒྱར་ནི་ རབ་བྲོགས་མ། །
 བྱིད་ཀྱི་ འཇུག་ མིག་གདོང་ མཛོས་ནི། །

ཀྱུ་མུན་ ལྷན་ལ་ བསྐྱེད་པས།

བཀྲུས་པར་ རེས་སོ་ བཀྲུགས་ཅན་མ། ॥ ३११

प्रेयः प्रियतराख्यानं रसवत् रसपेशलं ।

ऊर्जस्वि रुढाहंकारं युक्तोत्कर्षं च तत्रयं ॥ २७२ ॥

དགའ་བ་ མཆོག་ཏུ་ དགའ་བར་ བཛོད་ །

ཉམས་ལྡན་ ཡིད་འོང་ ཉམས་དང་ལྡན་ །

གཟི་བཞིན་ ང་ཀྱལ་ སྐྱེས་པ་སྟེ།

དེ་གསུམ་ བྱད་འཕགས་དག་དང་ལྡན་ ॥ ३१३

अद्य या मम गोविन्द जाता त्वयि गृहागते ।

कालेनैषा भवेत्प्रीतिस्तवैवागमनात्पुनः ॥ २७३ ॥

གོ་བོན་ བྱོད་ བྱིས་ འོངས་པ།

དེང་ བདག་ དགའ་བ་ སྐྱེས་པ་ གང་ །

དགའ་བ་ འདི་ནི་ སྐར་ཡང་ བྱོད་ །

དུས་ཀྱིས་ འོངས་ན་ འགྱུང་བར་ འགྱུར་ ॥ ३१३

इत्याह युक्तं विदुरो नान्यतस्तादृशी धृतिः ।

भक्तिमात्रसमाराध्यः सुप्रीतश्च ततो हरिः ॥ २७४ ॥

दे००२०० ००००० ००००० ।

०००० ००० ००००० ००००००० ००००० ।

दे०० ००००० ००० ०००००० ।

००००००० ००००००० ००००० ००००० ॥ २७५ ॥

सोमः सूर्यो मरुद्भूमिव्योम होतानलो जलं ।

इति रुपाण्यतिक्रम्य त्वां द्रष्टुं देव के वयम् ॥ २७५ ॥

०००० ०००० ०००० ००००० ।

००००००००० ००० ००००० ००००० ।

००००००० ००००००० ००००० ०००००००००० ।

००००००० ०००००० ००००००० ००००००० ॥ २७६ ॥

इति साक्षात्कृते देवे राज्ञो यद्राजवर्मणः ।

प्रीतिप्रकाशनं तच्च प्रेय इत्यनुगम्यतां ॥ २७६ ॥

མངོན་སུམ་ གུས་པའི་ ལྷ་ལ་ནི །
 གྲུལ་བོ་ རྟལ་བའི་གོ་ཆ་ ཡིས།
 རྟལ་བ་ རབ་དུ་གསལ་གུས་ བཤ་ །
 རི་ ཡང་ རྟལ་བར་ རྩེས་རྟོགས་གུ ॥ ༢༧

मृतेति प्रेत्य संगंतुं यथा मे मरणम्मतम् ।
 सैवावन्ती मया[30a]लब्धा कथमत्रैव जन्मनि ॥१७७॥

ཤི་བ་ ཞེས་གུ་ བ་རོལ་དུ །
 བཤ་ རང་ འབྲོགས་སྤྱིར་ བདག་ འཆི་འདོད། །
 ཞུ་བཞི་དེ་ བདག་ གིས་ བློ །
 རྩེ་ འདི་ཉིད་ལ་ རི་ལྷར་ ཐོབ ॥ ༢༧

प्राक्प्रोतिर्दर्शिता सेयं रतिः शृंगारतां गता ।
 रूपबाहुल्ययोगेन तदिदं रसवद्वचः ॥२७८॥

རྟལ་བ་ ཉིད་དུ་ སྤར་ བསྟན་ འདོར། །
 རྟལ་བ་ རྩེག་བ་ ཉིད་ གྲུར་བའི། །

རང་བཞིན་ གྱུས་དང་ལྷན་པས་ན །

འདི་ནི་ ཉམས་དང་ལྷན་པའི་ ཚིག་ ॥ 372

निगृह्य केशेष्वकृष्टा कृष्णा येनाग्रतो मम ।

सोयं दुःशासनः पापो लब्धः किं जीवति क्षणं ॥२७६॥

གང་གིས་ ཉམ་མོ་ བདག་ མདུན་ནས་ །

སྐྱ་ནས་ བརྒྱང་སྟེ་ དངས་གྱུར་པ་ །

བསྟན་དཀར་ སྤྲིག་ཅན་ ཐོབ་པ་ འདི་ །

སྐད་ཅིག་ འཚོ་བར་ གྱུར་རམ་ ཅི་ ॥ 373

इत्याह्वय परां कोटीं क्रोधो रौद्रात्मतां गतः

भीमस्य पश्यतः शत्रुमित्येतद् रसवद्वचः ॥२८०॥

ཅེས་པ་ འཛིགས་ མེ་ དགྲ་དག་ལ་ །

རྩ་བའི་ ཁྲི་བ་ མཚོག་གི་ མཐར་ །

འཛིགས་པ་ དག་པོའི་བདག་ཉིད་ གྱུར་ །

འདི་ ཉི་ རོ་དང་ལྷན་པའི་ ཚིག་ ॥ 374

अजित्वा सार्णवामुर्वीमनिष्ट्वा विविधैर्मखैः ।

अदत्त्वा चार्थमर्थिभ्यो भवेयं पार्थिवः कथम् ॥२८१॥

अर्केन चत्सः सः सः सः सः सः ।

अर्केन चत्सः सः सः सः सः सः ।

अर्केन चत्सः सः सः सः सः सः ।

अर्केन चत्सः सः सः सः सः सः ॥ ३८२

इत्युत्साहः प्रकृष्टात्मा तिष्ठन्वीररसात्मना ।

रसत्त्ववङ्गिरामासां समर्थयितुमीश्वरः ॥२८२॥

उत्सः सः सः सः सः सः सः ।

उत्सः सः सः सः सः सः सः ।

उत्सः सः सः सः सः सः सः ।

उत्सः सः सः सः सः सः सः ॥ ३८३

यस्याः कुसुमशय्यापि कोमलाङ्गया रुजाकरी ।

साधिरोते कथं देवी हुताशनवतीं चिताम् ॥ २८३ ॥

ལུས་འཇམ་གང་ལ་བརྒྱལི།
 མལ་སྒྲན་དག་ཀྱང་ཅུབ་བྱེད་མ།
 ལྷ་མོ་དེ་ནི་རོ་ཁང་དག།
 སྒྲིབ་ཆ་ལྷན་པར་ཇི་ལྟར་ཉིལ། ॥ ३८३

इति कारुण्यमुद्रिकमलं[30b]कारतया स्मृतम् ।
 तथा परेषु भीमस्तहास्याद्भुतभयानकाः ॥ २८४ ॥

ཅེས་པ་སྒྲིབ་ཇི་ལྟར་བ་ཡི།
 སྒྲན་ཉིད་དུ་ནི་རབ་དུ་བཤད།
 དེ་བཞེན་གཞན་ཡང་མི་སྒྲིབ་དང་།
 བཞད་གད་མེད་བྱུང་འཇིགས་ཅུང་ངོ་ ॥ ३८ॣ

पायं पायं तवारीणां शोणितं करसंपुटैः ।
 कौणपाः सह नृत्यन्ति कबन्धैरन्त्रभूषणाः ॥ १८५ ॥

སྒྲིབ་སྒྲིབ་བཟུན་པའི་སྒྲིབ་པོ་ནམས།
 མགོ་མེད་རོ་དང་ལྷན་ཅིག་དུ།

ལག་པ་ སྐྱར་བས་ ཁྱོད་ དགའི་ ཁྲག་ ।
 འཕྱང་ཞིང་ འཕྱང་ཞིང་ གར་བྱེད་ནི ॥ ३५४

इदमम्लानमालाया लग्नं स्तनतटे तव ।
 छाद्यन्मण्डपं नववस्त्रपदं सखि ॥ २८६ ॥

གྲོགས་མོ་ མེ་དྲག་ མ་རྒྱུངས་མ་ ।
 ཁྱོད་ཀྱི་ ལྷ་མའི་ ངོས་ལ་ནི་ ।
 སེན་རྩེས་ སར་བ་ ཆགས་པ་ འདི་ ।
 སྟོད་གཡོགས་ ཀྱིས་ ཉི་ སྒྲིབ་པར་མཛོད་ ॥ ३५५

अंशुकानि प्रवालानि पुष्पं हारादिभूषणं ।
 शाखाश्च मन्दिराण्येषां चित्रहस्तमालिकाः ॥ २८७ ॥

དགའ་ཚལ་ རྒྱུན་པ་ འདི་རྣམས་ ཀྱི་ ।
 འདབ་མ་ གསར་བ་ གོས་ བཟང་ དང་ ।
 མེ་དྲག་ དོ་གལ་ ལ་ སྒོགས་ཅན་ ।
 ཡལ་འདབ་ ཁང་པར་གྱར་བ་ མཚར་ ॥ ३५६

इदं मघोनः कुलिशं धारासंनिहितानलं ।

स्मरणं यस्य दैत्यस्त्रीगर्भपाताय कल्पते ॥ २८८ ॥

छे'को' द'वा'ल' खे'वाक'स'व ।

व'स्तु'पु'त्र'पु'त्र' के' द'द'द' व'द' ।

ल'द'के' द'व'क' ह'ल'के' व' ।

पु'द'के' ल'द'ल' के' ह'ल'द'द'पु'द' ॥ ३८८ ॥

वाच्यस्याग्राभ्यता योनिर्माधुर्ये दशितो रसः ।

इह त्वष्टरसायत्ता रसवत्ता स्मृता गिरां ॥ २८९ ॥

ल'व'व' व'द'व' के'द'के' ल'ल' ।

व'द'द'पु'ल'के' ल'ल'स' द'वा' व'ल'व' ।

ल'द'द'के' ल'ल'स' व'स्तु'द' द'द'द'पु'ल'के' ।

के'वा'ल'ल'स' ल'ल'स'द'ल'ल'व'द' व'ल'व' ॥ ३८९ ॥

अपकर्त्ताहमस्मीति हृदि ते मा स्म भूद्भयम् ।

विमुखेषु न मे खङ्गः प्रहर्तुं जातु वाञ्छति ॥ २९० ॥

- བདག་ནི་ གནོད་བ་བྱེད་པོ་ ཞེས།
 བྱེད་ཀྱི་ སྒྲིང་ལ་ འཛིགས་ མ་བྱུང་།
 བདག་གི་ རལ་གྱི་ཕྱིར་ ཕྱོགས་ནམས།
 ཉམ་ཡང་ འཛིགས་པར་ འདོད་ མ་ཡིན ॥ ३००

[31a] इति मुक्तः परो युद्धे निरुद्धो दर्पशालिना ।
 पुंसा केनापि तज्ज्ञयमूर्जस्वीत्येवमादिकं ॥ २६१ ॥

ཞེས་པ་ སྐྱེས་བུ་ སྒྲིགས་ལྡན་ འགས།
 བཤུལ་དུ་ གནོད་ནི་ བཀག་བྱས་ནས།
 བཏོང་བ་ དེ་ལྟ་བུ་ ལ་སོགས།
 བཞི་བཞིན་ལྡན་པར་ ཤེས་པར་བྱ། ॥ ३०१

अर्थमिष्टमनाख्याय साक्षात्तस्यैव सिद्धये ।
 यत्प्रकारान्तराख्यानं पर्यायोक्तन्तदिष्यते ॥ २६२ ॥

འདོད་དོན་ དངོས་སུ་ མ་བཞིན་པར།
 དེ་ཉིད་ འགྲུབ་པར་བྱ་བའི་ ཕྱིར།

ནམ་པ་ གཞན་དག་ བཟོད་པ་ གང་ ।

དེ་ནི་ རྣམ་གྲངས་ བཟོད་པར་ འདོད་ ॥ ३०३

दशत्यसौ परभृतः सहकारस्य मञ्जरीम् ।

तमहं वारयिष्यामि युवाभ्यां स्वैरमास्यताम् ॥ २६३ ॥

ས་དྲ་ཀླ་རའི་ སྟེ་མ་ རྣམས་ ।

གཞན་གྱིས་གསོལ་ འདིས་ ཟ་བར་བྱེད་ ।

དེ་ནི་ བདག་གིས་ བཟོག་པར་བགྱི་ ।

ཁྱེད་ གཉིས་ དལ་གྱིས་ འདུག་པར་མཛོད་ ॥ ३०३

संगमय्य सखीं यूना संकेते तद्रतोत्सवम् ।

निर्वर्त्तयितुमिच्छन्त्या कयाप्यपसृतं ततः ॥ २६४ ॥

གོགས་མོ་ སྟེས་ཕྱན་ ཕྱད་བྱས་ནས་ ।

དེ་དག་འདུས་པར་ དགའ་བ་ཡི་ ।

དགའ་སྟོན་ སྐབ་དུ་ གཞུག་ འདོད་པས་ ।

འགའ་ཞིག་ དེ་ནས་ སོང་བར་གྱུར་ ॥ ३०ॣ

किंचिदारभमाणस्य कार्यं दैवबलात्पुनः ।

तत्साधनसमापत्तिर्या तदाहुः समाहितम् ॥ २६५ ॥

བུ་བ་ འགའ་ཞིག་ རྩོམ་བ་ལ །

སྐལ་བ་ཡི་ རི་ ལྷོ་བས་ལས་ ཀྱང་ །

དེ་ཡི་ སྐབ་བྱེད་ སུན་ཚེགས་ ལང་ །

དེ་ རི་ ཀྱན་ཏུ་ཕན་བར་བཞིན་ ॥ ३०४

मानन्तस्या निराकर्तुं पादयोर्मे नमस्यतः ।

उपकाराय दिष्ट्येदमुदीर्णं घनगर्जितं ॥ २६६ ॥

ཁངས་བ་ གཞོམ་སྤྱིར་ དེ་ཡི་ རི །

ཀང་བ་དག་ལ་ སྤྱག་འཚལ་བ །

བདག་ལ་ ཕན་སྤྱིར་ སྐལ་བ་ཡི །

འབྲུག་གི་ སྐྱ་ འདི་ བྲགས་བར་ བྱུང་ ॥ ३०७

आशयस्य विभूतेर्वा यन्महत्त्वमनुत्त[31b]रं ।

उदात्तं नाम तम्प्राहुरलंकारं मनीषिणः ॥ २६७ ॥

བསམ་པ་ འཇམ་ ཉི་ འབྱོར་པ་ ཡི།

ཆེན་པོ་ ཉི་དེ་ གླ་མེད་ བའ་།

དེ་ ཉི་ གྱ་ཆེ་ ཞེས་པ་ཡི།

གྱུ་དུ་ མཁས་པ་ནམས་ཀྱིས་ བཟོད་ ॥ ३०७

गुरोः श्लाघनमत्येतुं न शशाक स राघवः ।

यो रावणशिरच्छेदकार्यभारेप्यविक्रवः ॥ २६८ ॥

རྒྱ་བཟོ་ཡི་ མགོ་གཙོད་པའི།

བྱ་བའི་ ཁར་ ཡང་ བཟོད་པ་ཡི།

རྒྱ་ཁྱི་བྱ་ དེས་ གླ་མ་ཡི།

བཀའ་ལས་ འདྲ་བར་ ཉུས་མ་ བྱུར་ ॥ ३०८

रत्नभित्तिषु संक्रान्तैः प्रतिविम्बशतैर्वृतः ।

ज्ञातो लङ्केश्वरः कच्छादाब्जनेयेन तत्त्वतः ॥ २६९ ॥

རིན་ཆེན་ རྩིག་པ་ ལ་ འཕོས་པའི།

གཞུགས་བརྟན་ བརྒྱ་ཡིས་ བསྐྱོར་བྱུར་པ།

ལྟོ་འཛིན་བཟང་ཕྱག་ནི་ཁོ་ན།

ཨ་ཁུ་ན་གུས་དཀར་བས་ཤེས། ॥ ३००

पूर्वत्राशयमाहात्म्यमत्राभ्युदयगौरवं ।

सुव्यञ्जितमतिव्यक्तमुदात्तद्वयमप्यदः ॥ ३००

སྐྱ་མར་བས་ས་པའི་བདག་ཉིད་ཆེ།

འདིར་ནི་མཛོན་པར་འབྱོར་བས་བསྐྱོང་།

གྱུ་ཆེ་གཉིས་པོ་འདི་དག་ཀྱང་།

རབ་དུ་གསལ་བར་མཛོན་པ་ཡིན། ॥ ३००

अपहृतिरपहृत्य किञ्चिदन्यार्थदर्शनं ।

न पञ्चेष्टुः स्मरस्तस्य सहस्रं पत्रिणामिति ॥३०१॥

བསྐྱོན་དོར་དག་ནི་བསྐྱོན་གུས་ནས།

དོན་གཞན་ཅུང་ཟད་བཞིན་པ་སྟེ།

འདོད་པ་དག་ནི་མདའ་ཁྲ་པ།

མ་ཡིན་སྒྲོ་ལྟན་སྟོང་ཕྱག་ཡིད། ॥ ३०१

चन्दनं चन्द्रिका मन्दो गन्धवाही च दक्षिणः ।
सेयमग्निमयी सृष्टिशीता किल परान्प्रति ॥३०२॥

ཅན་ རྩ་འོད་ དལ་བྱ་ ཡི།
ལྷོ་ རྩོགས་ རི་ཡི་ བཞེན་པ་ འདི།
སེ་ཡི་ རང་བཞེན་ ལྷོ་བ་ སྟེ།
གཞན་གྱི་ རོར་ནི་ བསིལ་ ཞེས་ བྲགས་ ॥ ३०२

शैशिर्यमभ्युपेत्यैवं परेष्व्वात्मनि कामिना ।
औष्णप्रदर्शनात्तस्य सैषा विषयनिह्नुतिः ॥३०३॥

འདོད་ལྷན་གྱིས་ བྱི་ གཞན་ ལ་ རེ།
བསིལ་བར་ ཁས་སྒྲངས་ བདག་ཉིད་ལ།
ཚ་བ་ ཉིད་དུ་ རབ་བསྟན་ རྩིར།
འདི་ནི་ ཡུལ་ལ་ བསྟོན་རོར་རོ། ॥ ३०३

अमृतस्यन्दि[32a]किरणश्चन्द्रमा नाम नो मतः ।
अन्य एवायमर्थात्मा विषनिष्यन्दिदीधितिः ॥३०४॥

བདུན་ཅི་ ཟག་པའི་ འོད་ཟེར་ཅན།

ཆེ་བ་ ཞེས་པར་ བདག་ཅག་ འདོད།

དོན་གྱི་ བདག་ཉིད་ འདི་ནི་ གཞན།

དུག་ཟག་ ཟེ་དང་ ལྷན་པ་ ཉིད། ॥ ३༠༥

इति चन्द्रत्वमेवेन्दोरनिवर्त्यार्थान्तरात्मना ।

उक्तं स्मरात्तनेत्येषा स्वरूपापह्नुतिर्मता ॥३०५॥

ཅེས་པ་ ཆེ་བའི་ ཆེ་ དངོས་ ཉིད།

བཞེས་ནས་ དོན་ གཞན་ བདག་ཉིད་ བྱི།

འདོད་པས་ གཟེར་བ་ བཞེད་པའི་ ཡིར།

འདི་ནི་ རང་བཞིན་ བསྟོན་དོར་ འདོད། ॥ ३༠༥

उपमापह्नुतिः पूर्वमुपमास्वेव दशिता ।

इत्यपह्नुतिभेदानां लक्ष्यो लक्ष्येषु विस्तरः ॥३०६॥

དབེ་ཡི་ བསྟོན་དོར་ སྤར་ ཉིད་དུ།

དབེ་ནས་ལ་ བྱི་ རབ་བསྟན་དོ།

འདི་ཡིས་ བསྟོན་ རྟོ་ དབྱེ་བ་ རྣམས་ །
མཚོན་བྱ་དག་ ལ་ གྱུ་ཆེར་ མཚོན་ ॥ ३०७

श्लिष्टमिष्टमनेकार्थमेकरूपान्वितं वचः ।
तदभिन्नपदं भिन्नपदप्रायमिति द्विधा ॥३०७॥

སྤྱར་བ་ གཟུགས་གཅིག་ལུན་བའི་ ཆོག་ །
དུ་མའི་ རོན་ཅན་ ཉིད་དུ་ འདོད་ །
དེ་ཆོག་ བ་དད་ མིན་བ་ དང་ །
བ་དད་ ཆོག་ འད་ རྣམ་བ་གཉིས་ ॥ ३०८

असावुदयमारूढः कान्तिमान् रक्तमण्डलः ।
राजा हरति लोकस्य हृदयं मृदुभिः करैः ॥३०८॥

ཨ་ད་ཡ་ གནས་ མཆོས་བ་ཅན་ །
དཀྱིལ་འཁོར་ ལ་ ཆགས་ གྱལ་པོ་ འདི་ །
མི་དུ་ཀ་རས་ འཛིག་དེན་ གྱི་ །
ཡིད་ནི་ རབ་དུ་འཕྲོག་བར་བྱེད་ ॥ ३०९

दोषाकरेण सम्बद्धनक्षत्रपथवर्तिना ।

राह्या प्रदोषो मामित्थमप्रियं किन्न बाधते ॥३०६॥

कु'क्षर' ल'ल' ल' र'व'ग'क्ष'स' ।

म'ळ'क्ष'र'गु'द'स' र'द' र'स'ल'क्ष' ।

सु'द'ल' ल'क्ष'क्ष' स'द'ग' र'द'ल'क्ष' ।

र'ग'ल'स' म'द'स'र' उ'क्ष' स' म'क्ष'र ॥ ३०७

उपमारूपकाक्षे[32b]पव्यतिरेकादिगोचराः ।

प्रागेव दर्शिताः श्लेषा दृश्यन्ते केचनापरे ॥३१०॥

र'स' र'द' ग'ल'क्ष'स' उ'क्ष' र'स'ल'क्ष' ।

सु'द'स' उ'क्ष' स'ल'क्ष' सु'द'ल'क्ष' ।

सु'द'स' र'द'ग' स'ल'क्ष' स'ल'क्ष' ।

ग'ल'क्ष'स' र'स'ल'क्ष' स'ल'क्ष'स'र'गु ॥ ३१०

अस्त्यभिन्नक्रियः कश्चिद्विरुद्धक्रियोपरः ।

विरुद्धकर्मा वास्त्यन्यः श्लेषो नियमज्ञापि ॥३११॥

འགའ་ཞིག་ བྱ་བ་ བ་དད་མིན།
 གཞན་པ་ བྱ་བ་ འགའ་མིན་ ཡོད།
 འགའ་བའི་ ལས་ཅན་དག་ ཀྱང་ གཞན།
 སྤང་བ་ རིས་པ་ཅན་ ཡང་ ཡོད། ॥ ३११

नियमाक्षेपरूपोक्तिरविरोधी विरोध्यपि ।
 तेषां निदर्शनेष्वेव रूपमाविर्भविष्यति ॥३१२॥

རིས་པ་ འགྲོག་པ་ གཟུགས་ བཟོད་ དང་།
 འགའ་མེད་ འགའ་བ་ཅན་ ཡང་སྟེ།
 དེ་དག་ རྣམས་ཀྱི་ རང་བཞིན་ ཡང་།
 དཔེབར་ཟོད་ དག་ལ་ གསལ་བར་འགྱུར། ॥ ३१३

वक्रस्वभावमधुराः शंसन्त्यो रागमुल्लवणम् ।
 दृशो द्रुत्यश्च कर्षन्ति कान्ताभिः प्रेषिताः प्रियान् ॥३१३॥

འབྲིག་ཅིང་ ཡིད་ལོང་ རང་བཞིན་ཅན།
 རྒྱགས་པ་ གསལ་བ་སྟོན་བྱེད་མ།

མཛེས་མས་ བསྐྱེད་བའི་ མེག་ དང་ ཉི །

མོ་ཉ་མོས་ ཀྱང་ མཛོལ་བོ་ འགྲུགས ॥ ३१३

मधुरा रागवर्धिन्यः कोमलाः कोकिलागिरः ।

आकर्ष्यन्ते मदकलाः श्लिष्यन्ते चासितेक्षणाः ॥३१४॥

ཡིད་འོང་ ཆགས་པ་འཕེལ་བར་བྱེད །

འཇམ་ཞིང་ མོས་པའི་ གདངས་སྒྲུན་ཅན །

ཁུ་བྱུག་སྒྲུ་ ཉི་ མོས་གྱུར་ཏེ །

དཀར་མེན་མེག་ཅན་དག་ལ་ འབྱུད ॥ ३१४

रागमादर्शयन्नेष वारुणीयोगवर्धितः ।

पराभवति घर्मांशुरङ्गजस्तु विजृम्भते ॥३१५॥

རྒྱ་མ་ དང་ སྒྱར་ འཕེལ་བ་ཡི །

དམར་བ་ རབ་ཏུ་སྒྲུན་བྱེད་ ཅིང་ །

ཚ་ཟེར་ཅན་ འདི་ ལུག་གྱུར་ཏེ །

ལུས་སྒྲིས་ དག་ ཉི་ རྒྱ་པར་གྱུས ॥ ३१५

निस्त्रिंशत्त्वमसावेव धनुष्येवास्य वक्रता ।
शरेष्वेव नरेन्द्रस्य [33a] मार्गणत्वञ्च वर्त्तते ॥३१६॥

रल'स्रो'ड्रि'ल'के' सु'पं ।
ग'लु'ड्रि'ल' के' अ'स्रि'ग'सो'ड्रि' ।
सि'द'स' अ'दि'यि' सु'क'र ।
स'द'अ'क'स'ड्रि'ल' ग'क'स'स' यि'क ॥ ३१७

पद्मानामेव दण्डेषु कण्टकस्त्वयि रक्षति ।
अथवा दृश्यते रागिमिथुनालिंगनेष्वपि ॥३१७॥

स्रि'ग'स' स'सु'द'स'ल'के'र'स' के' ।
स'सु'दि' लु'स' ड्रि'ल'ले' ।
दे'क'गु'द' क'ग'स'ड्रि' अ'स्रि'ग'स'ल' ।
अ'स्रि'ग'स' सु'द'स'क'स'ल'ल'द' स'सु'द' ॥ ३१८

महीभृद्भूरिकटकस्तेजस्वी नियतोदयः ।
दक्षः प्रजापतिश्चासीत् स्वामी शक्तिधरश्च सः ॥३१८॥

ས་འཛོན་ ཀ་ཏ་ཀ་ མང་ཞིང་ །
 གཟི་བཞིན་ལྷན་པ་ རེས་པར་དར་ །
 སྐྱེ་དགའི་བདག་ བྱང་ བྱར་བ་མྱེ །
 རྩེ་བོ་ རྣམ་པ་ འཛོན་ ཡང་དེ ॥ ༣༡༤

अच्युतोप्यवृषोच्छेदी राजाप्यविदितक्षयः ।
 देवोप्यविबुधो जह्ने शंकरोप्यभुजंगवान् ॥३१६॥

ཉམས་མེད་ ཡིན་ ཡང་ ཚེས་གཙོད་མིན་ །
 བྱལ་པོ་ ཡིན་ ཡང་ ཟད་མི་ཤེས་ །
 བདེ་བྱེད་ཡིན་ ཡང་ ལག་འགྲོ་མེད་ །
 ལྷ་ཡང་ བི་བྱ་རྒྱ་ མིན་ཤེས་ ॥ ༣༡༥

गुणजातिक्रियादीनां यद्वैकल्यदर्शनं ।
 विशेषदर्शनायैव सा विशेषोक्तिरिष्यते ॥३२०॥

བྱེད་པར་ རབ་རྒྱ་ བཟླན་བའི་ཕྱིར་ །
 ཡོན་ཏན་ རིགས་ དང་ བྱ་བ་ སོགས་ །

གང་དུ་ མ་ཚང་ཉིད་ བསྐྱུ་བ།
 དེ་ནི་ བྱད་པར་ བཟོད་པར་ འདོད་ ॥ ३३०

न कठोरं न चातीक्ष्णमायुधं पुष्पधन्वनः ।
 तथापि जितमेवासीदमुना भुवनत्रयं ॥३२१॥

མེ་དོག་ བཀྱུ་ཅན་ དག་གི་ མཚོན།
 ཅུབ་པ་མ་ཡིན་ རྫོང་བའང་མིན།
 དེ་ལྟ་ན་ ཡང་ འདི་ཡིས་ནི།
 ས་གསུམ་དག་ལས་ རྒྱལ་བར་གྱུར་ ॥ ३३१

न देवकन्यका नापि गन्धर्वकुलसंभवा ।
 तथाप्येषा तपोभङ्गं विघातुं वेधसोप्यलं ॥३२२॥

འདི་དག་ ལྷ་ཡི་ བྱ་མོ་ མིན།
 ཇི་ཟེ་ རིགས་ལས་ བྱང་བའང་ མིན།
 དེ་ལྟ་ མེད་ཀྱི་ ཚངས་པའི་ ཡང་།
 དྲུག་ལྷུབ་ བཞེས་པ་ ལྷུབ་པར་ རྣམ་ ॥ ३३२

न बद्धा भुक्नु[33b]दिर्नापि स्फुरितो दशनच्छदः ।

न च रक्ताभवदृष्टिर्ध्वस्तञ्च द्विषतां कुलं ॥३२३॥

त्रिंशत्त्रेः दशकेः सप्तसप्तः पदे ।

सप्तः शप्तः शप्तः शप्तः सप्तः पदे ।

सप्तः शप्तः दशः पदेः सप्तः पदेः ।

दशः पदेः दशः पदेः दशः पदेः ॥ ३२३

न रथा न च मातङ्गा न हया न च पत्तयः ।

स्त्रीणामपाङ्गदृष्ट्यैव जीयते जगतां त्रयं ॥३२४॥

पदेः दशः पदेः पदेः पदेः पदेः ।

दशः पदेः पदेः पदेः पदेः पदेः ।

पदेः पदेः पदेः पदेः पदेः पदेः ।

पदेः पदेः पदेः पदेः पदेः पदेः ॥ ३२४

एकचक्रो रथो यन्ता विकलो विषमा हयाः ।

आक्रामत्येव तेजस्वी तथाप्यर्को जगत्त्रयं ॥३२५॥

འཇིང་དྲ་ འཁོར་ལོ་གཅིག་པ་དང་།
 ཁ་ལོ་པ་ ཉམས་ དྲ་མི་མཉམ་།
 དེ་ལྟ་ན་ ཡང་ གཟི་བྱིན་ཅན་།
 ཉི་མས་ འགྲོ་པ་ གསུམ་པོ་ མནན་ ॥ ३२४

सैषा हेतुविशेषोक्तिस्तेजस्वीतिविशेषणात् ।
 अयमेव क्रमोन्येषां भेदानामपि कल्प्यते ॥३२६॥

གཟི་བྱིན་ཅན་ སྒྲིགས་ བྱད་པར་ལས་།
 འདི་ནི་ གྲུ་ཡི་ བྱད་པར་ བཟོད་།
 རིས་པ་ འདི་ཡིས་ གཞན་གྱི་ ནི་།
 དེ་བྱེ་བ་ནམས་ ཀྱང་ བདུག་པར་བྱ་ ॥ ३२७

विवक्षितगुणोत्कृष्टैर्यत्समीकृत्य कस्यचित् ।
 कीर्त्तनं स्तुतिनिन्दार्थं सा स्मृता तुल्ययोगिता ॥३२७॥

བཟོད་ འདི་དྲ་ ཡོན་དྲ་ བྱད་འཕགས་ དང་།
 མཚུངས་པར་ བྱས་ནས་ འགའ་ཞིག་ནི་།

བཞེད་ སྒྲན་ དོན་དུ་ བསྐྱགས་པ་ བང་ ।

དེ་ནི་ མཚུངས་པར་ སྦྱོར་བར་ བཤད ॥ 330

यमः कुबेरो वरुणः सहस्राक्षो भवानपि ।

बिभ्रत्यनन्यविषयां लोकपाला इति श्रुतिम् ॥३२८॥

གཤེན་ཇི་ ལུས་ངན་ རུ་རྩ་དང་ ।

མིག་སྦྱང་པ་ དང་ ཁྱོད་ཉིད་ ཀྱང་ ।

འཇིག་རྟེན་ སྦྱོར་བ་ ཞེས་པའི་ སྒྲ ॥

ཡུལ་གཞན་མེད་པར་ རྣམ་པར་འཛིན་ ॥ 331

संगतानि मृगाक्षीणां तडिद्विलसितन्यपि ।

क्षणद्वयन्न तिष्ठ[34a]ति घनरब्धान्यपि स्वयं ॥३२९॥

རི་དགས་ མིག་ དང་ འགྲོགས་པ་ དང་ ।

སྒྲོག་གི་ ཅེ་དགའ་དག་ དང་ བྱི ॥

སྦྱིན་གྱི་ རྩོམ་པའང་ རང་བཞིན་གྱིས་ ।

སྒྲན་ཅིག་ གཉིས་པར་ མི་ གནས་སོ་ ॥ 332

विरुद्धानाम्पदार्थानां यत्र संसर्गदर्शनं ।
विरोधसाधनायैव स विरोधः स्मृतो यथा ॥३३०॥

འགལ་ལྷ་ ལྷུབ་བྱེད་ ལྷུ་དུ་ནི །
གང་དུ་ དངོས་པོ་ འགལ་བ་ རྣམས་ །
ཡང་དག་ འགྲོགས་པར་ རབ་བསྐྱེད་པ་ །
དེ་ནི་ འགལ་བ་ བཤད་ རི་ དཔེར་ ॥ ३३०

कूजितं राजहंसानां वर्द्धते मदमञ्जुलं ।
क्षीयते च मयूराणां रुतमुत्क्रान्तसौष्ठवं ॥३३१॥

ངང་པའི་ ལྷུལ་པོ་ རྣམས་དག་ནི །
སྒྲིམ་པའི་ གདངས་སྒྲན་ ཅ་ཙོ་ འཕེལ་ །
མ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་ ལྷུ་དག་ནི །
ཡིད་ལོང་ ཉིད་དང་ བྲལ་བས་ཉམས་ ॥ ३३१

प्रावृषेण्यैर्जलधरैस्त्वरं दुर्दिनायते ।
रागेण पुनराक्रान्तं जायते जगतां मनः ॥३३२॥

དབྱར་སྐྱེས་ རྩ་འཛིན་དག་གིས་ནི།
 བས་མཁའ་ ཡུལ་ངན་ རྩ་བུར་སྦྱོར།
 ཆགས་པ་ ཡིས་ ཀྱང་ འགྲོ་བ་ཡི།
 ཡིད་ནི་ ཀྱན་ཏུ་ ཆགས་པར་གྱུར། ॥ ३३३

तनुमध्यं पृथुश्रोणि रक्तौष्ठमसितेक्षणं ।
 नतनामि वपुः स्त्रीणां कं न हन्युन्नतस्तनं ॥३३३॥

སྒྲིང་པ་ སྤྱ་ ཞིང་ རོ་སྒྲིང་ སྒྲིམ།
 མཆུ་དམར་ མིག་ནི་ དཀར་པ་ མིན།
 རྩེ་པ་ དམའ་ ཞིང་ རྩ་མ་ མཐོ།
 བུད་མེད་ ལུས་ ཀྱིས་ སུ་ མ་ བཅོམ། ॥ ३३३

मृणालबाहु रम्भोरु पद्मोत्पलमुखेक्षणं ।
 अपि ते रूपमस्माकं तन्वि तापाय कल्पते ॥३३४॥

བད་ཅེ་ ལག་པ་ རྩ་ཤིང་ བརྩ།
 བརྩའི་གདོང་ དང་ ལྷུང་ལ་ མིག།

ཁྱིེ་གྱི་གཟུགས་ཀྱིས་ བདག་ཅག་ནམས།
གདུང་ནས་ མིན་ནས་ ལུས་ཅན་ས། ३३८

उद्यानमारुतोद्धूताश्चूताश्चम्पकरेणवः ।
उदश्रयन्ति पान्यानामस्पृशन्तोपि लोचनम् ॥३३९॥

སྒྱེད་ཚལ་ རྒྱང་གིས་ རབ་བསྒྱེད་བ།
ལྷ་ཏེ་ཅས་ཀྱི་ཡི་རུལ།
རིག་བ་མིན་ ཡང་ འགྲོན་པོ་ཡི།
མིག་ལ་ མཆི་མ་ཟག་བར་བྱེད ॥ ३३९

कृष्णार्जुनानुरक्तापि दृष्टिः कर्णा[34b]वलम्बिनी ।
याति विश्वसनीयत्वं कस्य त कलभाषिणि ॥३४०॥

སྒྲུབ་བར་སྒྲེགས་མ་ ཁྱིེ་གྱི་མིག།
ནག་དཀར་རྗེས་སྲུ་དམར་བ་ ཡང་།
ན་བ་དག་ལ་ བདྱན་བ་ བློ།
སྲུ་ཡི་ ཡིད་བདྱན་ཉིད་ཏུ་འགྱུར ॥ ३४०

इत्यनेकप्रकारोयमलंकारः प्रतीयते ।

अप्रस्तुतप्रशंसा स्यादप्रक्रान्तेप्सितास्तुतिः ॥३३७॥

दे'ङ्ग'र'गु'र'र'दे'क'स'प' वै ।

दु'स'छे'द'दु' र'व'द्वे'ग'स'गु ।

स'स'स' सै'र' र'दे'द'स'स' स'छे'द'प' वै ।

स'स'स'सु' स'स'स' स'छे'द'प' यै'र' ॥ ३३७

सुखं जीवन्ति हरिणा वनेष्वपरसेविनः ।

अर्थैरयत्नसुलभैर्जलदर्भाङ्कुरादिभिः ॥३३८॥

स'र'र'स'स'स'छे'द'प' र'दु'ग'स'क'स'स' ।

र'स'द'स'दे' छे'द'प'र'स'स'प'दे'के'र' ।

छे'द'र'छे'द'स'स'स'स'स'स'स'गु'स' ।

र'स'स'क'स'स'स'स' वै' स'दे'प'र' र'छे' ॥ ३३८

सेयमप्रस्तुतैवात्र मृगवृत्तिः प्रशस्यते ।

राजानुवर्त्तनकृशनिर्विषणेन मनस्विना ॥३३९॥

གྲུལ་པོའི་རྗེས་འབྲངས་ ཉམ་མོངས་པ།
 ཤེན་ཏུ་སྒྲིབ་པའི་ ཡིད་ཅན་གྱིས།
 སྐབས་སུ་ མ་བབ་ཉིད་ཏུ་ འདིར།
 རི་དྲགས་ སྒྲོད་ཚུལ་ འདི་དག་ བསྐྱབས། ॥ ३३७

यदि निन्दन्निव स्तौति व्याजस्तुतिरसौ स्मृता ।
 दोषाभासा गुणा एव लभन्ते ह्यत्र सन्निधिं ॥३४०॥

གཤམ་ཏི་ སྐད་པ་ བཞིན་ བསྐྱོད་ནས།
 སྒྲོན་ ལྟར་ སྒང་བའི་ཡིན་ཏན་ཉིད།
 གང་ཏུ་ ཉི་བར་ཐོབ་གྱུར་པ།
 འདི་ནི་ རྗེས་གྱིས་བསྐྱོད་པར་ བཤད། ॥ ३ॣ०

तापसेनापि रामेण जितेयं भूतधारिणी ।
 त्वया राज्ञापि सैवैयं जिता मा भून्मदस्तव ॥३४१॥

རྒྱ་མ་དཀར་ཐུབ་པ་ཡིས་ ཀྱང་།
 འབྲུང་པོ་ འཛིན་མ་ འདི་ལས་གྲུལ།

དེ་ཉིད་ གྲུལ་པོ་ ཁྱོད་ཀྱིས་ ཀྱང་ །

འདི་ལ་ ཁྱོད་ནི་ སྐྱགས་ བ་ མཛོད་ ॥ ३༥༡

पुंसः पुराणादाच्छिद्य श्रीस्त्वया परिभुज्यते ।

राजनिश्चक्रुवंशस्य किमिदं तव युज्य[35a]ते ॥३४२॥

སྒོན་གྱི་སྒྲིམ་བྱ་ ལས་ བཅད་ནས་ །

དཔལ་འདི་ཁྱོད་ཀྱིས་ ཡོངས་སྤྱོད་ །

གྲུལ་པོ་ སྤྱ་རམ་ཤིང་པའི་གྲུད་ །

ཁྱོད་ཀྱི་ འདི་ནི་ སྐྱགས་སམ་ཅི་ ॥ ३༥༢

भुजंगभोगसंसक्ता कलत्रं तव मेदिनी ।

अहंकारः पराङ्मोदिमारोहति कुतस्तव ॥३४३॥

ཁྱོད་ཀྱི་ བཅད་མེས་ ལའི་ནི་ །

ལག་འགྲོའི་ ལྷོ་ག་དག་ལ་ཆགས་ །

ཅི་སྤྱད་ ཁྱོད་ཀྱི་ང་གྲུལ་ནི་ །

མཆོག་གི་མཐའ་རུ་ འཛོགས་པར་གྱུར་ ॥ ३༥༣

इति श्लेषानुविद्धानामन्येषां चोपलक्ष्यताम् ।
व्याजस्तुतिप्रकाराणामपर्यन्तः प्रविस्तरः ॥३४४॥

दे'ल्लर' छे'वर' खर्के'व'प'लस ।
ल्लर'व'त'र'द'म'ल'ल'र'द'म'ल' ।
खे'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल' ।
ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल' ॥ ३४५ ॥

अर्थान्तरप्रवृत्तेन किञ्चित्तत्सदृशं फलं ।
सदसद्वा निदर्शयते यदि स्यात्तन्निर्दर्शनं ॥३४६॥

म'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल' ।
दे'द'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल' ।
ख'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल' ।
दे'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल'ल' ॥ ३४७ ॥

उदयन्नेव सविता पद्मेष्वर्पयति श्रियं ।
विभावयितुमृद्धीनां फलं सुहृदनुग्रहं ॥३४८॥

ཉི་མ་ འཆར་བ་ཉིད་ཀྱིས་ ཉི །
 བར་ནམས་ལ་ དབལ་སྟེར་བྱེད །
 ལྷན་ཚེགས་ནམས་ཀྱི་ འབྲས་བུ་དག །
 གོགས་པོ་ཐེས་འཛིན་ བསྟན་པའི་སྟེར ༥ ༣༥༩

याति चन्द्रांशुभिः स्पृष्टा ध्वान्तराजी पराभवम् ।
 सद्योराजविरुद्धानां सूचयन्ती दुरन्ततां ॥३४७॥

རྒྱ་བའི་ཟེར་གྱིས་ རེག་པ་ན །
 ལྷན་པའི་སྟེང་བ་ ལྷན་པར་འབྱུར །
 འབྲས་ལ་བྱལ་པོ་ དང་ འགལ་ནམས །
 ངན་པའི་མཐར་འབྱུར་ གསལ་བར་བྱེད ༥ ༣༥༧

सहोक्तिः सहभावस्य कथनं गुणकर्मणां ।
 अर्थानां यो विनिमयः परिवृत्तिस्तु सा यथा ॥३४८॥

ཡོན་དན་ལས་ནམས་ ལྷན་ཅིག་གི །
 དངས་པོ་ བཛྲོད་པ་ ལྷན་ཅིག་བཛྲོད །

དེ་ན་རྣམས་ བསྐྱེལ་བ་ གང་ ཡིན་པ་ ।
 ཡོངས་བཟུངས་ཡིན་ཏེ་ དེ་དག་ དཔེར ॥ ३༥༤

सह दीर्घा मम[35b] श्वासैरिमाः संप्रति रात्रयः ।
 पाण्डराश्च ममैवाङ्गैः सह ताश्चन्द्रभूषणाः ॥३४६॥

དེ་ནི་ མཚན་མོ་ འདི་དག་རྣམས་ ।
 བདག་གི་དབུགས་དང་ ལྷན་ཅིག་རིང་ ।
 རྩེ་བའི་སྒྲིན་ལྷན་ས་རྣམས་ ཀྱང་ ।
 བདག་ལུས་ཉིད་ དང་ ལྷན་ཅིག་ རྒྱ ॥ ३༥༥

वर्द्धते सह पान्थानां मूर्च्छया चूतमञ्जरी ।
 पतन्ति च समन्तेषामश्रुभिर्मलयानिलाः ॥३५०॥

འགྲོན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ མིངས་པ་ དང་ ।
 ལྷན་ཅིག་ རྩེ་བའི་དོག་པ་སྒྲིས་ ।
 དེ་དག་ མཚི་ས་ དང་ མཉམ་དུ་ ।
 མ་ལ་ལ་ཡི་རྒྱུད་དག་ འབབ ॥ ३༥༠

कोकिलालापसुभगाः सुगन्धिवनवायवः ।
यान्ति सार्धं जनानन्दैर्वृद्धिं सुरभिवासराः ॥३५१॥

ཁ་བྱུག་ རྫོགས་པའི་སྐལ་བཟང་ ནང་ །
ནགས་ཀྱི་རྒྱང་ ནི་ རི་བཟང་ ནང་ །
དབྱིད་ཉིན་ ཟླ་བའི་ ཀྱན་དགའ་ནས་ །
ལྷན་ཅིག་དག་དུ་ འཕེལ་བར་འགྱུར་ ॥ ३५२

इत्युदाहृतयो दत्ताः सहोक्तेरत्र काश्चन ।
क्रियते परिवृत्तेश्च किञ्चिद्रूपनिरूपणं ॥३५२॥

དེ་ལྟར་ ལྷན་ཅིག་བརྗོད་པ་ཡི་ །
དཔེར་བརྗོད་ འགའ་ཞིག་ འདིར་ བྱས་ཏེ་ །
ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་ རང་བཞིན་ ཡང་ །
ངེས་པར་བསྟན་པ་ ཟུང་ཟད་བྱ་ ॥ ३५३

शस्त्रप्रहारन्ददता भुजेन तव भूभुजां ।
चिरार्जितं हृतं तेषां यशः कुमुदपाण्डुरं ॥३५३॥

ས་སྒྲིད་ནསས་ལ་ མཚོན་ བསྟུན་པ་ །
སྤར་བྱིད་ བྱིད་ཀྱི་ལག་པ་ཡིས་ །

དེ་དག་ གྲགས་པ་ ཀྱ་མུང་ དཀར་ ।

ཡུན་རིང་དག་ཏུ་ བསྐྱབས་པ་ རྟོགས་ ॥ ३१३

आशीर्नामिभिलषिते वस्तुन्याशंसनं यथा ।

पातु वः परमज्योतिरवाङ्मनसगोचरम् ३५४॥

མངོན་པར་འདོད་པའི་དངོས་པོ་ལ་ ।

སྟོན་པ་ ཤེས་བརྗོད་ ཅེས་བྱ་ དཔེར་ ।

ངག་ཡིད་ སྦྱོད་ཡུལ་ མ་ཡིན་པའི་ ।

སྒྲུང་བ་ དམ་པས་ བྱིད་ལ་ སྒྲུངས་ ॥ ३१८

अनन्वयससंदेहावुपमास्वेव दर्शितौ ।

उपमा रूपकं[36a]चापि रूपकेष्वेव कीर्तितम् ॥३५५॥

ཇིས་འགྲོ་མེད་དང་ཐེ་ཚོས་ཅན་ ।

དག་ནི་ དཔེ་རྣམས་ཉིད་ལ་ བསྟན་ ।

དཔེ་ཡི་གཟུགས་ཅན་ དག་ ཀྱང་ འདྲིར་ ।

གཟུགས་ཅན་རྣམས་ལ་ ཇིས་པར་བསྐྱབས་ ॥ ३१९

उत्प्रेक्षाभेद एवासावुत्प्रेक्षावयवोपि च ।

नानालंकारसंस्पृष्टिः संस्पृष्टिः कथ्यते पुनः ॥३५६॥

རབ་རྟོག་ཆ་ཤས་ འདི་ ཡང་ ཉི །

རབ་རྟོག་དག་གི་དབྱེ་བ་ཉིད །

ཐ་དད་གྲུན་ནམས་བསྐྱེས་བ་ནི །

སྤྱེལ་མ་དག་ཏུ་བརྗོད་བ་སྟེ ॥ ३५७

अङ्गाङ्गिभावसंस्थानं सर्वेषां समकक्षता ।

इत्यलङ्कारसंस्पृष्टौ लक्षणीया द्वयी गतिः ॥३५७॥

ཡན་ལག་ཡན་ལག་ཅན་དངོས་ཀྱི །

སྐབས་ དང་ ཐམས་ཅད་ སྤྱེབས་མཚུངས་ཉིད །

ཅས་པའི་ལྷགས་ གཉིས་ སྤྱེལ་མ་ཡི །

གྲུན་དག་ལ་ ཉི་ མཚོན་བར་བྱ ། ३५८

आक्षिपन्त्यरविन्दानि तव मुग्धे मुखश्चियं ।

कोषदण्डसमप्राणां किमेषामस्ति दुष्करं ॥३५८॥

མཛེས་ས་ ཁྱིད་ཀྱི་ བཞིན་གྱི་ དབལ།
 བདྲ་དག་གིས་ འགོག་པར་བྱེད།
 མཛེད་དང་ ཡུ་བ་ སྐྱོ་ཚེགས་པ།
 འདི་ལ་ བྱ་ དཀའ་ ཅི་ ཞིག་ ཡོད ॥ ༣༥

श्लेषः सर्वासु पुष्पाति प्रायो वक्रोक्तिषु श्रियं ।
 भिन्नं द्विधा स्वभावोक्तिर्वक्रोक्तिश्चेति बाङ्मयं ॥३५॥

རང་བཞིན་ བཛེད་དང་ འཁྱོག་ བཛེད་ཅེས།
 ངག་གི་ རང་བཞིན་ བྲ་དད་ གཉིས།
 འཁྱོག་པོར་ བཛེད་པ་ བསམ་ཅད་ལ།
 སལ་ཆེར་ སྦྱར་བས་ དབལ་རྒྱས་བྱེད ॥ ༣༥

भाविकत्वमिति प्राहुः प्रबन्धविषयं गुणः ।
 भावः कवेरभिप्रायः कान्येष्वसिद्धि यः स्थितः ॥३६॥

སྒྱུན་ངག་མཐུན་ བསམ་དགོངས་པ་ ལྟེ།
 སྒྱུན་ངག་ ལྷུང་པར་ གང་ གནས་པ།

རབ་སྒྲོར་ ཡུལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཅན །

དེ་ནི་ དགོངས་པ་ཅན་ ཞེས་ བཛྲོད ༥ ३५०

परस्पररोपकारित्वं सर्वेषां वस्तुपर्वणाम् ।

विशेषणानां व्यर्थानामक्रिया [36b] स्थानवर्णनं ॥ ३६१

དངོས་པོ་ཡི་ ནི་ ཚོགས་རྣམས་ཀྱན །

ཕན་ཚུན་ ཕན་པར་བྱེད་པ་ ཉིད །

དོན་དང་ བུལ་བའི་ ཁྱད་པར་ རྣམས །

མ་བྱས་ བཞན་སྲུ་ བསྐྱུགས་པ་ དང་ ॥ ३५१

व्यक्तिरुक्तिक्रमबलाद्गम्भीरस्यापि वस्तुनः ।

भावायत्तमिदं सर्वमिति तं भाविकं विदुः ॥ ३६२

བཛྲོད་རིས་ སྒྲོབས་ ལས་ དངོས་པོ་ ནི །

ཟབ་མོ་དག་ ཀྱང་ བསལ་བ་སྟེ །

དེ་ཀྱན་ དགོངས་པའི་དབང་གུར་ སྒྱིར །

དེ་དག་ དགོངས་པ་ཅན་ ཞེས་ རིག ॥ ३५२

यच्च सन्ध्यङ्गवृत्त्यङ्गलक्षणाद्यागमान्तरे ।
व्यावर्णितमिदं चेष्टमलङ्कारतयैव नः ॥ ३६३

གང་ཡང་ མཚམས་ སྒྲིང་ ཡན་ལག་ ནང་ ।
འཇུག་པའི་ཡན་ལག་ མཚན་ ཉིད་ སྟོགས་ ।
ལུང་ གཞན་ ནག་ཏུ་ བཟློད་ འདི་ ཡང་ ।
གྲུན་ཉིད་ཏུ་ བྱི་ བདག་ཅག་ འདོད་ ॥ ३६३

पन्था स एष विवृतः परिमाणवृत्त्या संहृत्य विस्तरमनन्तमलंक्रियाणां ।
वाचामतीत्य विषयं परिवर्त्तमानानभ्यास एव विवरीतुमलं विशेषान् ॥ ३६४

གྲུ་ཆེ་ མཐའ་ཡས་ རབ་བསྐྱུས་ཚད་ཏུ་ བྱུར་བ་ཡི་ ।
གྲུན་ནམས་ ནག་གི་ལས་ འདི་ཉིད་ བྱི་ནམ་པར་སྟེ་ ।
བཟློད་པའི་ལྷལ་ལས་ འདས་པར་ ཡོངས་སུ་གནས་བ་ཡི་ ।
ཁྱད་པར་ནམས་ནི་ གོམས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ བསྟེ་བར་བྱས་ ॥ ३६४

इत्याचार्यदण्डिनः कृतौ काव्यादर्शोऽर्थालङ्कारो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ॥

ཞེས་ སྒྲོབ་དཔོན་• དབྱུག་པ་ཅན་གྱིས་ མཐོང་བ་ ལྷན་ངག་ མེ་
ཡོང་ལས་ དོན་གྱི་གྲུན་ ཅས་བྱ་བ་ ཡོངས་སུ་བཅད་བ་ གཉིས་པའོ་ ॥

CHAPTER III

अव्यपेतव्यपेतात्मा व्यावृत्तिर्वर्णसंहतेः ।

यमकं तच्च पादानामादिमध्यान्तगोचरं ॥१॥

वर.ख.ऊँ.द. वर.ऊँ. वर.ग ।

यी.गो. ऊँ.ग.स.व. व.ऊँ.र.व.कि ।

ऊँ.ग.स. व.य.द. ग.द.व.यी ।

द.व. वर. स.स.र. सु.द.यु.ल.उ. ॥ १

एकद्वित्रिचतुष्पादयमकानां विकल्पनाः ।

आदिमध्यान्तमध्यान्तमध्याद्याद्यन्तसर्वतः ॥२॥

ग.उ.ग. ग.उ.स. ग.सु.स. व.ग. ग.द.व.यी ।

ऊँ.ग.स.क.स.स.गु. क.स.द.ग.कि ।

सु.ग.स. वर. स.स.र. वर. द. स.स.र. ।

वर.द. सु.ग.स. सु.ग.स.स.र. गु. ॥ २

[37a] अत्यन्तबहवस्तेषां भेदाः संभेदयोनयः ।

सुकरा दुष्कराश्चैव दृश्यन्ते तत्र केचन ॥३॥

गुणं नृं नृपे वं यथा स्त्रियं व ।

देवता नृपे वं नृपं नृपं व ।

देवता नृपे वं नृपं नृपं व ।

नृपं नृपं नृपं नृपं व ॥ ३

मानेन मानेन सखि प्रणयोभूत्प्रिये जने ।

खण्डिता कण्ठमाश्लिष्य तमेव कुरु सत्रपम् ॥४॥

मोक्षसंख्यं नृपं नृपं नृपं व ।

मोक्षसंख्यं नृपं नृपं नृपं व ।

मोक्षसंख्यं नृपं नृपं नृपं व ।

नृपं नृपं नृपं नृपं व ॥ ८

मेघानादेन हंसानां मदनोमदनोदिना ।

नुन्नमानं मनः स्त्रीणां सह रत्या विगाहते ॥५॥

ངང་པ་ནམས་ཀྱི་ རྟེན་ས་ འཛོམས་པ།

སྟོན་གྱི་སྒྲ་ ཡིས་ ཟུང་བྱེད་ནི།

དགའ་མ་ དང་ བཅས་ བྱད་མེད་ཀྱི།

ཁངས་བྲལ་ཡིད་ལ་ འཇུག་པར་བྱེད། ॥ ४ ॥

राजन्वत्यः प्रजा जाता भवन्तं प्राप्य साम्प्रतं ।
चतुरं चतुरंभोधिरसनोर्वीकरग्रहे ॥६॥

ཁུ་གཏིར་བཞི་ཡི་ སྒྲ་རགས་ཅན།

ས་ཡི་ལག་ དབྱ་འཛོན་ལ་ བཤམས།

ཁྱོད་ཉིད་ ཐོབ་ནས་ ད་ལྟ་ནི།

སྟེ་དགུ་ ཀྱལ་པོ་ བཟང་ལྡན་གྱུར། ॥ ७ ॥

अरण्यं कैश्चिदाक्रान्तमन्यैः सद्य दिवौकसां ।
पदातिरथनागाश्वरहितैरहितैस्तव ॥७॥

ཀང་ཐང་ ཤིང་རྩ་ སྤང་པོ་དང་།

རྩ་དང་ བྲལ་བ་ ཁྱོད་ཀྱི་ དགེ།

འགའ་ ཞིག་ རྒྱལ་སྡེ་ གཞན་དག་ནི།

ལྷ་ རྒྱལ་སྡེ་གི་ གཞན་སྡེ་ མེད་ ॥ ༧

मधुरं मधुरम्भोजवदने वद नेत्रयोः ।

विभ्रमम्भ्रमरभ्रान्त्या विडम्बयति किञ्चिदं ॥८॥

ཐུ་སྦྱེས་གཤོང་ལྷན་ མིག་དག་གི།

རྒྱལ་འཕྲུལ་ ཡིད་མེད་ འདི་ལ་ བློ།

དཔྱིད་ཀྱི་ བྱང་བའ་རྒྱལ་འཕྲུལ་གྱིས།

ཅོ་འདི་བྱེད་པ་ ཅི་ ཡིན་ སྦྱེས་ ॥ ༨

वारुणो वा रणोद्दामो हयो वा स्मरदुर्धरः ।

न यतो नयतोऽन्तं नस्तदहो वि[37b]क्रमस्तव ॥९॥

འདོད་པ་ གཡུལ་དུ་ དཔའ་བ་ཡི།

སྤང་པོའས་ གཟུང་དཀར་ ཏ་མེད་ཀྱིས།

གང་ཕྱིར་ བདག་ཅག་ མཐར་བྱས་པ།

དེ་ཕྱིར་ ཁྱོད་ཀྱི་ རྒྱལ་གཞིན་ མཚར་ ॥ ༩

राजितैराजितैक्षणेन जीयते त्वादृशैर्नृपैः ।
नीयते च पुनस्तृप्तिं वसुधा वसुधारया ॥१०॥

ग॒पु॒ष॒प॒ऽ॒ ॐ॒ व॒स॒ ऋ॒त॒स॒ व॒प॒ ।
मि॒व॒न॒ग॒ श्रि॒त॒ऽ॒ ॐ॒ व॒स॒ ऋ॒त॒स॒ ॐ॒ ॐ॒ ।
गु॒प॒व॒न॒गु॒ऽ॒ ॐ॒ व॒स॒ गु॒प॒व॒न॒गु॒ ।
ॐ॒ व॒स॒ न॒ग॒ गु॒ऽ॒ ॐ॒ व॒स॒ न॒ग॒ ॥ १०

करोति सहकारस्य कलिकोत्कलिकोत्तरं ।
मन्मनोमन्मनोप्येष मत्तकोकिलनिस्वनः ॥११॥

स॒न॒गु॒ऽ॒ ॐ॒ व॒स॒ ऋ॒त॒स॒ व॒प॒ ।
मि॒व॒न॒ग॒ श्रि॒त॒ऽ॒ ॐ॒ व॒स॒ ऋ॒त॒स॒ ॐ॒ ॐ॒ ।
गु॒प॒व॒न॒गु॒ऽ॒ ॐ॒ व॒स॒ गु॒प॒व॒न॒गु॒ ।
ॐ॒ व॒स॒ न॒ग॒ गु॒ऽ॒ ॐ॒ व॒स॒ न॒ग॒ ॥ ११

कथं त्वदुपलम्भाशा विहताविह तादृशीं ।
अवस्था नालमारोढुमङ्गनामङ्गनाशिनी ॥१२॥

བྱིད་ལ་ དམིགས་ པའི་རི་བ་ དང་ ।
 མ་བྲལ་ འདི་ལ་ དེ་འདྲ་ ཡི།
 གནས་སྐབས་ ལུས་ནི་ འཇིག་བྱིད་པས།
 བྱད་མེད་ འཇོགས་ ལྷས་ ཅི་ལྟར་མིན། ॥ 22

निगृह्य नेत्रे कर्षन्ति बालपल्लवशोभिना ।
 तरुणा तरुणान्कृष्टानलिनो नलिनोन्मुखाः ॥१३॥

ཡལ་འདྲབ་ གསར་པས་ མཛེས་པ་ཡི།
 རྩོན་པས་ སངས་པའི་ གཞོན་ནུ་ནམས།
 པརྒྱར་ མངོན་ རྩོགས་ བྱང་བ་ཡིས།
 མིག་ནས་ པརྒྱང་སྟེ་ འགྲུགས་པར་བྱེད། ॥ 23

विशदा विशदामत्तसारसे सारसे जले ।
 कुरुते कुरुतेनेयं हंसो मामन्तकामिषं ॥१४॥

རྩོས་པའི་ བཞད་ནི་ རབ་འཇུག་པ།
 རྩང་གི་རྩལ་ དཀར་བ་ཡི།

ངང་མོ་ འདི་ཡི་ ཅ་ཅོ་ ཡིས།

བདག་ནི་ མཐར་བྱེད་ཟས་སྤྱུ་བྱེད། ॥ १८

विषमं विषमन्वेति मदनं मदनन्दनः ।

सहेन्दुकलयपोढमलयया मलयानिलः ॥१५॥

དི་བྲལ་ རྩ་བའི་ཆ་དག་ ནང་།

སྒྲན་ཅིག་ མ་ལ་ཡ་ཡི་རྒྱང་།

བདག་ དགའ་མི་ བྱེད་འདོད་པ་ ནི།

མི་བཟད་དུག་གི་ ཇེས་སྤྱུ་འགྲོ། ॥ १९

मानिनी मानिनीषुस्ते निषङ्गत्वमनङ्ग मे ।

हारिणी हारिणी[38a]शर्म तनुतां तनुतां यतः ॥१६॥

བདག་ སྒྲན་མི་འདོད་ བཅས་པ་ཅན།

དོ་ཤལ་དང་ལྷན་ འཇོག་བྱེད་མ།

ལུས་མེད་ བྱོད་ཀྱི་ ནང་པ་ ཉིད།

ཕ་གྱུར་ བདག་ འགྲོགས་ བདེ་རྒྱས་ མཛོད། ॥ २०

जयता त्वन्मुखेनास्मानकथं न कथं जितं ।
कमलं कमलंकुर्वदलिमद्वलिमत्प्रिये ॥१७॥

ཁྱད་ཀྱི་གཤོང་གིས་བདག་ལས་སྐྱལ་།
རྒྱ་ཡི་སྐྱོན་གྱུར་བྱང་བ་ཅན་།
འདབ་ལྗན་བདུ་གཏམ་མེད་ལས་།
ཅི་ལྟར་མི་སྐྱལ་བདག་དགའ་མ ॥ १७

रमणी रमणीया मे पाटलापाटलांशुका ।
वारुणीवारुणीभूतसौरभा सौरभास्पदं ॥१८॥

ཉི་མའི་འོད་ཀྱིས་དམར་གྱུར་བའི་།
རྒྱ་ལྗེ་བཞིན་བྱ་ཏེ་ལ་།
དཀར་དམར་གསེ་ཅན་རི་བཟངས་གནས་།
བདག་གི་དགའ་མ་དགའ་བར་བྱ ॥ १८

इति पादादियमकमव्यपेतं विकल्पितं ।
व्यपेतस्यापि वण्यन्ते विकल्पास्तत्र केचन ॥१९॥

དེ་ལྟར་ ཀང་པའི་ ཐོག་མ་ཡི།

ཆེང་ལྷན་ བར་ཆོད་མེད་ བླ་རྟོག།

ད་ནི་ བར་དུ་ཆོད་པ་ ཡི།

བླ་རྟོག་ འགའ་ཡང་ བསྟན་པར་བྱ། ༥༥

मधुरेणदृशां मानं मधुरेण सुगन्धिना ।

सहकारोद्गमेनैव शब्दशेषं करिष्यति ॥२०॥

ས་ཏྲ་ཀུ་ར་ ལས་ འབྲུངས་ ཉིད།

ཡིད་འོང་ སྤི་བཟངས་ལྷན་པ་ ཡིས།

དཔྱིད་གྱི་ ཨེ་ཆའི་ མིག་ཅན་གྱི།

ཁངས་པ་ སྒྲ་ཡི་ ལྷག་མར་བྱེད། ༥༦

करोऽतिताम्रो रामाणान्तन्त्रीताडनविभ्रमं ।

करोति सेर्यं कान्ते वा श्रवणोत्पलताडनं ॥२१॥

དགའ་མའི་ ལག་པ་ ཤིན་དུ་ དམར།

གྱུད་མངས་ལ་ བསྟན་ བླ་འཕྲལ་ལ།

ཕྱག་དོག་ ལྷན་ནས་ མཛེལ་བོ་ལའང་ ।

ན་བའི་ཡུལ་གྱིས་ བསྐྱུན་བྱེད་ ॥ ३०

सकलापोल्लसनया कलापिन्याऽनुनृत्यते ।

मेघाली नर्त्तिता वातैः सकलापो विमुञ्चति ॥२२॥

རྒྱུ་གྱིས་ གར་ བསྐྱུར་ སྒྲིན་གྱི་ཕྱེང་ ।

མཐའ་དག་ ཚུ་ནི་ འཕྲོར་བར་བྱེད་ ।

དེ་ཆེས་ མཆུག་ མ་རབ་བསྐྱུར་བའི་ ।

མཆུག་སྒྲོ་ལྷན་པ་ གར་དག་བྱེད་ ॥ ३३

स्वयमेव गलन्मानकलि कामिनि[38b]ते मनः ।

कलिकामथ नीपस्य दृष्ट्वा कां नु स्पृहशेशां ॥२३॥

འདོད་ལྷན་མ་ དག་ ཁྱོད་ཀྱི་ ཡིད་ ।

ཁེངས་ཚོད་ རང་ཉིད་ ཉམས་འགྱུར་དེ་ ।

ནི་བའི་ཀ་ལི་ཀྱ་ མཐོང་ན་ ।

སྐྱུས་སྐབས་ ཅི་ལ་ རིག་འགྱུར་རམ་ ॥ ३३

आरुह्याक्रीडशैलस्य चन्द्रकान्तस्थलीमिमां ।

नृत्यत्येष लसच्चारुचन्द्रकान्तः शिखावलः ॥२४॥

ཅེ་ན་པའི་ རི་ཡི་རྒྱ་འོད་ཀྱི་ ।

ཐང་འདི་ལ་ནི་ འཛོལ་ས་ གུར་ ཅས་ ।

མདོང་ས་མཐའ་ མཆོག་ཏུ་ རབ་མཛོས་བའི་ ।

གཙུག་ཡུན་ཅན་ འདི་ གར་བྱེད་དོ་ ॥ २४

उद्धृता राजकादुर्वी ध्रियतेद्य भुजेन ते ।

वराहेणोद्धृता यासौ वराहेरुपरि स्थिता ॥२५॥

གར་ཞིག་ སྤྱལ་ མཆོག་ སྤེང་ གནས་ཡིང་ ।

ཕག་བས་ གརུང་བའི་ ས་ འདི་ནི་ ।

རྒྱལ་བའི་ ཆོག་ས་ ལས་ རབ་རྒྱངས་ ཅས་ ।

ད་མ་ བྱེད་ཀྱི་ ལག་བས་ གརུང་ ॥ २५

करेण ते रणेष्वन्तकरेण द्विषतां हताः ।

करेणवः क्षरद्रक्ता भान्ति सन्ध्याघना इव ॥२६॥

གཡུལ་དུ་དག་ཡི་སྒྲང་བོ་ནམས།

ཁྱོད་ཀྱི་ལག་པ་མཐར་བྱེད་ཀྱིས།

བསྐྱེད་པའི་བྲག་ནི་རབ་ཟག་པ།

ཐུན་མཚམས་དག་གི་སྤྱིན་བཞིན་མཛོས ॥ ३९

परागतहराजीव वातैर्ध्वस्ता भटेऽश्चमूः ।

परागतमिव कापि परागततमम्बरं ॥२७॥

རྒྱང་གིས་རི་ཡི་ཤིང་ཕྱེང་བཞིན།

གཞན་གྱི་སྤྱི་ནི་དབར་བོས་བཅོམ།

མཐར་ནི་ག་ཤེད་སྒྲིང་བ་བཞིན།

དུལ་གྱིས་ནམ་མཁའ་བྲབ་པར་གྱུར ॥ ३७

पातु वो भगवान्विष्णुः सदा नवघनद्युतिः ।

स दानवकुलध्वंसी सदानवरदन्तिहा ॥२८॥

ཡེགས་ལྷན་ཁུ་འཛིན་གསར་པའི་འོད།

ལྷ་མིན་དག་གི་རིགས་ཉམས་བྱེད།

ཆད་ལྷན་ སྒྲང་པོ་ མཚོག་ བཅོམ་པ།

ཁྱབ་འཇུག་དེས་ བྱིད་ ཏྲག་ཏུ་ སྤངས། ॥ ३८

कमलेस्समकेशन्ते कमलेर्ष्याकरं मुखं ।

कमलेष्यं करोषि त्वं कमले[39a]वोन्मदिष्णुषु ॥२६॥

བྱིད་ཀྱི་མགོ་སྤང་བ་འདྲ།

གཤོང་ནི་ བསྐྱར་ སྤྲུག་དོག་བྱིད།

དཔལ་གྱིས་ བཞིན་ཏུ་ རབ་སྤྱོས་པ།

བྱིད་ཀྱིས་ སྤྲ་ཞིག་ ཅི་མི་བྱིད། ॥ ३९

मुदा रमणमन्वीतमुदारमणिभूषणाः ।

मदभ्रमदृशः कर्तुमदभ्रजघनाः क्षमाः ॥३०॥

གྱུ་ཆེ་ རིན་ཆེན་ གྱུན་དང་ལྷན།

གྱུགས་པས་ མིག་ འཁོར་ རོ་ལྷན།

ཆུང་བ་ མིན་པས་ མཇོང་པོ་ ཞི།

དགའ་བ་ལྷན་པ་ བྱ་བར་བཞེད། ॥ ३०

इति व्यपेतयमकप्रभेदोप्येष दर्शितः ।
अव्यपेतव्यपेतात्मा विकल्पोप्यस्ति तद्यथा ॥३३॥

དེ་ལྟར་ བར་ཚོད་རྒྱང་ལྟ་བུ།
 རབ་དུ་དབྱེ་བ་ འདི་ཡང་ བསྟན།
 བར་ཚོད་ མ་ཚོད་ བདག་ཉིད་ཀྱི།
 རྣམ་རྟོག་ ཀྱང་ ཡོད་ འདི་ལྟ་སྟེ ॥ ༣༣

सालं सालंबकलिकासालं सालं न वीक्षितुं ।
 नालीनालीनवकुलानाली नालीकिनीरपि ॥३४॥

ཀ་ལི་ཀྱ་ འཕྱང་ ཡལ་ག་ཅན།
 སྒྲ་ལ་ བལྟ་བར་ དེ་ མི་ནུས།
 བ་ཀྱ་ལར་ ཅགས་ བྱང་བ་ དང་།
 བོགས་མོས་ བདྲ་ཅན་ ཡང་ མིན ॥ ༣༤

कालं कालमनालक्ष्यतारतारकमीक्षितुं ।
 तारतारम्यरसितं कालं कालमहाघनं ॥३५॥

སྒྲིན་ནག་ ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་དུས།
 སྒྲང་དང་ ལྷན་པར་ ཀྱན་ མི་མཆོན།

གསང་ འཁོར་ དགའ་བ་ རྒྱུགས་བྱེད་པ།

དུས་འདྲ་ ལྷ་ཡིས་ བལྟ་བར་ནུས། ॥ ३ॡ

याम यामत्रयाधीनायामया मरणं निशा ।

यामयाम धि[39b]याऽस्वर्त्याया मया मथितैव सा ॥३६॥

ཐུན་གསུམ་ དབང་གྱུར་ རིང་བ་ཡི།

མཚན་མོ་ ཡིས་ནི་ བདག་ཤི་ཅིག།

གང་ལ་ བདག་ སང་ སྲོག་ གཟེར་ འགྲོ།

དེ་ནི་ རྒྱུ་མེད་ བདག་གིས་ བཅོས། ॥ ३७

इतिपादादियमकविकल्पस्येदृशी गतिः ।

एवमेव विकल्प्यानि यमकानीतराण्यपि ॥३७॥

ཅས་ཀྱང་ དང་པོ་ རུང་ལྷན་གྱི།

ནས་རྟོག་ ལྷགས་ནི་ འདི་འདྲ་ ཟླ།

འདི་ལྷ་ ཁྲི་ན་ རུང་ལྷན་གྱི།

ནས་རྟོག་ གཞན་པ་ རྒྱས་ ཀྱང་ངོ་ ॥ ३१

न प्रपञ्चभयाद्भेदाः कात्स्न्येनाख्यातुमीप्सिताः ।
दुष्कराभिमता एव वर्ण्यन्ते तत्र केचन ॥३८॥

སྒྲུལ་པས་ འཛིགས་ གྱིར་ རྟེན་པ་ནི །
མཐའ་དག་ བཟློན་པར་ མི་འདོད་དེ །
དེ་ལ་ བྱ་དགར་ མཛོན་འདོད་ གང་ །
འགའ་ཞིག་དག་ནི་ བསྟན་པར་བྱ ། ३८

स्थिरायते यतेन्द्रियो न हीयते यतेर्भवान् ।
आमायतेयतेप्यभूत्सुखाय ते यते क्षयं ॥३९॥

བདེན་ལྡན་ དབང་པོ་ རབ་བསྐྱམས་པ །
ཁྱིད་ནི་སྒོམ་བཞེན་ལས་མི་ཉམས །
སྒྲུ་མེད་ ཁྱིད་ཀྱི་ བདེ་ འཛིགས་པར །
མི་འགྱུར་ འདི་སྟེན་ ཆད་དུའང་ འགྱུར ། ३९

सभासु राजन्नसुराहतमुर्द्धैर्महीसुराणां वसुराजितः स्तुताः ।
न भासुरा यान्ति सुरान्न तेगुणाः प्रजासु रागात्मसु राशिता गताः ॥४०॥

གྲུལ་པོ་འདུན་སར་ས་ཡི་ལྷ་རྣམས་ དག་གྱི་ཞལ །
 ཆང་གིས་ས་བཅོས་ནོར་གྱིས་ མཛེས་བས་རབ་བསྟོན་བའི །
 ཁྱིད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ རབ་གསལ་ཆགས་ བདག་སྐྱེ་དགུ་ལ །
 སྤང་པོ་ཉིད་གྱུར་ ལྷ་རྣམས་སུ་ ཉི་མི་འགྲོ་མིན ༥ ༥༠

तव प्रियासच्चरित प्रमत्तया विभूषणं धार्यमिहांशुमत्तया ।
 रतोत्सवामोदविशेषमत्तया न मे फलं किञ्चन कान्तिमत्तया ॥४१॥

དམ་བའི་སྐྱོད་ལ་བག་མེད་ཁྱིད་ཀྱི་དགའ་ས་ གང་ །
 དགའ་བའི་དགའ་སྟོན་དགའ་བས་ ཁྱད་བར་དུ་སྐྱོས་ས །
 དེ་ཡིས་ འདིར་ནི་འོད་ལྡན་ གྲུན་རྣམས་ གཟུང་བར་འོས །
 བདག་ལ་ མཛེས་ལྡན་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུ་འགའ་ཡང་མེད ༥ ༥༡

भवाद्दशा नाथ न जानते न ते रसं विरुद्धे खलु[40a]सन्नतेन ते ।
 य एव दीनाः शिरसा नतेन ते चरन्त्यलं दैन्यरसेन तेन ते ॥४२॥

མགོན་པོ་ཁྱིད་ལྷས་དུད་བའི་རོ་ནི་མི་མཁྱེན་དེ །
 དམན་བ་ཉིད་ དང་ མཆོག་ཉིད་ དག་ནི་ དེས་བར་འགལ །

གང་ཞིག་ རྟེན་པ་རྟེན་སྒྲིལ་ ཉི་ ཁྱིལ་མགོས་ འདྲེ་ཅིང་ །

དེ་དག་ ཁོ་ན་རྟེན་པའི་རོ་ དེས་ མཆོག་ཏུ་ གྱུ་ ॥ ༧༢

लीलास्मितेन शुचिना मृदुनोदितेन व्यालोकितेन लघुना गुरुणा गतेन ।

व्याजृम्भिते न जघने न च दर्शितेन सा हन्ति तेन गलितं मम जीवितेन ॥४३॥

ཐོལ་པའི་འཇུ་མ་ དཀར་ དང་ ཉི་ འཇམ་པོར་སྒྲུ་བ་ དང་ །

ཆུང་ཆུན་ལྷ་བ་ དང་ཉི་ ལྷི་པའི་འགྲོ་བ་ དང་ །

ཀྱུན་ཏུ་སྒྲུལ་ དང་ རོ་ གླ་ན་དག་ སྒྲུན་པ་ དེས་ །

བསྒྲུན་པ་ དེས་ ཉ་ བདག་ཉི་ འཆོ་བས་ དམན་པར་གྱུར་ ॥ ༧༣

श्रीमानमानमरवर्त्मसमानमानमात्मानमानतजगत्प्रथमानमानं ।

भूमानमानमत यः स्थितिमानमान नामानमानमतमप्रतिमानमानं ॥४४॥

དཔལ་ལྷན་ མི་ཤོང་ བདུན་ལྷན་ གང་གིས་ བདག་ཉིད་ཉི་ །

འཆི་མེད་ལས་དང་ མཉམ་པའི་ཆད་ལྷན་ རབ་དྲུད་པའི་ །

འགྲོ་བ་རྒྱས་བྱེད་ མཆོད་ལྷན་ ཆད་མེད་ མིང་ཅན་ཉི་ །

འཇམ་བྱེད་ ཆད་མེད་ མང་པོ་ བཀོད་ལ་ སྤྱག་དག་མཛོད་ ། ༧༤

सारयन्तमुरसा रमयन्ती सारभूतमुरुसारधरा तं ।
सारसानुकृतसारसकाञ्ची सा रसायनमसारमवैति ॥४५॥

सतुङ्ग'ल' लुग'स'ते' सु'द'गी'स' द'ग'ल'मु'द'ते' ।
क्षी'द'पो'सु'द'प'दी' सतुङ्ग'स'द' स'प'दु'ल'ई'क' ।
ग'ल'क'सु'द'स'स'कु'द'स' क्ष'ल'क' द'ल'कु'द'क' ।
दे'स' र' सतुङ्ग'ल'क' क्षी'द'पो'स'द'प'द'दी'ग' ॥ ८४

नयानयालोचनयानयानया नयानयान्धान्विनयानयायते ।
न यानयासीर्जनयानयानया नयानयांस्तान् जनयानयाश्रितान् ॥४६॥

स'द'क'सु'द'कु'ल'द'द' कु'ल'स'क' स'द'ग'प' ल'दी'ली'स'र' ।
कु'ल'स'क' द'ग'प'दी'स'स'स'ल' ल'दी'क'स'स' क'स'प'द'सु'ल' ।
ग'ल'क'प'स'स'दी'ल'सु' कु'ल'प'दी'स'ग'ल'दी'द'ग'गी'स' ग'द' ।
कु'ल'स'स'स'स'क'स'स' स'स'प' द'ग'ल' स'द'क'प'सु'द' ॥ ८५

[40b]खेण भौमो ध्वजवर्त्तिवोरखेखेजि संयत्यतुलास्त्रगौरवे ।
खेरिवोग्रस्य पुगे हरेखेखेत तुल्यं रिपुमस्य भैरवे ॥४७॥

མཚུངས་མེད་ ལྷི་བའི་ མཚོན་ལྷན་ གཡུལ་དུས་སྐྱེས་ནི།
 གྲུལ་མཚན་ལ་ གནས་ དབང་བོ་ བྱ་ཡི་ སྐྱ་ཡིས་ གྲོས།
 ཉི་མ་ བཞིན་དུ་ བཞིན་པའི་ འཕྲོག་བྱེད་ འདི་མདུན་དུ།
 འཛིགས་ཅུང་ གཡུལ་ ལ་ དག་ནི་ལྷག་དང་མཚུངས་པར་རིག། ༧༧

मयामयालम्ब्यकलामयामयामयामयातव्यविरामयामया ।
 मयामयार्त्तिं निशयाऽमयामयामयामयामूं कलणामयामया ॥४८॥

མཚོན་མོ་ ཚད་མེད་ བྱན་ལྷན་ དབང་མེད་ ཚད་མེད་ཅིང་།
 མཐར་ ཉི་ བཞིན་བྱ་ མིན་པ་ ཟད་ནད་ལ་ བཏེན་པ།
 ཚ་ཡི་ རང་བཞིན་ ཉན་ཅན་ འབྲལ་བའི་ ཉན་གྱིས་ གཟིར།
 སྐལ་ལྷན་མ་ འདི་ ལྷིང་ཇིའི་རང་བཞིན་ འབྲལ་མེད་ མཛོད། ༧༨

मृताधुनानारमतामकामतामतापलब्धाग्रिमतानुलोमता ।
 मतावयल्युत्तमता विलोमतामताम्यतस्ते समता नवामता ॥४९॥

ལང་མེད་ ཁྱོད་གྱི་ སྐོལ་ མཉམ་ ཉིད་ བཞོག་པ་ ཉིད།
 མ་ཡིན་ ལྷ་མེད་ ཇེས་སུ་ མི་མཐུན་ འགྲོ་མ་ ཡིན།

གདུང་མེད་ཀྱིས་ ཐོབ་ བཞོག་གི་ རྩེས་སུ་ བཟུག་པ་ ཉིད།

དགའ་མེད་ འདོད་མེད་ནམས་ཀྱི་ བཞིད་པ་དག་ལས་ གྱལ། ॥ ༥༧

कालकालगलकालकालमुखकालकाल

कालकालपनकालकालघनकालकाल ।

कालकालसितकालका ललनिकालकाल

कालकालगतु कालकाल कलिकालकाल ॥५०॥

དུས་ཀྱི་ དུས་ཅན་ བཟུག་ནས་སྤྲོ་ནས་ བཟུག་པོ་ ཉིད་ དག་ འཛིན།

སྤྲོ་སྤྲོགས་དག་གི་ སྤྲོགས་ དུས་ བྱང་ཚོགས་ སྤྲོ་ནས་ ལྷ་བྱང་ བཟུག།

དུས་ཀྱིས་མི་གཙུང་ དུས་ཆའི་ བཞོ་བོ་ བཞོས་པའི་ སྤྲོ་གྱི་མཚོ།

དགའ་པས་འཛོ་པའི་གཡོ་ལྷན་ལན་སྤང་ རོལ་ཅན་འགྲོགས་པར་ བཞོད། ॥ ༥༠

संदृष्टयमकस्थानमन्तादि पा[41a]दयोर्द्वयोः ।

उक्तान्तर्गतमप्येतत् स्वातन्त्र्येणात्र कीर्त्यते ॥५१॥

ཀྱང་པ་ གཉིས་ཀྱི་ བཟུང་བྲོག་ ཉི།

རབ་སྤྱང་ ལྷང་ལྷན་ བཟུག་སྤྲོགས་ འདི།

བཞོད་པའི་ བྱངས་སུ་ འདུས་ བོད་ཀྱང་།

རང་དབང་ཉིད་ཀྱིས་ འདིར་ བཟུང་དོ། ॥ ༥༡

उपोढरागाप्यबला मदेन सा मदेनसा मन्युरसेन योजिता ।
न योजितात्मानमनङ्गतापिता गतापि तापाय ममास नेयते ॥५२॥

ཨོས་པའི་ ཆགས་པ་ ཉེ་བར་གནས་ཀྱང་ བུད་མེད་དེས།
བདག་ཉིད་ མ་སྦྱར་ བདག་གི་ སྒྲིག་པས་ ཁྲོ་བ་ཡི།
རོ་དང་ སྦྱར་དེ་ ལུས་མེད་ དག་གིས་ གཏུང་ བྱར་ ཀྱང་།
བདག་ མི་ འདི་སྟེན་ གཏུང་བཞི་སྦྱར་དུ་ མ་བསྐྱོད་དོ། ॥ ༥༢

अर्थाभ्यासः समुद्रः स्यादस्य भेदास्त्रयो मताः ।
पादाभ्यासोऽप्यनेकात्मा व्यज्यते स निदर्शनैः ॥५३॥

ཕྱིད་རྒྱས་ ཡང་དག་སྦྱར་བ་ཡིན།
འདི་ལ་ དབྱེ་བ་ གསུམ་དུ་ འདོད།
ཀྱང་པ་ བརྒྱས་པ་ དང་ ཏུ་མ་ ཡི།
བདག་ ཉིད་ དེ་དག་ དཔེས་གསལ་བུ། ॥ ༥༣

नास्थेयः स त्वया वज्र्यः परमायतमानया ।
नास्थेयः स त्वया वज्र्यः परमायतमानया ॥५४॥

སྒྲིམ་བྱ་ བརྟན་ གང་ ལྷིང་སྒྲོམ་ཅན་ །

ཁངས་པ་ རབ་སྦངས་ སྦང་བྱ་ དེ་ །

ཁྱེད་ཀྱིས་ མཆོག་ཏུ་ འབད་པ་ ཡིས་ །

ཡིད་བརྟན་བྱའོ་ མི་བརྟན་མ་ ॥ ༡༥

नरा जिता माननया समेत्य न राजिता माननयासमेत्य ।

विनाशिता वै भवतापनेन विनाशिता वैभवतापनेन ॥५५॥

ཁྱེད་ཀྱི་ བགྲོད་པ་ ཁྱབ་བདག་ གཞི་བྱིན་གྱིས་ །

ཡང་ཡང་ རབ་སྦྱར་ མཆོས་པ་ མེད་པ་ཡི་ །

མི་རྣམས་ རྒྱལ་དང་ ང་རྒྱལ་ ཉམས་བྱས་ནས་ །

གདུང་ ཞིང་ ཀྱི་མ་ བྱས་རྩོམ་ རྣམ་པར་བཅོམ་ ॥ ༡༦

कलापिनां चारुतयोपयान्ति वृन्दानि लापोढघनागमानां ।

वृन्दानिलापोढघनागमानां कलापिनां चारुतयोऽप[41b]यान्ति ॥५६॥

སྒྲིན་བགྲོད་ དབྱར་སྒྲིམ་ མི་བྱའི་ཆོག་ས་རྣམས་ བློ་ །

དགའ་བའི་སྒྲ་ཡིས་ མཆོས་པ་ ཐོབ་པར་གྱུར་ །

ལྷུང་གི་ཚོགས་ ལྷག་ བལ་བས་ ལུང་སྒྲིགས་ཀྱི །
 ཚོགས་ནས་ས་ སྒྲ་དང་བལ་བ་ ཉིད་དུ་ གྱུར ༥ ༥

न मन्दयाऽवर्जितमानसात्मया नमन्दयाऽवर्जितमानसात्मया ।
 उरस्युपास्तीण्णेपयोधरद्वयं मया समालिङ्ग्यत जीवितेश्वरः ॥ ५७ ॥

འཚོ་བའི་དབང་ལྷག་ འདུད་པའི་ཡིད་ཀྱིས་ ཁོ་མོ་ནི །
 འཇམ་ན་ཞིང་ ཁེངས་པ་ ཇིས་པར་བསྐྱབས་པའི་དབང་གྱུར་མ །
 བཅེ་བ་ སྒྲངས་པས་ བདག་ཉིད་ བལ་གི་འོ་མ་འཛིན།
 གཉིས་པོ་ ཉེ་བར་གཏད་ནས་ ཀྱན་དུ་མ་འཁྱུད་པོ ༥ ༥༨

सभा सुराणामबला विभूषिता गुणैस्तवारोहि मृणालनिर्मलैः ।
 स भासुराणामबला विभूषिता विहारयन्निर्विश सम्पदः पुराम् ॥ ५८ ॥

སྒྲ་ནས་ འདུན་ས་ ལྷོ་བས་མེད་བྱུང་བདག་གནས་པ་ན །
 ཁྱེད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ བད་ཅེ་ གི་མ་མེད་པས་ འཛིགས །
 དེ་ནི་ འོད་འཕར་ གྲོང་བཟང་ནས་ཀྱི་ སྐྱན་སྐྱམ་ཚོགས །
 བསྐྱན་པའི་ བྱད་མེད་ནས་ དང་ ནས་པར་ཅེ་ཞིང་སྒྲིད ༥ ༥༩

कलङ्कमुक्तं तनुमध्यनामिका स्तनद्वयो च तद्वते न हन्त्यतः ।
न याति भूतङ्गणने भवन्मुखे कलङ्कमुक्तं तनुमध्यनामिका ॥५६॥

झुव'वर'झु'दर' लुस'झेद'रुद'दर' वु'म'डिस'मस' ।
सुिद'लस' म'लव'व' सु'विम' म'मडेस' दे'यी'धुिद' ।
रुदुद'यो' लुस'लव' झुव'लस'मो'ल'व' सुिद'ल'सो'मस' ।
म'मद'व' ल' व' मीद'मेद' डे'वर'र'मो'म'यीव ॥ ५७

यशश्च ते दिक्षु रजश्च सैनिका वितन्वतेऽजोपम दंशिता युधा ।
वितन्वतेजोपमदं शितायुधा द्विषां च कुर्वन्ति कुलन्तरस्विनः ॥६०॥

सुव'र'लुव' व'सु' सुिद'गुि'द'म'व'द'सुद' यो'म'यो'स'व' ।
म'डे'व'डे'व'ल'व'व' द'व'र'यो'द'म'गीस' सुि'म'स'ड'म'स'सु ।
म'म'स'v' द'र'डे' द'ु'ल'द'म' कु'स'सुिद' म'ल'ल'गुि'स'डे' ।
द'म'र'ी'म'स' लु'स'सु'ल' म'डे'मेद' कु'म'स'v' ड'म'स'वर'सुिद ॥ ७०

विभर्त्ति भूमेर्वलयं भुजेन [42a] ते भुजंगमोमा स्मरतो मदञ्चितं ।
शृणूक्तमेकं स्वयमेत्य भूधरं भुजंगमो मा स्म रतो मदञ्चितं ॥६१॥

ཨན་ལྷན་ བདག་ལ་ སན་པའི་ཚོག་ གཅིག་ གསན་པར་མཛོད་ །
 ཁྱོད་ཀྱི་ ལག་པ་ དཔལ་ དང་ ལྷན་ཅིག་ ལག་འགྲོ་ཡིས་ །
 ས་ཡི་དཀྱིལ་འཁོར་ རྣམ་འཛོན་ དེ་ཕྱིར་ ས་གཞི་འཛོན་ །
 དང་ལག་ རིག་ནས་ རྒྱགས་པ་ རྒྱས་པར་ ཡོངས་མ་བྱེད་ ॥ ༩༡

स्मरानलोमानविवर्धितो यः स निर्वृतिं ते किमपाकरोति ।
 समन्ततस्तामरसेक्षणे न समन्ततस्तामरसे क्षणेन ॥६२॥

འདོད་པའི་ མེ་གང་ ཁེངས་པས་ དབ་བསྐྱབས་པ་ །
 སྐད་ཅིག་དང་མཉམ་རྒྱས་དེས་ བརྒྱའི་མིག་ །
 རོ་མེད་ ཁྱོད་ཀྱི་ བདེ་བ་ དེ་དག་ བློ་ །
 རྒྱན་ནས་ ཉམས་པ་ ཉིད་ཏུ་ ཅིས་མི་བྱེད་ ॥ ༩༢

प्रभावतो नामन वासवस्य प्रभावतो नाम नवासवस्य ।
 प्रभावतो नाम न वा सवस्य विच्छित्तिरासीत्त्वयि पिष्टपस्य ॥६३॥

མ་དུད་ ཁྱོད་ནི་ འཛིག་དེན་ བདག་གྱུར་ ཚོ་ །
 མཐུ་ཡིས་ མཐུ་ལྷན་ རོར་ཅན་ འདུད་བྱེད་པ་ །

དེ་མྱིང་གསར་བའི་བདུང་ལྷན་མཆོད་སྦྱིན་ནི།
 དེས་བ་ཉིད་དུ་ཆད་པར་ས་གྲུང་རོ། ॥ ༤༢

परम्पराया बलवा रणानां धूलीस्थिलीव्योऽस्त्रि विधाय रुन्धन् ।
 परम्पराया बलवारणानां परम्परायाबलवारणानां ॥६४॥

དཔུང་གི་སྒྲང་བོ་ནམས་ནི་གཞན་དང་གཞན།
 ལྷོབས་ལྷན་སྒྲོ་སྒྲོགས་རབ་དུ་བརྒྱད་པ་ཡིས།
 བང་ལ་དུལ་བསྐྱབས་ནམ་མཁའ་འགོག་བྱེད་ཅིང་།
 གཡུལ་གྱི་ལྷོབས་བརྒྲོག་མཆོག་དུ་གཞན་ལ་རྒྱག། ॥ ༤༣

न श्रद्धये वाचमलज्ज मिथ्या भवद्विधानामसमाहितानां ।
 भवद्विधानामसमाहितानां भवद्विधानामसमाहितानां ॥६५॥

ཁྱོད་ལྷ་མཉམ་པར་ས་བཞག་སྤྱིད་པར་ནི།
 རྣམ་གཉིས་མི་མཉམ་པན་བ་མེད་ནམས་ཆོག།
 ལོག་པར་གྲུང་པ་སྐྱབ་བྱེད་མི་མཉམ་པ།
 སྦྱུལ་བཤོད་མཆོངས་ལ་མི་དད་ངོ་ཚ་མེད། ॥ ༤༤

सन्नाहितोमानमराजसे[42b]न सन्नाहितोमानम राजसे न ।
सन्नाहितो मानम राजसेन सन्ना हितोमानमराजसेन ॥ ६६ ॥

དག་ཡི་ མཛོས་ འཛོས་ གྲུལ་པོ་འེ་སྡེ་ཡིས་བདུད །
ཨ་མས་ ཕན་པ་ དཔལ་ལྷོ་ མེད་མིན་སྡེ །
མི་འདུད་ ལོ་བལོས་ མཚོད་ཐོབ་ རུལ་མེད་པ །
སྐྱེས་མཚོག་ རྩེ་བོ་དམ་པ་ མི་མཛོས་མིན ॥ ७७

सकृद्विस्त्रिंश्र योऽभ्यासः पादस्यैवं प्रदर्शितः ।
श्लोकद्वयन्तु युक्तार्थं श्लोकाभ्यासः स्मृतो यथा ॥ ६७ ॥

དེ་ལྟར་ ཀྱང་པ་ ལན་གཅིག་དང་ །
གཉིས་དང་ གསུམ་ ཡང་ བཞུས་པ་ བཟུན །
ཆོགས་བཅད་ གཉིས་དང་ལྷན་པའི་དོན །
ཆོགས་བཅད་ བཞུས་པ་ ཡིན་ཏེ་ དཔེར ॥ ७८

विनायकेन भवता वृत्तोपचितबाहुना ।
स्वमित्रोद्धारिणाऽभीता पृथ्वीयमतुलाश्रिता ॥६८॥

ལྷམ་ཞིང་གྲུས་བའི་ལག་བ་ཅན།
 གྲོགས་མིན་རབ་ད་འཛམས་བྱེད་བ།
 རྣམ་འཛིན་བྱིད་ཀྱི་བསྟེན་བ་ཡི།
 མི་མཚུངས་ས་འདི་འཛིགས་བ་མེད། ॥ ༤༧

विनायकेन भवता वृत्तोपचितबाहुना ।
 स्वमित्रोद्धारिणाऽभीता पृथ्वी यमतुलाश्रिता ॥६६॥

འཛིན་བ་དག་དང་བྲལ་གྱུར་ཅིང་།
 ལག་བ་སྟེགས་ཁང་ཉི་གྱུར་བ།
 རང་གྲོགས་ཀྱིས་བདང་དགྲ་ཡིས་ནི།
 མི་མཉམ་ས་འདི་མངོན་བར་བསྟེན། ॥ ༤༨

एकाकारचतुष्पादं यन्महायमकाह्वयं ।
 तस्यापि दृश्यतेऽभ्यासः सा परा यमकक्रिया ॥७०॥

ཀླང་བཞི་རྣམ་བ་གཅིག་བ་གང་།
 རྒྱང་ལྷན་ཆེན་པོར་བརྟེན་བ་ཡིན།

དེ་ལ་འང་ བརྒྱས་པ་ མཐོང་སྟེ་ དེ།

རྒྱང་ལྷན་ བྱ་བ་ གཞན་ ཡིན་ནོ། ༥༠

समानयास मानया समानयासमानया ।

समानया समानया समान या समानया ॥७१॥

མཉམ་མེད་ དབལ་ལྷན་ མཚུངས་མེད་མ།

ཁིངས་ལྷན་ ངལ་བ་ དག་དང་ནི།

ཁིངས་པ་མཉམ་ལྷན་ ཚུལ་མེད་དག།

དོར་བའི་ཚད་འདིས་ འགྲོགས་སྤྱ་རྒྱལ། ༥༡

घराघराकारघरा घराभुजां भुजां महीं पा[43a]तुमहीनविक्रमाः ।

क्रमात्सहन्ते सहसा हतारयो रयोद्धुरा मानघुरावलम्बिनः ॥७२॥

འདྲིན་མ་ འདྲིན་བའི་རྣམ་འདྲིན་ འདྲིན་མ་སྟོང་རྣམས་ཀྱི།

ལག་པ་རྣམ་གཞོན་ མི་དམན་ འསྐལ་ལ་ དག་འདྲིམས་པ།

ཁུར་བ་དང་ལྷན་ མཚོད་བའི་ ཁར་ནི་ བསྟེན་པ་ ཡིས།

ས་གཞི་ དག་ནི་རིམ་པས་ བསྐྱང་བར་ བཟོད་ པ་ཡིན། ༥༢

आवृत्तिः प्रतिलोम्येन पादार्धश्लोकगोचरा ।
यमकं प्रतिलोमत्वात् प्रतिलोममिति स्मृतं ॥७३॥

ཀང་ཕྱིད་ ཚོགས་བཅད་ སྒྲིད་ལྟལ་ཅན།
ལྷགས་ལས་ བརྒྱུག་པ་ བསྐྱོར་བ་ ཉི།
ཆུང་ལྷན་ ལྷགས་ལས་ བརྒྱུག་པའི་ཕྱིར།
ལྷགས་ལས་ བརྒྱུག་པ་ ཉེས་པར་ བཤད། ॥ ७३

या मताश कृतायासा सायाता कुशता मया ।
रमणारकता तेऽस्तु स्तुतेताकरणामर ॥७४॥

གང་ལ་ འབད་བྱས་ སྤ་མོ་ ཉིད།
དེ་ནི་ བདག་གིས་ ཐོབ་ མཇེའ་བ།
རོ་འཛོད་མེད་པས་ བྱེད་མེད་ལྷ།
བསྐྱོད་པ་ ཐོབ་ ཁྱིད་ འགྲོ་བྱུང་ཅིག ॥ ७४

नादिनोऽमदनाधी स्वा न मे काचन कामिता ।
तामिका न च कामेन स्वाधीनादमनोदिना ॥७५॥

རྒྱ་ད་ལྷན་ བདག་ རང་གི་ སྒོ་ ।
 རྒྱུ་མི་ན་ འདྲོད་པ་ འགའ་ ཡང་མེད་ ।
 དུལ་བ་ འཛེམས་པའི་ འདྲོད་པ་ ཡིས་ ।
 རང་དབང་ གཏུང་བ་ དག་ཀྱང་ མེད་ ॥ ༧༥

यानमानय माराविकशो नानजनासना ।
 यामुदारशताधीनामायामयमनादि सा ॥७६॥

ཡིད་འགྲོ་ བདུད་སྒྲིང་ ལྷག་མི་དམན་ ।
 གང་ཞིག་ དབང་གུར་ རྒྱེ་བོ་ འཛེམས་ ।
 གང་ལ་ བདག་སང་ རྒྱེ་བོ་ བརྒྱའི་ ।
 དབང་གུར་ དེ་ལ་ རྩོན་ ཞེས་ སྒྲུས་ ॥ ༧༦

सा दिनामयमायामा नाधीता शरदामुया ।
 नासनाजनना शोकविरामायनमानया ॥७७॥

སྒོན་ འདི་ ཡིས་ནི་ གཟེར་གུར་ཅིང་ ।
 སྒོན་མི་ ཤེས་མ་ དེ་ཡིས་ བློ་

ཉིན་མོའི་ ཉང་དག་ མ་ཐོབ་ མིན།

མུ་ངན་ འབྲེལ་ སྤྲན་ ཁེངས་མ་བྱེད། ॥ ༧༧

वर्णानामेकरूपत्वं यद्येकान्तरमर्थ[43b]योः ।

गोमूत्रिकेति तत्प्राहुर्दुष्करं तद्विदो यथा ॥७८॥

གལ་ཏེ་ བྱེད་ ཀྱི་ཡི་གེ་ རྣམས།

གཅིག་གིས་ བར་ཚད་ གཞུགས་གཅིག་ཉིད།

དེ་ནི་ བྱ་དགའ་ དེ་ཉིད་ རིག།

བ་ལང་ གཅིན་ ཞེས་ སྤྲ་ སྟེ་ དཔེར། ॥ ༧༩

मदनो मदिराक्षीणामपाङ्गाखोजये दयं ।

मदेनो यदि तत् क्षीणमनङ्गायाञ्जलिं दधे ॥७९॥

ཆང་འདྲའི་ མིག་ལུན་ ཟུར་མིག་གི།

མཚོན་ གྱིས་ འདོད་པ་ འདི་གྲུལ་ ཏེ།

གལ་ཏེ་ བདག་ཀྱང་ སྤིག་ཟད་ ན།

འདོད་པ་ ལ་ནི་ ཐལ་མོ་ སྦྱོར། ॥ ༨༠

आहुरर्धभ्रमं नाम श्लोकार्धभ्रमणं यदि ।
तदिष्टं सर्वतोभद्रं भ्रमणं यदि सर्वतः ॥८०॥

གལ་ཏེ་ ཚོགས་བཅད་ ཟུད་ འཁོར་ན།
ཟུད་དུ་ འཁོར་བ་ ཞེས་པར་ བརྗོད།
གལ་ཏེ་ ཀུན་ཏེ་ འཁོར་བ་ན།
ཀུན་དུ་བཟང་པོ་ ཞེས་པར་ འདོད། ॥ ८०

मनोभव तवानीकं नोदया य न मानिनी ।
भयादमेयामामावावयमेनोमया न ते ॥८१॥

མ་དུང་ ཡིད་བྱུང་ ཁྱོད་ དར་ ཟྱུར།
མྱེ་ནི་ ཁྱིའ་ལྡན་ མ་ཡིན་ མིན།
ཡང་ན་ ཚད་ དཔག་མེད་ ཅད་ཀྱི།
འཛིགས་ ལས་ བདག་ཅག་ མྱིག་བའི་དངོས། ॥ ८१

सामायामामायामासामारानायथानारामा ।
यानावारारावानायामायारामामारायामा ॥८२॥

ལྟ་མེད་ མིན་པའི་ དགའ་མ་ གང་ །
 བདུད་ བརྒྱུད་ མ་ལྟུང་ བཟོད་བཞོག་མ་ །
 ལྷ་མེད་ ལྷོ་བས་ལྷན་ ལྷུ་གནས་ཏེ་ །
 ལྷ་དང་ལྷན་ ཅིག་ འཆི་ ལྷད་དུ་འོ་ ॥ ༤༢

यः स्वरस्थानवर्णानां नियमो दुष्करेष्वसौ ।
 इष्टश्चतुःप्रभृत्येष दृश्यते सुकरः परः ॥८३॥

དབྱངས་དང་ གནས་དང་ ཡི་གེ་རྣམས་ །
 དེས་པ་ གང་ འདི་ བྱ་དགའ་ལ་ །
 བཞི་ལ་ མོགས་པ་ རབ་བསྐྱན་ འདི་ །
 གཞན་ནི་ བྱ་སྒྲ་ དག་ཏུ་ འདོད་ ॥ ༤༣

आम्नायानामाहान्त्या वाग्गीतीरोतीर्भीतीः प्रीतीः ।
 भोगो रोगो मोदो मोहो ध्येये धेच्छे देशे क्षेमे ॥८४॥

རིག་བྱེད་རྣམས་ མཐར་ ལྷས་པའི་ཆོག་ །
 ལྷ་དང་ ཡམས་ནད་ འཛིགས་ དགའ་ ཡིས་ །

མེངས་སྤྱོད་ ཉན་དང་ དགའ་དང་ མེངས་ །

དག་བའི་ ཡུལ་དུ་ སེམས་ འདོད་ཟུང་ ॥ ༥༥

श्रितिविजितस्थितिविहिति [44a]व्रतरतयः परगतयः ।

उरु रुधुर्गुरुं दुधुतुः स्वमरिकुलं युधि कुरवः ॥८५॥

ས་ལས་ རྣམ་གྲུལ་ བདུན་པ་ སྦྱབ་བྱེད་བའི་ །

བདུལ་བྱས་ལ་དགའ་ མཚོག་ ཉོགས་ ཀྱ་ཅུ་བས་ །

གཡུལ་དུ་ རང་གི་ དག་ཡི་ རིགས་རྣམས་ནི་ །

ཆེ་བར་ བཀག་ཅིང་ ལྷི་བར་ འདར་བར་བྱས་ ॥ ༥༦

श्रीदीप्ति ह्रीकीर्ती धीनीती गीःप्रीतीः ।

एधेते ह्रे ह्रे ते ये नेमे देवेशे ॥८६॥

དཔལ་གཟི་ རོ་ཚ་ གྲགས་ དང་ །

ལྷོ་ལྷགས་ ཚོག་ དང་ དགའ་དག་ །

ཁྱོད་ལ་ འཕེལ་བ་ གཉིས་གང་ །

འདི་གཉིས་ ལྷ་དབང་ལ་ མེད་ ॥ ༥༧

सामायामामाया मासा मारानायानारामा ।

यानावाराराचानाया माया रामा मारायामा ॥८७॥

ནད་རིང་ མིན་པའི་ དགའ་ མ་གང་ ।

བདུད་རྒྱུར་ མ་ལྷུང་ བཤོད་ བཟློག་མ། ।

སྤྲོ་མེད་ སྤོབས་ལྡན་ སྤྱུ་གནས་དེ། ।

ལྷ་དང་ ལྷན་ཅིག་ འཆི་སྤྲད་དུ་འོ ॥ ༨༧ ॥

नयनानन्दजनने नक्षत्रगणशालिनि ।

अघने गगने दृष्टिरङ्गने दीयतां सकृत् ॥८८॥

འདྲིན་བྱེད་ ཀྱུན་དགའ་ ཟླེད་བྱེད་མ། ।

སྤྱུ་སྤྲར་ཚོགས་ནམས་དག་གི་གནས། ।

སྤྲོ་མེད་ མཁའ་ལ་ ལུས་ཅན་མ། ।

ལན་ཅིག་ མིག་ནི་ སྤྲོ་བར་མཛོད་ ॥ ༨༨ ॥

अलिनीलालकलतं कन्न हन्ति घनस्तनि ।

आननं नलिनच्छायनयनं शशिकान्ति ते ॥८९॥

རྒྱ་སྤྱུག་ ཁྱིེ་ གདོང་ལན་བྱ་ཡི།
 འཁྱི་ཤིང་ བྱང་བ་ ལྷར་ སྤྱོ་ཞིང་།
 འདྲིན་བྱེད་ བསྐྱེ་གཞུགས་ བརྟན་ཅན།
 རྒྱ་ལྷར་ མཛོས་བས་ སྤྱ་ མ་བཅོམ། ॥ ༥༧

अनङ्गलङ्घनालश्रनानातङ्का सदङ्गना ।
 सदानघ सदानन्दनताङ्कासङ्गसङ्गतः ॥६०॥

ཏྲ་ཏྲ་ སྤྱིག་མེད་ ཀྱན་དགའ་ མཚོག།
 ལུས་ ཏུད་དག་ དང་ འགྲོགས་ལ་ ཆགས།
 བརྟན་མོ་ ལུས་མེད་ཀྱིས་ འགོངས་དེ།
 འཛིགས་བ་ ཏུ་མས་ རིག་བར་གྱུར། ॥ ༥༩

अगा गांगाङ्काकाकगाहकाऽधककाकहा ।
 अहा[44b]हांग स्वगाङ्कागकंकागखगकाक ॥६१॥

ཏུ་ཏུ་མི་ སྤྱིགས་ མཁའ་ འགྲོས་ མཚོན།
 རི་འགྲོ་ དབང་ འཁྱིག་ལྷན་ མ་ཆགས།

सूरिः सुरसुरासारिसारः सारससारसाः ।

ससार सरसीः सीरी ससूरुः स सुरारसी ॥६४॥

མཁས་པ་ ལྷ་ དང་ ལྷ་མེན་ལ།

འགྲོ་ ལྷོབས་ལྷན་པའི་ གྲིན་ལེགས་ཅན།

ཆང་གི་རོ་ལྷན་ གཤོལ་འཛིན་ རེ།

བཞད་ཀྱི་སྒྲི་ལྷན་ མཚོ་རུ་ སོང་ ॥ ༧༥

नूनं नुन्नानि नानेन नाननेनाननानि नः ।

नानेना ननु नानूनेनैनैनानानिनो निनीः ॥६५॥

འདི་ཡིས་ བདག་ཅག་རྣམས་ཀྱི་ བཞིན།

བཞིན་གྱིས་ དེས་བར་ མ་ བཅོམ་ མིན།

བདག་སློབ་ མི་དཔན་ འདི་དང་ སྟོར།

ཇི་པོ་ སྐྱེས་མིན་ ཇིག་ཅན་ དེས་ ॥ ༧༦

इति दुष्करमार्गेऽपि किञ्चिदादर्शितः क्रमः ।

प्रहेलिकाप्रकाराणां पुनरुद्दिश्यते गतिः ॥६६॥

རེ་ལྷར་ བྱ་ དཀའི་ལས་ལ་ ཡང་ །
 རིས་པ་ ཟུང་ཟད་ ཀྱན་དུ་ བསྟན་ །
 གཤམ་ཆོག་དག་གི་ རྣམ་པ་ ཡི་ །
 ལྷགས་ ཀྱང་ རབ་དུ་བསྟན་པར་བྱ་ ॥ ༢༩

क्रीडागोष्ठीविनोदेषु तज्ज्ञैराकीर्णमन्त्रणे ।
 परव्यामोहने चापि सोपयोगाः प्रहेलिकाः ॥६७॥

རྟེན་མེདི་ འདུན་ སར་ བཞད་གདྱ་དང་ །
 དེ་ཤེས་ ཆོགས་སུ་ གསང་ སྤྱོད་ དང་ །
 ས་རེལ་ ཀྱན་དུ་ མེདས་བྱེད་ལ་ །
 གཤམ་ཆོག་དག་ བློ་ རྟེན་མཁོ་ལྷན་ ॥ ༣༠

आहुः समागतां नाम गूढार्थां पदसन्धिना ।
 वञ्चि[45a]ताऽन्यत्र रूढेन यत्र शब्देन वञ्चना ॥६८॥

ཆོག་མཆོས་ས་ སྤྱོད་པས་ དོན་སྤྱོད་པ་ །
 ཀྱན་དུ་ ཆོགས་པ་ ཞེས་པར་ བཤོད་ །

གཞན་ལ་ བྲགས་པའི་སྒྲ་དག་གིས།

གང་དུ་ བསྐྱ་བ་ སྒྲ་བྱེད་ཉིད། ॥ ༩༩

व्युत्क्रान्तातिव्यवहितप्रयोगान्मोहकारिणी ।

सा स्यात्प्रमुषिता यस्यां दुर्वोधार्था पदावली ॥६६॥

སྒྲིང་བ་ ཤིན་དུ་ འབྲུགས་པ་ ཡིས།

མྱོངས་བྱེད་ རིས་པ་ བྲལ་བ་ ལྟ།

གང་ལ་ རོན་ རྟོགས་ དཀར་བ་ ཡི།

ཆོག་སྤང་ དེ་ནི་ རབ་བཅོས་ཡིན། ॥ ༡༠༠

समानरूपा गौणार्थारोपितैर्ग्रथिता पदैः ।

परुषा लक्षणास्तित्वमात्रव्युत्पादितश्रुतिः ॥१००॥

བདགས་པའི་རོན་ བཞོད་ ཆོག་དག་གིས།

བསྐྱེབས་པ་དག་ནི་ མཐུན་པའི་གཞུགས།

མཆན་ཉིད་ ཡོད་ཅས་ རིས་ཆོག་ རྟང་།

ཐུན་པའི་ཆོག་ ནི་ ཅུབ་མེའོ། ॥ ༡༠༠

संख्याता नाम संख्यानं यत्र व्यामोहकारणं ।
अन्यथा भासते यत्र वाक्यार्थः सा प्रकल्पिता ॥१०१॥

माद'तु' मादस'गु'स' गु'र'स'स'स'स' ।
मु'द'स' मादस'गु'द' उ'स'स'स' ।
माद'तु' माद'स' र'स'स' मा'स' ।
स'स'स' र'स'स' मा'स'स'गु'द' ॥ १०१

सा नामान्तरिता यस्यां नास्ति नानार्थकल्पना ।
निवृता निवृतान्यार्था तुल्यधर्मस्पृशा गिरा । १०२॥

माद'तु' स'स'स' स'स'स'स' र'स' ।
मा'स'स' र' स'स'स' मा'स'स'गु'द' ।
स'स'स' स'स' स'स'स'स'स' र'स'स' ।
र'स' मा'स'स' स'स'स'स'स' स'स'स'स'स' ॥ १०२

समानशब्दोपन्यस्तशब्दपर्यायसाधिता ।
संमूढा नाम या साक्षान्निर्दिष्टार्थापि मूढये ॥१०३॥

བས་གངས་ རྒྱ་ནི་ བཀོད་པ་ ཡིས། །
 བསྐྱབས་པ་དག་ནི་ བསྐྱབས་པ་འོ་སྒྲ། །
 བཀ་ཞིག་ བའོན་སྒྲུབ་ དོན་ བསྐྱབས་ ཡང་། །
 བོངས་ སྤྱིར་ དེ་ནི་ བོངས་ ཞིས་བྱ། ॥ १०३

योगमालात्मकनाम यस्याः सा परिहारिकी ।
 एकच्छन्नाश्रितं व्यज्य यस्यामाश्रयगोपनं ॥१०४॥

བཀ་ལ་ རྒྱུར་སྤྱིར་ བདག་ཉིད་ཅན། །
 དེ་ནི་ བོངས་སྒྲུབ་འཕྲོག་ ཅིས་ བྱ། །
 བཀ་དྲུ་ དེ་ནི་ བསྐྱབས་བྱས་དེ། །
 བདེན་པ་ བསྐྱབས་པ་ བཀའིག་ བསྐྱབས་པ་འོ། ॥ १०४

[45b]सा भवेदुभयच्छन्ना यस्यामुभयगोपनं ।
 संकीर्णं नाम सा यस्यां नानालक्षणसंकरः ॥१०५॥

བཀ་དྲུ་ བཀའིག་ བསྐྱབས་བྱས་པ། །
 དེ་ནི་ བཀའིག་ བསྐྱབས་པ་འོ། །

གང་ལ་ མཚན་ཉིད་ ལྷ་ཚོགས་ འདྲིས་ །
 དེ་ནི་ ཡོངས་སུ་འདྲིས་ ཞེས་བྱ་ ॥ ༡༠༡

एताः षोडश निर्दिष्टाः पूर्वाचार्यैः प्रहेलिकाः ।
 दुष्टप्रहेलिकाश्चान्यास्तैरधीताश्चतुर्दश ॥१०६॥

འདི་དག་ གང་ཚོག་ བཅུ་དྲུག་མེ །
 སྒྲིན་གྱི་སྒྲོབ་དཔོན་ནམས་ཀྱིས་ བསྟན་ །
 གང་ཚོག་ ངན་པ་ བཞན་དག་ ཀྱང་ །
 བཅུ་བཞི་ དེ་དག་ནམས་ཀྱིས་ བཟློན་ ॥ ༡༠༥

दोषानपरिसंख्येयान् मन्यमाना वयं पुनः ।
 साध्वीरेवामिधास्यामस्ता दुष्टा यास्त्वलक्षणाः ॥१०७॥

ངན་པ་ མཚན་ཉིད་མེད་ གང་དེ །
 སྒྲིན་གྱིས་ ཡོངས་བབྱང་བྱ་མིན་པར་ །
 དིག་ནས་སྦྲར་ ཡང་ བདག་ཅག་གིས་ །
 ལེགས་པ་ ཁོ་ན་ བཟློན་པར་བྱ་ ॥ ༡༠༧

न मयागोरसाभिन्नं चेतः कस्मात्प्रकुप्यसि ।
अस्थानतुं दितैरेभिरलमालोहितेक्षणे ॥१०८॥

नमः गौरसाभिन्नं चेतः कस्मात्प्रकुप्यसि ।
अस्थानतुं दितैरेभिरलमालोहितेक्षणे ।
नमः गौरसाभिन्नं चेतः कस्मात्प्रकुप्यसि ।
अस्थानतुं दितैरेभिरलमालोहितेक्षणे ॥ १०८ ॥

कुब्जामासेवमानस्य यथा ते वर्धते रतिः ।
नैवं निर्विशतो नारीममरस्त्रीविडम्बिनीः ॥१०९॥

कुब्जामासेवमानस्य यथा ते वर्धते रतिः ।
नैवं निर्विशतो नारीममरस्त्रीविडम्बिनीः ।
कुब्जामासेवमानस्य यथा ते वर्धते रतिः ।
नैवं निर्विशतो नारीममरस्त्रीविडम्बिनीः ॥ १०९ ॥

दण्डे चुम्बति पद्मिन्या हंसः कर्कशकण्टके ।
मुखं वल्गुरवं कुर्वन्मुण्डेनाङ्गानि घट्टयन् ॥११०॥

ཡུ་བར་ འོ་བྱེད་ བད་ཅན་ གྱི །
 ངང་པ་ ཆོར་མ་ ཅུ་བ་པོ་ཅན །
 བཞིན་ལ་ སྒྲ་སྒྲན་ སྒྲོགས་བྱེད་ཅིང་ །
 ལུས་ནི་ འདར་བ་བྱེད་ཅིང་ མཆུས ། ११०

ख्यातयः कनि काले ते स्फातयः स्फातवल्गवः ।
 चन्द्रे साक्षाद्भवन्त्य[46a]त्र तायवो मम धारिणः ॥१११॥

རྩ་མོ་ མཛོམ་མ་ བྱིད་ ཀང་པར །
 ཀང་གཏུབ་ རྩས་པ་ སྒྲ་སྒྲན་ སྒྲོགས །
 མཛོན་སུམ་ཉིད་དུ་གྱུར་བ་ འདྲིར །
 བདག་གི་སྒྲོག་ནི་ བདྲན་ མ་ཡིན ། १११

अत्रोद्याने मया दृष्टा वल्लरी पञ्चपल्लवा ।-
 पल्लवे पल्लवे चार्द्रा यस्याः कुसुममञ्जरी ॥११२॥

གང་གི་ ཡལ་འདབ་ ཡལ་འདབ་ལ །
 མེ་དོག་ སུམ་བའི་ དོག་པ་ཅན །

འཁྲི་ཤིང་ ཡལ་འདབ་ ལུ་བ་ ཉི །

སྒྲིད་མེས་ཚལ་ འདིར་ བདག་གིས་ མཐོང་ ॥ 224

सुराः सुरालये स्वैरं भ्रमन्ति दशनाचिर्चषा ।

मज्जन्त इव मत्तास्ते सौरे सरसि संप्रति ॥११३॥

ཆང་མ་ནམས་ ཉི་ ཆང་ཁང་དུ །

ས་ཡི་འོད་ཀྱིས་ ཅི་ དགར་ འབྱམས་ །

ད་ནི་ མྱོས་པར་བྱས་ དེ་ནམས་ །

ཆང་གི་རྫོང་བྱར་ བྱིང་བ་ བཞིན་ ॥ 225

नासिक्यमध्या परितश्चतुर्वर्णाविभूषिता ।

अस्ति काचित्पुरी यस्यामष्टवर्णाह्वया नृपाः ॥११४॥

སྒྲ་ལྷན་དབྱས་གནས་ གསལ་བྱེད་ བཞིས་ །

ཡོངས་སུ་ནམ་པར་བརྒྱན་བ་ཡི །

གྲོང་བྱིར་ འགའ་ ཡོད་ འགའ་ཞིག་ན །

མི་བདག་ ཡིག་ བརྒྱད་མིང་ཅན་ ཡོད་ ॥ 226

गिरा स्खलन्त्या नम्रेण शिरसा दीनया दृशा ।
तिष्ठन्तमपि सोत्कम्प्यं वृद्धे मां नानुकम्पसे ॥११५॥

कमःकमसः सवःसुःसुःसुःसुः ॥ ११५ ॥
ममःसुःसुःसुःसुःसुः ॥ ११५ ॥
सुःसुःसुःसुःसुःसुः ॥ ११५ ॥
ममःसुःसुःसुःसुःसुः ॥ ११५ ॥

आदौ राजेत्यधीराक्षि पार्थिवः कोपि गीयते ।
सनातनश्च नैवासौ राजा नैव सनातनः ॥११६॥

ममःसुःसुःसुःसुःसुः ॥ ११६ ॥
सुःसुःसुःसुःसुःसुः ॥ ११६ ॥
ममःसुःसुःसुःसुःसुः ॥ ११६ ॥
सुःसुःसुःसुःसुःसुः ॥ ११६ ॥

हृत्तद्रव्यं जनं त्यक्त्वा धनवन्तं व्रजन्ति काः ।
[46b]नानामङ्गिशताकृष्टलोका वैश्या न दुर्धराः ॥११७॥

རྩམ་བྲལ་ མི་ནི་ བདང་བྱས་ནས །
 རྟོར་ཐུན་ནས་སྐྱི་ བཟོད་པ་ བཤང་ །
 སྐྱེ་ཆོག་སྐྱོག་བརྒྱས་འཛིག་དེན་འགྲུགས །
 བཟུང་དཀའ་ སྐད་འཛོང་མ་ ཡིན་ནོ ॥ २२०

जितप्रकृष्टकेशाख्यो यस्तवाभूमिसाह्वयः ।
 स मामद्य प्रभूतोत्कं करोति कलभाषिणि ॥११८॥

བྱོད་ཀྱི་ ས་མིན་ མིང་ འཕུན་བཤང་ །
 རབ་གྱུར་ སྐྱེ་ མིང་ཅན་ལས་སྐྱལ །
 དེ་ཡིས་ དིང་ བདག་ མཆོག་དུ་ནི །
 མེད་ཐུན་བྱེད་དོ་ སྐྱོན་སྐྱོགས་མ ། २२ॡ

शयनीये परावृत्त्य शयितौ कामिनौ रुषा ।
 तथैव शयितौ रागात् स्वैरं मुखमचुम्बताम् ॥११९॥

འདོད་ཐུན་དག་ནི་ མལ་སྐྱན་ལ །
 ཁྱོ་བས་ སྤྱིར་ བརྗོག་ ཉལ་བར་གྱུར །

ཆགས་པས་ དེ་བཞིན་ཉིད་ ཉལ་དེ །
དལ་བྱ་ཡིས་ནི་ ཁ་དག་ སྤྱོད་ ॥ 226

विजितान्नमवद्वेषिगुरुपादहतो जनः ।
हिमापहामित्रधरैर्व्याप्तं व्योमाभिनन्दति ॥१२०॥

བྱ་རྒྱལ་ ཟས་སྤྱེས་ དག་ཡི་ནི །
སྤྱོད་པའི་འདྲ་གྱིས་ བཅོས་ སྤྱོད་ །
ཁ་འཛོམས་ ལྟོགས་མེན་ འཛོན་པ་ཡིས་ །
ཁྱེད་པའི་མཁའ་ལ་ མངོན་པར་དགའ་ ॥ 227

न स्पृशत्यायुधं जातु न स्त्रीणां स्तनमण्डलं ।
अमनुष्यस्य कस्यापि हस्तोयं न किलाफलः ॥१२१॥

ནས་ཡང་ མཚོན་ དང་ བྱད་མེད་གྱི །
ན་མའི་ དྲླེལ་འཁོར་ལ་ མ་རེག །
མི་མ་ཡིན་པ་ འགའ་ཞིག་གི །
ལག་ནི་ འབྲས་མེད་ མིན་ནོ་ ལོ། 228

केन कः सह सम्भूय सर्वकार्येषु सन्निधिं ।

लब्ध्वा भोजनकाले तु यदि दृष्टो निरस्यते ॥१२२॥

सु'र्वे'ण' व'द' द'द' र'सो'व'स' व' य'स ।

सु'व' व'स'स' उ'द' उ'व'र'व' ।

व'स' उ'द' उ'स'गु' द'स'द'ग'दु ।

व'व'द' स'व'स'व' र'स'द'व'स'सु'द ॥१२३॥

सहया सगजा सेना सभटेयन्न चेज्जिता ।

अमात्रिको[47a]यं मूढः स्यादक्षरश्च नः सुतः ॥१२३॥

द'व' व'व' सु'त'उ'व' ।

सु' र'स' व'व'द' स'सु'व'व' ।

स'द'ग'स'द' र'स'गु'सु ।

र'स'व' य'व' व'स' गु'द' सु'द ॥१२४॥

सा नामान्तरितामिश्रा वञ्चितारूपयोगिनी ।

एवमेवेतरासामप्युन्नेयः संकरक्रमः ॥१२४॥

དེ་ནི་ མིང་དུ་ འདུས་པ་ བསྐྱེས།
 བསྐྱེས་པ་ཡི་ནི་ བཀུགས་དང་ལྷན།
 དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་ བཞན་ གྱི་ ཡང་།
 འདྲིས་པའི་ རིས་པ་ ཤེས་པར་བྱ། ॥ १२३ ॥

अपार्थं व्यर्थमेकार्थं ससंशयमपक्रमं ।
 शब्दहीनं यतिभ्रष्टं भिन्नवृत्तं विसन्धिकं ॥१२४॥

རོན་ཉམས་ རོན་འགལ་ རོན་བཅུག་པ།
 བྲེ་ཚོས་ཅན་ དང་ རིས་པ་ཉམས།
 སྒྲ་དམན་ ངལ་བསོ་ ཉམས་པ་ དང་།
 སྒྲེབ་སྒྲོར་ཉམས་ དང་ བཅོམས་སྒྲོར་བྲལ། ॥ १२४ ॥

देशकालकलालोकन्यायागमविरोधि च ।
 इति दोषा दशैवैते वर्ज्याः काव्येषु सूरिभिः ॥१२६॥

ཡུལ་དུས་སྐུ་ཅལ་ འཛིག་རྟེན་ དང་།
 ལུང་རིགས་དག་ དང་ འགལ་བ་སྟེ།

སྒྲིལ་བཅུ་དེ་དག་སྒྲིལ་ངག་ལ།

སྒྲིལ་ངག་མཁན་གྱིས་སྤང་བར་བྱ། ॥ २३५

प्रतिज्ञाहेतुदृष्टान्तहानिर्दोषो न चेत्त्यसौ ।

विचारः कर्कशः प्रायस्तेन लीढेन किं फलं ॥१२७॥

དམ་བཅའ་གཏན་ཚིག་དཔེ་ཉམས་པ།

ཞེས་པ་འདི་ཡང་སྒྲིལ་མིན་ནས།

མཁ་ཆེར་དབྱེད་པ་དཀའ་བ་ཉིད།

སྤང་བ་དེ་ཡིས་འབྲས་བྱ་ཅི། ॥ २३७

समुदायार्थशून्यं यत्तदपार्थमितीष्यते ।

तन्मतोन्मत्तबालानामुक्तेरन्यत्र दुष्यति ॥१२८॥

ཚིགས་པའི་དོན་གྱིས་སྤང་བ་གང་།

དེ་ནི་དོན་ཉམས་ཞེས་པར་འདོད།

སྒྲིལ་པ་སྒྲིལ་པ་གྱིས་པ་ཡིས།

བརྗོད་པས་གཞན་ལ་དེ་སྒྲིལ་ནོ། ॥ २३८

समुद्रः पीयते सोयमहमद्य जरातुरः ।
अमी गर्जति जी[47b]मूता हरैरावतः प्रियः ॥१२६॥

ॠ॒द॒॑कै॒ः सु॒ख॒कै॒ ॠ॒सु॒द॒सु॒द॒ने॒ ।
म॒द॒म॒ ॠ॒ ॠ॒द॒द॒ म॒म॒स॒ म॒म॒ ।
सु॒द॒ ॠ॒द॒ म॒म॒ सु॒सु॒द॒सु॒द॒ने॒ ।
ॠ॒सु॒द॒सु॒द॒ स॒सु॒द॒स॒ म॒म॒ ॠ॒द॒ ॥ १२७

इदमस्वस्थचित्तानामभिधानमनिन्दितं ।
इतरत्र कविः को वा प्रयुञ्जीतैवमादिकं ॥१२८॥

ॠ॒द॒॑ स॒ख॒स॒ ॠ॒द॒ सु॒ स॒ख॒स॒ म॒म॒ ।
म॒द॒ म॒म॒ म॒म॒ सु॒ सु॒द॒ ॠ॒द॒ने॒ ।
म॒म॒ सु॒ ॠ॒द॒ सु॒ म॒म॒स॒ ।
सु॒द॒ म॒म॒ म॒म॒ सु॒ सु॒द॒ ॥ १२९

एकवाक्ये प्रबन्धे वा पूर्वापरपराहतं ।
विरुद्धार्थतया व्यर्थमिति दोषेषु पठ्यते ॥१३०॥

འག་གཅིག་ གས་ནི་ གྱུན་ལ་ ཡང་ །
 སྤ་མ་ སྤྱི་མ་ གཞན་ འཛེམས་པ་ །
 འགལ་བའི་ རོན་ཅན་ ཉིད་ཀྱི་སྒྲིན་ །
 རོན་ འགལ་ ཞེས་པར་ རབ་དུ་བཞེད་ ॥ 232

जहि शत्रुकुलं कृत्स्नं जय विश्वंभरामिमां ।
 न च ते कोपि विद्वेष्टा सर्वभूतानुकम्पिनः ॥१३२॥

དག་ རིགས་ མཐའ་དག་ འཛེམས་པ་ དང་ །
 སྤ་ཚོགས་ ཁར་ འདི་ གྱུལ་གྱུར་ཅིག་ །
 འགྲུང་བོ་ གྱུན་ལ་ བཅི་བ་ཅན་ །
 ཁྱོད་ལ་ དག་ནི་ སྤ་ ཡང་ མེད་ ॥ 233

अस्ति काचिदवस्था सा सामिषंगस्य चेतसः ।
 यस्यां भवेदभिमत विरुद्धार्थापि भारती ॥१३३॥

མའོན་པར་ཆགས་ལྷན་ མེམས་ལ་ནི་ །
 སྤ་བས་ དེ་ འགལ་ཞིག་ ཡོད་པས་ན་ །

གང་ལ་ འགལ་བའི་ རོན་ཅན་ གྱི །

ཆོག་ ཀྱང་ མངོན་པར་འདོད་པར་འགྱུར ༥ ॥ १३३

परदाराभिलाषो मे कथमार्यस्य युज्यते ।

पिबामि तरलन्तस्याः कदा नु दशनच्छदं ॥१३४॥

གཞན་གྱི་ བྱད་མེད་ལ་ སྤེད་པ་ །

འཕགས་པ་དག་གི་ ག་ལ་ རིགས་ །

དེ་ཡི་ སྐྱོབ་ གཡོ་བ་ དག །

བདག་ནི་ བས་ཞིག་ འཁྱུང་འགྱུར་རམ ༥ ॥ १३ॣ

अविशेषेण पूर्वोक्तं यदि भूयोपि कीर्त्यते ।

अर्थतः शब्दतो वापि तदेकार्थं मतं यथा ॥१३५॥

རོན་ཉིད་ དམ་ནི་ སྐྱེ་ལ་ ཡང་ །

བྱད་པར་ མེད་པ་ སྤར་ བཞིད་པ་ །

གལ་ནི་ སྐྱར་ཡང་ རབ་བསྐྱགས་པ་ །

དེ་ ནི་ རོན་ གཞིག་པར་ འདོད་ དཔེར ༥ ॥ १३॥

उत्का[48a]मुन्मनयन्त्येते बालां तदलकत्विषः ।

अम्भोधरास्तडित्वन्तो गम्भीराः स्तनयिल्लवः ॥१३६॥

शेद'प' शेद'शेद' सु'खे'कमस ।

दे'यी' लव'सुदे' दे'वे'उव ।

कु'दे'क' श्लो'ग'द'ल'व'प'के ।

वे'खे' ल'ल्ले'ग'स' दे'द'ग'गे ॥ १३६

अनुकम्पाद्यतिशयो यदि कश्चिद्विवक्ष्यते ।

न दोषः पुनरुक्तोपि प्रत्युतेयमलंकृतिः ॥१३७॥

हे'स'सु'प'के' खे'ग'स' सु'द'प'स' ल'स ।

ग'ल'दे' ल'ग'ल'ले'ग' व'हे'द' दे'दे' क' ।

ल'स' व'हे'द' ल'खे'ग'स' ल्ले'क'ले'दे' ।

दे'दे'के' सु'क'दु' रे'ग'स'प'यी'क ॥ १३७

हन्यते सा वरारोहा स्मरेणाकाण्डवैरिणा ।

हन्यत चारुसर्वाङ्गी हन्यते मञ्जुभाषिणी ॥१३८॥

འདོད་པ་ སྐབས་ མིན་ ཁན་པ་ཡིས།
 བྱད་མེད་ བཞོག་ དེ་ བཅོམ་པར་གྱུར།
 ཡན་ལག་ཀུན་མཛེས་ བཅོམ་པར་གྱུར།
 འཇམ་པར་སྒྲོགས་མ་ བཅོམ་པར་གྱུར། ॥ 232

निष्कर्णार्थम्युक्तानि संशयं जनयन्ति चेत् ।
 वचांसि दोष एवासौ ससंशय इति स्मृतः ॥१३६॥

ཇེས་པའི་དོན་དུ་ རབ་སྐྱར་བའི།
 ཆོག་ནམས་ཉིད་ཀྱིས་ གཤམ་ཏེ་ན།
 བྲེ་ཆོམ་ སྐྱེད་པར་བྱེད་ ཅ་ འདི།
 བྲེ་ཆོམ་ཅན་ ཞེས་ རབ་དུ་བཤད། ॥ 230

मनोरथप्रियालोकरसलोलक्षणे सखि ।
 आराद्धृत्तिरसौ माता न क्षमा द्रष्टुमीदृशं ॥१४०॥

རེ་འདོད་ རྒྱག་འ་བ་ ལྷ་བ་ ཡི།
 ར་ལ་ མིག་གཡོ་ སྒྲོགས་མོ་དང་།

གྱུང་ན་ འདུག་པའི་ མ་མ་ འདིས།

འདི་འདྲ་ བཟླ་བར་ བཟོད་མ་ཡིན། ॥ ༡༠༠

ईदृशं संशयायैव यदि जातु प्रयुज्यते ।

स्यादलंकार एवासौ न दोषस्तत्र तद्यथा ॥१४१॥

འདི་འདྲ་ བེ་ཆོས་ སྤྲོད་ ཉིད་ཏུ།

གཤམ་ཏི་ འགའ་ཞིག་ རབ་སྤྲོད་ན།

འདི་ནི་ གྱུན་ ཉིད་ཏུ་ འགྱུར་གྱི།

དེ་ལ་ རྩོན་མེད་ འདི་ལྟ་སྟེ། ॥ ༡༠༡

पश्याम्यनङ्गजातङ्कलङ्घितां तामनिन्दिताम् ।

कालेनैव क[48b]ठोरेण ग्रस्तां किं नस्त्वदाशया ॥१४२॥

ལྷས་སྐྱེས་ མིན་པའི་ གཏུང་བ་ཡི།

ཟིལ་གྱིས་ མཁན་ཅིང་ ཏུས་ རྒྱབ་མེས།

ཟོས་པའི་ མ་སྤྲོད་མ་ དེ་མཐོང་།

ཁྱོད་ལ་ བདག་གི་ དེ་བས་ ཅི། ॥ ༡༠༢

कामात्तां घर्मसन्तप्तेत्यनिश्चयकरं वचः ।
युवानमाकुलीकर्तुमिति दूत्याह नर्मणा ॥१४३॥

འདོད་པས་ གཞིར་རམ་ ཚ་པས་གདུང་ ।
ཞེས་པ་ངེས་མེད་ བྱེད་པའི་ཚོག་ ।
ཅེད་འཛོམ་ རྒྱེས་པ་ འབྲུགས་པར་ནི་ ।
བྱ་ཕྱིར་ གོ་ཉ་མོས་ རྒྱས་སོ ॥ १०३

उद्देशानुगुणोऽर्थानामनुदेशो न चेत्कृतः ।
अपक्रमाभिधानन्तं दोषमाचक्षते बुधाः ॥१४४॥

མདོར་བསྟན་ རྒྱེས་སུ་མཐུན་པར་ནི་ ।
གཤམ་དེ་ རྒྱེས་བསྟན་ མ་བྱས་ན་ ।
རིས་པ་ ཉམས་པར་ མངོན་བཟོད་པའི་ ।
རྒྱེན་དུ་ དེ་ནི་ བཤད་དེ་ དཔེར་ ॥ १००

स्थितिनिर्माणसंहारहेतवो जगतामजाः ।
शम्भुनारायणाम्भोजयोनयः पालयन्तु वः ॥१४५॥

འགོ་བ་ནམས་ཀྱི་གནས་པ་ ནང་ ।

སྒྲུལ་དང་ འཛིག་གྱུ་ མ་སྒྲིམ་པ་ ।

བདེ་འབྱུང་ སྒྲིང་མེད་ རྒྱ་སྒྲིམ་ཀྱི་ ।

སྒྲིག་གནས་ཅན་ གྲིས་ བྱིད་ནམས་ སྤངས་ ॥ ༡༧༥

यत्नः सम्बन्धविज्ञानहेतुः कोपि कृतो यदि ।

क्रमलङ्घनमप्याहुर्न दोषं सूरयो यथा ॥१४६॥

འབྲེལ་པ་ ཇིས་པར་ཤེས་པའི་ གྱུར་ ।

གང་ཡང་ གལ་དེ་ འབད་ བྱས་ན་ ।

རིམ་པ་ འདས་ ཀྱང་ སྒྲོན་མེན་པར་ ।

མཁས་པ་ནམས་ ཞི་ སྒྲུ་སྒྲེ་ དཔེར་ ॥ ༡༧༦

बन्धुत्यागस्तनुत्यागो देशत्याग इति त्रिषु ।

आद्यान्तावायतक्लेशौ मध्यमः क्षणिकज्वरः ॥१४७॥

གཉེན་གཏོང་པ་ ནང་ བྱས་གཏོང་དང་ ।

ཕུལ་གཏོང་ ཞིས་པ་ གསུམ་པོ་ ལ་ ।

དང་པོ་ མཐའ་མ་ ཉན་མེངས་ རིང་ །
བར་མ་ སྐད་ཅིག་ གཏུང་བ་འོ ॥ ༡༠༧

शब्दहीनमनालक्ष्यलक्ष्यलक्ष्यणपद्धतिः ।
पदप्रयोगो शिष्टेष्टो न शिष्टेष्टस्तु दुष्यति ॥१४८॥

མཚོན་བྱ་ མཚན་ཉིད་ ལམ་ མ་མཚོན་ །
ཆོག་སྒྲིང་ མཚོག་གིས་ མི་འདོད་པ་ །
སྐྱེ་ཉམས་ ཡིན་དེ་ མཚོག་ནམས་ དག །
འདོད་པ་ ཉིད་ནི་ སྒྲོན་ མ་ཡིན ॥ ༡༠༨

[49a] अवते भवते बाहुर्महीमणर्वशकरी ।
महाराजन्नजिज्ञासौ नास्तीत्यासां गिरां रसः ॥१४९॥

ས་གཞི་ གྱུ་མཚོའི་ སྐེ་རགས་ཅན་ །
གྱལ་ཆེན་ ཁྱིད་ལ་ དབྱང་བ་ སྒྲུང་ །
ཞེས་པ་ ཤེས་འདོད་ མེད་པས་ན་ །
ཆོག་ འདི་ལ་ བྱི་ ཉམས་ ཡོད་མིན ॥ ༡༠༩

दक्षिणाद्रेरुपसरन् मारुतश्चूतपादपान् ।
कुरुते ललिताधूतप्रवालांकुरुशोभिनः ॥१५०॥

ह्रीं यीं दीं यसां ह्रीं वसुं वसि ।
सुंदरीं ह्रीं वसिं वसुं वसि ।
दीं वसं ह्रीं वसं वसिं वसि ।
सुं वसुं वसिं वसुं वसुं वसि ॥ १५० ॥

इत्यादिशास्त्रमाहात्म्यदर्शनालसचेतसां ।
अपभाषणवद्भाति न च सौभाग्यमुज्झति ॥१५१॥

तेसां सौभाग्यं वसुं वसिं वसुं वसिं वसि ।
ह्रीं वसुं वसिं वसिं वसिं वसि ।
सुंदरीं वसिं वसुं वसुं वसुं वसि ।
सुं वसुं वसिं वसुं वसुं वसि ॥ १५१ ॥

श्लोकेषु नियतस्थानं पदच्छेदं यतिं विदुः ।
तदपेतं यतिभ्रष्टं श्रवणोद्वेजनं यथा ॥१५२॥

ཚོགས་བཅད་རྣམས་ལ་ ཇེས་བའི་གནས །

ཚོག་གི་གཅོད་མཚམས་ ངལ་བསོ་རིག །

དེ་ཉམས་ གཅོད་མཚམས་ ཉམས་བ་ ཟྱེ །

ཉན་བ་ དགའ་མིན་ རྒྱུད་དེ་ དཔེར ༥ ༢༡༩

स्त्रीणां संगीतविधिमयमादित्यवंशो नरेन्द्रः

पश्यत्यक्लिष्टरसमिह शिष्टैरमेत्यादि दुष्टं ।

कार्याकार्याण्ययमविकलान्यागमेनैव पश्यन्

वश्यामुर्वी वहति नृप इत्यस्ति चौष प्रयोगः ॥१५३॥

བྱད་མེད་ རྣམས་ཀྱི་ ཡང་དག་བཟོད་བའི་ཚོག་ རོ་ཉམས་

མེད་བ་འདིར །

མཚོག་རྣམས་ དང་ འགྲོགས་ མི་དབང་ ཉི་མའི་རིགས་

འདིས་ ལྷ་བྱེད་ ལ་སོགས་ རྒྱུན་ །

བྱ་དང་ བྱ་མིན་ མ་ཚང་མེད་ལ་ བྱང་ ཉིད་ཀྱིས་ནི་

ལྷ་བྱེད་ཅིང་ །

མི་བདག་ འདི་ཡིས་ དབང་གྱུར་ ས་འཛིན་

ཅེས་བ་ དེ་ལྷར་ རྒྱུར་བ་ཡིད ༥ ༢༡༩

लुप्ते पदान्ते [49b]शिष्टस्य पदत्वं निश्चितं यथा ।
तथा सन्धिविकारान्तं पदमेवेति वर्ण्यते ॥१५४॥

दे'ङ्'र' कौ'म'र' श्रु'स'प'ल ।
श्रु'म'स' कौ'म'र'र'र' र'स'प' ।
दे'व'र्षि'र' स'क'स'स'स'र' र'स'र'र'र' स'र' ।
कौ'म'र'र' र'स'र' र'र'र'र'र' ॥ १५४ ॥

तथापि कटु कर्णानां कवयो न प्रयुज्यते ।
ध्वजिनी तस्य राज्ञः केतूदस्तजलदेत्यदः ॥१५५॥

दे'ङ्'र'र' र'स' र'र'र' र' ।
श्रु'र'र'र'र' र'स'र' र'र'र'र' ।
श्रु'र'र' र'र' श्रु'र'र'र'र' ।
र'र'र'र' र'र'र'र' र'र'र' र'र' ॥ १५५ ॥

वर्णानां न्यूनताधिक्ये गुरुलघ्वयथास्थितिः ।
यत्र तद्विघ्नवृत्तं स्यादेष दोषः सुनिन्दितः ॥१५६॥

བང་དུ་ ཡི་གེ་ཆད་ལྷག་དང་ ।
 ལྷི་ཡང་ ཇི་ལྷ་བཞིན་ མི་གནས་ ।
 དེ་ནི་ སྒྲེབ་སྒྲོར་ ཉམས་པ་ ལྷེ་ ।
 སྒྲོན་ འདི་ ཡིན་དུ་ སྒྲན་པའོ ॥ ༡༣༩

इन्दुपादाः शिशिराः स्पृशन्तीत्यूनवर्णता ।
 सहकारस्य किसलयान्यार्द्राणीत्यधिकाक्षरम् ॥१५७॥

ལྷི་བའི་འོད་ཟེར་ བསྐལ་བས་ ।
 རིག་ཅེས་ ཡི་གེ་ ཉུང་བ་ཉིད་ ।
 ས་ཏྲ་ཀླ་རའི་ལོ་འདབ་ གསར་བ་རྒྱས་ ।
 ལྷུས་ཞེས་ ཡི་གེ་ ལྷག་པའོ ॥ ༡༤༠

कामेन बाणा निशिता वियुक्ता मृगेक्षणास्वित्ययथागुरुत्वं ।
 मदनबाणा निशिताः पतन्ति मृगेक्षणास्वित्ययथालघुत्वं ॥१५८॥

འདོད་པས་ མཐའ་རྫོན་ རི་དགས་མིག་ཅན་ལ་ ।
 རྒྱས་པར་འཕངས་ཞེས་ ལྷི་བ་ ཇི་བཞིན་མིན་ ।

མཛེས་པའི་མིག་ཅན་ རྟག་ལ་ མྱོས་བྱེད་ཀྱི །

མདའ་སྐྱུན་ ལྷུང་ ཞེས་ ཡང་བ་ཇི་བཞིན་མིན ། 274

न संहितां विवक्षामीत्यसन्धानं पदेषु यत् ।

तद्विसन्धीति निर्दिष्टं न प्रगृह्यादिहेतुकं ॥१५६॥

བསྐྱུས་པ་ བཛྲིད་པར་ མི་འདོད་ཅེས །

ཆོག་ལ་ མཚམས་སྦྱར་མེད་པ་ གང་ །

ཡ་མྱིས་ ལ་སོགས་ སྐྱ་མེད་པ །

དེ་ནི་ མཚམས་སྦྱར་བྲལ་ ཞེས་ བསྐྱུན ། 275

मन्दानिलेन चरता अङ्गनागण्डमण्डले ।

लुप्तमुद्ग्रेदि [50a]धर्माम्भो नमस्यस्मन्मनस्यपि ॥१६०॥

མཁའ་ རང་ བདག་གི་ཡིད་ལ་ ཡང་ །

ལྷུང་ནི་ དལ་བྱ་ སྐྱ་བ་ ཡིས །

བྱད་མེད་ འགས་པའི་ དྲླེལ་འཁོར་ལ །

རྒྱལ་གྱི་ཐུ་ཁྱེས་ མེད་བར་བྱེད ། 280

[मानेर्ष्ये इह शीर्यते स्त्रीणां हिममृतौ प्रिये ।]
आसु रात्रिष्विति प्राज्ञैरज्ञातं न्यङ्गमीदृशं ॥१६१॥

. . . . . ।

. . . . . ।

अकङ्क्षं नरेण ज्ञेयं नरेण ।

अपराधस्य पुनरापराधं नरेण नरेण ॥ १६२

देशोऽद्विवनराष्ट्रादिः कालो रात्रिन्दिवर्त्तवः ।
नृत्यगीतप्रभृतयः कला कामार्थसंश्रयाः ॥१६२॥

नरेण नरेण पुनरापराधं नरेण नरेण ।

अकङ्क्षं नरेण नरेण नरेण नरेण ।

अपराधस्य पुनरापराधं नरेण नरेण ।

नरेण नरेण नरेण नरेण ॥ १६३

चराचराणां भूतानां प्रवृत्तिर्लोकसंज्ञिता ।
हेतुविद्यात्मको न्यायः सस्मृतिः श्रुतिरागमः ॥१६३॥

འབྲུང་པོ་ རྒྱུ་ དང་ མི་རྒྱུ་བའི།
 འཇུག་པ་ འཇིག་རྟེན་ མིང་ཅན་ནོ།
 རིགས་པ་ བཅན་ཆོགས་ རིག་ བཅག་ཉིད།
 བོས་ བཅས་ བསྐྱངས་པ་ ལུང་ ཉིད་དེ། ॥ १७२

तेषु तेषु यथारूढं यदि किञ्चित्प्रवर्त्तते।
 कवेः प्रमादादेशादिविरोधीत्येतदुच्यते ॥१६४॥

དེ་དེར་ ཇི་ལྟར་ བྲགས་པ་ བཞིན།
 མིན་པར་ བལ་ཏི་ རབ་བྱགས་ན།
 ལྷན་ངག་མཐན་པོ་ བག་མེད་ ལས།
 འདི་ནི་ ལུང་ མོགས་ འགལ་ཞེས་ བཞིན། ॥ १७२

कर्पूरपादपास्पशीं सुरभिर्मलयानिलः।
 कलिङ्गवनसंभूता मृगप्राथमतंगजा ॥१६५॥

བ་ལུར་ ཀླང་འབྲུང་ལ་ རིག་པའི།
 མ་ལ་ལ་ རྒྱུང་ ཇི་བཟང་ཅན།

ཀ་ལི་གྲོ་ ཡི་ རྒྱལ་སྤྱོད་པའི།

སྤྱང་པོ་ དག་ནི་ རི་དགས་ མང་ ॥ १२१

चोलाः कालागुरुश्यामः कावेरीतीरभूमयः ।

इति देशविरोधिन्या वाचः प्रस्थानमीदृशम् ॥१६६॥

ཙོ་ལ་གྲོ་ ཡི་ རི་དགས་པའི།

ཨ་ཀ་རུ་ རི་དག་པོ་ལྟོ།

ཞེས་པ་ ཡུལ་ དང་ རྒྱལ་པ་ཡི།

ཆོག་གི་ རྒྱལ་པ་ རི་འདྲ་ ལྟོ། ॥ १२२

पद्मिनी नक्तमुन्निद्रा स्फुटत्यह्नि कुमुद्वती ।

मधुरत्फुल्लनिन्दुलो निदाघो[50b]मेघदुर्दिनः ॥१६७॥

པདྨ་ཙན་ནི་ མཚན་མོ་ ལྟས།

ཉིན་པར་ ཀུ་སྤྱད་ལྟན་པ་ ལས་ལ།

དཔྱིད་ནི་ རི་ཙུ་ལ་ རབ་ལྟས།

སྤོས་ཀ་ དག་ནི་ སྤྱིན་ ལྟས་ ལཱི་བས། ॥ १२३

ध्रुव्यहंसगिरो वर्षाः शरदामत्तवर्हिणी ।

हेमन्तो निर्मलादित्यः शिशिरः श्लाघ्यचन्दनः ॥१६८॥

८८'पदि' श्ल'वि' नमुन' ऋतु'दिश ।

श्ल'वि' वि' ऋ'मु'कु'स'प' श्ले ।

नमुन'श्ले'न' श्ले'स' द्वै'स'स्येन ।

नमुन'वि' उ'कु'न' वल्लभा'स'प'दिश ॥ १६८

इति कालविरोधस्य दर्शिता गतिरीदृशी ।

मार्गः कलाविरोधस्य मनागुद्दिश्यते यथा ॥१६९॥

वि'स'प' १६'१८' नु'स' न'वि' ।

१८'प'पदि'लु'भा'न'न' वल्ल'न'प'प'वि' ।

श्ल'उ'प' न'न' न' १८'प'पदि'प'स' ।

उ'८'३८' वल्ल'न'प'प'प'श्ले' न'वि' ॥ १६९

वीरशृङ्गारयोर्भावौ स्थायिनौ क्रोधविस्मयौ ।

पूर्णसप्तस्वरः सौर्यं भिन्नमार्गः प्रवर्त्तते ॥१७०॥

དབའ་ དང་ གླིག་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི།
 གནས་ཅན་ ཁྱི་ དང་ ཡ་མཚན་ནོ།
 དབྱངས་ བདུན་ རྫོགས་པ་ འདི་དག་ནི།
 བ་དང་ ལམ་དུ་ རབ་དུ་འཇུག ॥ ༡༧༠

इत्थं कलाचतुःपष्टौ विरोधः साधु नीयतां ।
 तस्याः कलापरिच्छेदे रूपमाविर्भविष्यति ॥१७१॥

འདི་ལྟར་ སྐྱུ་རྒྱལ་དུག་ཅུ་བཞིར།
 འགལ་བ་ ལྷགས་པར་ རྫོགས་པར་བྱ།
 སྐྱུ་རྒྱལ་ ཡོངས་སུ་བཅད་པ་ལས།
 དེ་ཡི་རང་བཞིན་ གསལ་བར་འགྱུར ॥ ༡༧༡

आधूनकेशरो हस्ती तीक्ष्णशृंगस्तुरंगमः ।
 गुरुसारोयमेरण्डो निःसारः खदिद्रुमः ॥१७२॥

སྤང་བོ་དུག་ནི་ རལ་བ་ གཡོ།
 དེ་ཡི་རྒྱ་ནི་ རོ་བ་ ཡིན།

ཨོ་རྩ་འདི་ ལྷིང་པོ་ ལྷི།

སོང་ལྷིང་ ལྷིན་པ་ ལྷིང་པོ་མེད། ॥ 203

इति लौकिक एवायं विरोधः सर्वगर्हितः ।

विरोधो हेतुविद्यासु न्यायाख्यासु निदर्शयते ॥१७३॥

ཅེས་པ་ འདི་ནི་ འཇིག་རྟེན་པ།

ཉིད་ ཏང་ འགལ་པ་ ཀུན་གྱིས་སྤྲོད།

རིགས་པ་ ཉེས་ཏུ་ གཏན་ཆོགས་ཀྱི།

རིག་པ་དང་འགལ་ བཤད་པར་བྱ། ॥ 203

सुगतैः संस्कृताभङ्गः सत्यमेवोदितोऽपिचित् ।

तथापि सा चकोराक्षी स्थितैवाद्यापि मे हृदि ॥१७४॥

བདེ་གཤེགས་ འདུས་བྱས་ འཇིག་པར་ནི།

གསུངས་པ་ བདེན་མེད་ དེ་ལྟ་ནའང་།

ཅ་གོ་ར་ཡི་མིག་ཅན་ དེ།

བདག་གི་ ལྷིང་ལ་ ད་དུང་ གནས། ॥ 204

कापिलैरसदुद्धतिः [51a] स्थान एवोपवर्ण्यते
असतामेव दृश्यन्ते यस्मादस्माभिर्दृष्टवाः ॥१७१॥

सोर'क्ष'व'क्ष'स'सि'क्ष'स'गु ।
क्ष'व' ग'क्ष'व'क्ष'स'सि'क्ष'स'गु ।
सि'क्ष'स' ग'क्ष'स'क्ष'स'गु'क्ष'स' ।
सि'क्ष'स' ग'क्ष'स'क्ष'स'गु'क्ष'स' ॥ १७१ ॥

गतिर्यायविरोधस्य सौम्य सर्वत्र दृश्यते ।
अथागमविरोधस्य प्रवेश उपदिश्यते ॥ १७६॥

सि'क्ष'स' ग'क्ष'स'क्ष'स'गु'क्ष'स' ।
सि'क्ष'स' ग'क्ष'स'क्ष'स'गु'क्ष'स' ।
सि'क्ष'स' ग'क्ष'स'क्ष'स'गु'क्ष'स' ।
सि'क्ष'स' ग'क्ष'स'क्ष'स'गु'क्ष'स' ॥ १७६ ॥

अनाहिताग्नयोप्येते जातपुत्रा वितन्वते ।
विप्रा वैश्वानरीमिष्टिमहिष्टाचारभूषणाः ॥१७७॥

མེ་ནི་ བཞག་པ་ མ་ཡིན་ ཡང་།
 སྤྱུ་སྤྱུས་ སྤམ་ཟེ་ མ་ཉམས་པའི་།
 སྤྱོད་པས་ བརྒྱན་པ་ འདི་དག་ནི་།
 བོ་ལྷ་ན་རི་ མཆོད་ སྤྱིན་བྱེད་ ॥ १११॥

असावनुपनीतोपि वेदानधिजगे गुरोः ॥
 स्वभावशुद्धः स्फटिको न संस्कारमपेक्षते ॥१७८॥

འདི་ནི་ ཆོག་ མ་སྤམ་ ཀྱང་།
 སྤྱུ་སྤྱུས་པས་ རིག་བྱེད་ བཟུགས་།
 རང་བཞིན་ དག་པའི་ཤེལ་དག་ནི་།
 འདྲ་བྱེད་ བཞག་པ་ ལྷོས་པ་མེད་ ॥ ११२॥

विरोधः सकलोऽप्येष कदाचित्कविकौशलात् ।
 उत्क्रम्य दोषगणानां गुणवीथिं विगाहते ॥१७९॥

སྤྱོན་ནི་ མཐའ་དག་འདི་ལ་ ཡང་།
 དེས་ འགའ་ སྤྱོན་དག་མཐའ་མཐའ་པས་།

སྒྲིན་གྱི་ གྲངས་ ལས་ རབ་འདས་ནས
ཡོན་དན་ ལས་ནི་ རྣམ་པར་འཛོན་ ॥ ༡༧༩

तस्य राज्ञः प्रभावेन तदुद्यानानि जज्ञिरे ।
आर्द्रांशुकप्रवालानामास्पदं सुरशाखिनां ॥१८०॥

རྒྱལ་པོ་ དེ་ཡི་ མཐུ་ཡིས་ རྟི་ ।
དེ་ཡི་ སྒྲིན་ཚལ་ ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ ।
སྒྲིན་པ་ ཡལ་འདབ་ གོས་སྒྲུམ་ དང་ ।
ལྷན་པ་དག་གི་ གནས་སུ་གྱུར་ ॥ ༡༨༠

राज्ञां विनाशपिशुनश्चचार खरमारुतः ।
धुन्वन्कदम्बरजसा सह सप्तच्छदोद्गमान् ॥१८१॥

རྒྱལ་པོ་ འཛིག་པ་ གསལ་བྱིན་པ་ ।
དག་པོ་ཡི་ རི་ རྒྱང་དག་གྱི་ ।
འདབ་ བཟུན་ལས་ འཁྲུངས་ སྒྲིན་བྱིན་ཅིང་ ।
ཀ་དཔྱལ་ཡི་ རྒྱལ་དང་ འགྲོགས་ ॥ ༡༨༡

दोलातिप्रेरणत्रस्त[51b]वधूजनमुखोद्गतं ।
कामिनां लयवैषम्याद्भेयं रागमवर्धयत् ॥१८२॥

सिंहास'गुहा' र'व'सु'ल' सु'ग'व'यै ।
सु'व' सु'द'सि'द' ल'स' व'है'द' सु ।
सु'व'स' स'स'स'स'स' अ'द'द'स'स' ।
क'ग'स'व'द'ग' सै' अ'सि'व'व'स'सु'द ॥ १८३

ऐन्दवादचिर्चषः कामी शिशिरं हृल्यवाहनं ।
अबलाविरहद्वेष्टविह्वलो गणयत्ययं ॥१८३॥

सु'व'स' अ'द'सै'द' ल'स' व'सि'व'स ।
व'सु'ग'सु' अ'है'द'स'स' अ'द'द'स'स' सै ।
सु'द'सि'द'द'स'स' स'स'स'स'गु'हा ।
अ'सु'ग'स'व' अ'द'सै'स' सै'व'स'सु'द ॥ १८४

प्रमेथोप्यप्रमेथोसि सकलोप्यसि निष्कलः ।
एकस्त्वमप्यनेकोसि नमस्ते विश्वमूत्तये ॥१८४॥

ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ।
 ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ।
 ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ।
 ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ॥ १८५ ॥

यथा नामां पापदुष्कृतां पत्नी पाञ्चालकन्याः ।
 यन्मनाममप्रणीक्यामीदृशो हि विधिरीदृशः ॥ १८६ ॥

ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ।
 ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ।
 ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ।
 ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ॥ १८७ ॥

गन्धार्थालङ्काराणि मार्गाः सुकरदुष्कराः ।
 गुणा दोषाश्च काव्यानामिति संक्षिप्य वर्णिताः ॥ १८८ ॥

ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ।
 ना वचःपु अरः अरः ना वचःपु सीर ।

སྒྲིབ་ངག་རྣམས་ཀྱི་ ཡོན་པར་ སྒྲིབ་ ।

དེ་ལྟར་ མདོར་བརྒྱས་ རབ་དུ་བསྒྲིབ་ ॥ १८३

व्युत्पन्नबुद्धिरमुना विधिदर्शितेन

मार्गेण दोषगुणयोर्वशवर्त्तिनीभिः ।

वाग्भिः कृताभिसरणो मदिरक्षणाभि

ध्न्यो युवेव रमते लभते च कीर्त्तिम् ॥ १८७

སྒྲུབ་བྱེད་ བསྒྲིབ་བའི་ལས་འདིས་ སྒྲིབ་ དང་ ཡོན་པར་ངག་ ।

རབ་དུ་རྟོགས་བའི་མེ་ཅན་ སྒྲུབ་བཟང་དབང་གྲུབ་བའི་ ।

ཆོག་ དང་ མདོར་བར་འགྲོགས་བྱས་ རབ་མེག་ས་ དག་དང་ ।

ལང་ཆེ་ཅན་ བཞིན་ དགའ་དང་ གྲགས་བ་ ཐོབ་བར་འགྲུབ་ ॥ १८४

इत्याचार्यदण्डिनः कृतौ काव्यालंकारे दुष्करदोषविभागो नाम

तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

ཞེས་བ་སྒྲོབ་དཔོན་དགྲུག་བ་ལན་གྱིས་ མཛོད་བ་ སྒྲིབ་ངག་གི་སྒྲིབ་ལས་

བྱ་དགའི་རྣམ་བར་བཅད་བ་སྒྲིབ་ ཡེ་ལུ་ གསུམ་བ་ རྟོགས་ས་ ॥

CORRIGENDA

Chap. I. 17^b *वरुनैः for व*रुनैः ; 27° ལ་ཤྲུ་སའི for ལ་ཤྲུ་སའ་ ;
39^a साम्या (?) for शाम्या in Tib. transliteration ; 85^a विद्यते for *ལྷོར་ ;
86^b भवाद्दश for भवादश ; 98^b स्तनन्यो for स्तनन्यो.

Chap. II. 14° རྩེ for རྩེ ; 37^b གཤོང་ for གཤོང་ ; 40° स्पर्श for
स्पर्श ; 45^a मौस for मौस ; 66^b नखाचिषः for नखाचिषः ; 77^a इदमार्द्र for इद-
माद्र ; 9^a नतिते for नतिते ; 86^a राजहंसो for राजहंसा ; 86^b वक्त्रा for वक्त्रा ;
86^b ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 91^a निर्दहति for निदहति and निर्दयं for निदयं ;
125^a ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 142^b གཤོང་ for གཤོང་ ; 182^b ལྷོར་ for
for ལྷོར་ ; 206^a सोयं for सायं ; 207^a ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 233^b ལྷོར་ for
ལྷོར་ ; 234^a *द्विष्टं for द्विष्टं ; 237^a विकार्ये for विकार्य ; 279^b ལྷོར་ for
ལྷོར་ ; 282^a रमवत्त्व for रसत्त्व ; 287^a ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 306^b दक्षिता
for दक्षिता ; 312^a ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 313^b ལྷོར་ for
ལྷོར་.

Chap. III. 17^a ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 19° वरुण्यन्ते for वरुण्यन्ते ; 13^a स्पृशेदशां
for स्पृशेदशां ; 31^a ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 39° ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 54^a वर्ज्यः for वर्ज्यः ;
63^b ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 69^a ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 80° ལྷོར་ for
ལྷོར་ ; 83^a ལྷོར་ for ལྷོར་ ; 158° वाणा for वाणा ; 184^a विश्वमूर्त्तये
for विश्वमूर्त्तये ; 185^a पारङ्गुपुत्राणां for पारङ्गुपुत्राणां.